

Vyhodnocení
Státní politiky
životního prostředí ČR
2012–2020

HIERARCHIE SPŽP 2012–2020	4
SHRNUTÍ VYHODNOCENÍ SPŽP ČR 2012–2020.....	6
TEMATICKÁ OBLAST 1: OCHRANA A UDRŽITELNÉ VYUŽÍVÁNÍ ZDROJŮ.....	12
Priorita 1.1: Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu	12
Specifický cíl 1.1.1: Dosažení alespoň dobrého ekologického stavu nebo potenciálu a dobrého chemického stavu útvarů povrchových vod, dosažení dobrého chemického a kvantitativního stavu útvarů podzemních vod a zajištění ochrany vod v chráněných územích vymezených dle Rámcové směrnice o vodní politice	12
Priorita 1.2: Předcházení vzniku odpadů, zajištění jejich maximálního využití a omezování jejich negativního vlivu na životní prostředí. Podpora využívání odpadů jako náhrady přírodních zdrojů	15
Specifický cíl 1.2.1: Snížení podílu skládkování na celkovém odstraňování odpadů	16
Specifický cíl 1.2.2: Zvyšování materiálového a energetického využití odpadů	16
Specifický cíl 1.2.3: Předcházení vzniku odpadů	18
Priorita 1.3: Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí	20
Specifický cíl 1.3.1: Omezování trvalých záborů zemědělské půdy	20
Specifický cíl 1.3.2: Snížování ohrožení zemědělské a lesní půdy erozí	21
Specifický cíl 1.3.3: Omezování a regulace kontaminace a ostatní degradace půdy a hornin způsobené lidskou činností	22
Specifický cíl 1.3.4: Prevence a zahlazování negativních důsledků hornické činnosti a těžby nerostných surovin....	24
TEMATICKÁ OBLAST 2: OCHRANA KLIMATU A ZLEPŠENÍ KVALITY OVZDUŠÍ.....	26
Priorita 2.1: Snížování emisí skleníkových plynů	26
Specifický cíl 2.1.1: Snížení emisí skleníkových plynů v rámci EU ETS o 21 % a omezení nárůstu emisí mimo EU ETS na 9 % do roku 2020 oproti úrovni roku 2005.....	26
Priorita 2.2: Snížení úrovně znečištění ovzduší	28
Specifický cíl 2.2.1: Zlepšení kvality ovzduší v místech, kde jsou překračovány imisní limity	28
Specifický cíl 2.2.2: Plnění národních emisních stropů pro oxid siřičitý (SO ₂), oxidy dusíku (NO _x), těkavé organické látky (VOC), amoniak (NH ₃) a jemné suspendované částice (PM _{2,5})	28
Specifický cíl 2.2.3: Snížení emisí těžkých kovů a persistentních organických látek	28
Priorita 2.3: Efektivní a k přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie	32
Specifický cíl 2.3.1: Zajištění 13% podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie k roku 2020.....	32
Specifický cíl 2.3.2: Zajištění 10% podílu energie z obnovitelných zdrojů v dopravě k roku 2020 při současném snížení emisí NO _x , VOC a PM _{2,5} z dopravy	34
Specifický cíl 2.3.3: Zajištění závazku zvýšení energetické účinnosti do roku 2020	36
TEMATICKÁ OBLAST 3: OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY	38

Priorita 3.1: Ochrana a posílení ekologické stability krajiny a udržitelné hospodaření v krajině	38
Specifický cíl 3.1.1 Zvýšení ekologické stability krajiny	40
Specifický cíl 3.1.2: Obnova vodního režimu krajiny	41
Specifický cíl 3.1.3: Omezení a zmírnění dopadů fragmentace krajiny	43
Specifický cíl 3.1.4 Zachování a posílení mimoprodukčních funkcí zemědělské krajiny a lesů	45
Priorita 3.2 Zachování přírodních a krajinných hodnot	48
Specifický cíl 3.2.1 Zajištění ochrany a péče o nejcennější části přírody a krajiny	48
Specifický cíl 3.2.2 Zastavení úbytku původních druhů a přírodních stanovišť	50
Specifický cíl 3.2.3 Omezení negativního vlivu invazních druhů a zajištění účinných opatření k jejich regulaci	52
Priorita 3.3: Zlepšení kvality prostředí v sídlech.....	54
Specifický cíl 3.3.1 Zlepšení funkčního stavu zeleně v sídlech.....	54
Specifický cíl 3.3.2 Posílení regenerace brownfieldů s pozitivním vlivem na kvalitu prostředí v sídlech.....	56
Specifický cíl 3.3.3: Zlepšení hospodaření se srážkovou vodou v sídelních útvarech	57
TEMATICKÁ OBLAST 4: BEZPEČNÉ PROSTŘEDÍ	59
Priorita 4.1: Předcházení rizik	59
Specifický cíl 4.1.1: Předcházení vzniku zdrojů antropogenních rizik.....	59
Priorita 4.2: Zmírňování dopadů nebezpečí, vč. mimořádných událostí a krizových situací	62
Specifický cíl 4.2.1: Zmírňování dopadů antropogenních rizik	62
Specifický cíl 4.2.2: Zmírňování dopadů přírodních nebezpečí	64
Specifický cíl 4.2.3: Zmírňování dopadů změny klimatu a adaptace	65
Specifický cíl 4.2.4: Sanace kontaminovaných míst, včetně starých ekologických zátěží, a náprava ekologické újmy.....	67
NÁSTROJE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ PRŮŘEZOVÉHO CHARAKTERU.....	69
PŘEHLED PLNĚNÍ OPATŘENÍ SPŽP 2012 – 2020	75
ZKRATKY	95

Hierarchie SPŽP 2012–2020

Tematická oblast	Strategický cíl/priorita	Specifický cíl	Stav plnění
1. Ochrana a udržitelné využívání zdrojů	1.1 Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu	1.1.1 Dosažení alespoň dobrého ekologického stavu nebo potenciálu a dobrého chemického stavu útvarů povrchových vod, dosažení dobrého chemického a kvalitativního stavu útvarů podzemních vod a zajištění ochrany vod v chráněných územích vymezených dle Rámcové směrnice o vodní politice	Plněno průběžně
	1.2 Předcházení vzniku odpadů, zajištění jejich maximálního využití a omezování jejich negativního vlivu na životní prostředí. Podpora využívání odpadů jako náhrady přírodních zdrojů	1.2.1 Snížení podílu skládkování na celkovém odstraňování odpadů	Plněno částečně
		1.2.2 Zvyšování materiálového a energetického využití odpadů	Plněno průběžně
		1.2.3 Předcházení vzniku odpadů	Plněno průběžně
	1.3 Ochrana a udržitelné využívání půdy a horninového prostředí	1.3.1 Omezování záborů zemědělské půdy	Plněno částečně
		1.3.2 Snižování ohrožení zemědělské a lesní půdy erozí	Plněno částečně
		1.3.3 Omezování a regulace kontaminace a ostatní degradace půdy a hornin způsobené lidskou činností	Plněno průběžně
		1.3.4 Prevence a zahlazování negativních důsledků hornické činnosti a těžby nerostných surovin	Plněno částečně
2. Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší	2.1 Snižování emisí skleníkových plynů	2.1.1 Snížení emisí skleníkových plynů v rámci EU ETS o 21 % a omezení nárůstu emisí mimo EU ETS na 9 % do roku 2020 oproti úrovni roku 2005	Plněno částečně
	2.2 Snížení úrovně znečištění ovzduší	2.2.1 Zlepšení kvality ovzduší v místech, kde jsou překračovány imisní limity	Plněno průběžně
		2.2.2 Plnění národních emisních stropů pro oxid siřičitý (SO ₂), oxidy dusíku (NO _x), těkavé organické látky (VOC), amoniak (NH ₃) a jemných prachových částic (PM _{2,5})	Plněno průběžně
		2.2.3 Snížení emisí těžkých kovů a persistentních organických látek	Plněno průběžně
	2.3 Efektivní a k přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie a zvýšení energetické účinnosti	2.3.1 Zajištění 13% podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie k roku 2020	Splněno
		2.3.2 Zajištění 10% podílu energie z obnovitelných zdrojů v dopravě k roku 2020 při současném snížení emisí NO _x , VOC a PM _{2,5} z dopravy	Plněno průběžně
		2.3.3 Zajištění závazku zvýšení energetické účinnosti do roku 2020	Plněno částečně
3. Ochrana přírody a krajiny	3.1 Ochrana a posílení ekologické stability krajiny a udržitelné	3.1.1 Zvýšení ekologické stability krajiny	Plněno částečně
		3.1.2 Obnova vodního režimu krajiny	Plněno částečně

Tematická oblast	Strategický cíl/priorita	Specifický cíl	Stav plnění
	hospodaření v krajině	3.1.3 Omezení a zmírnění dopadů fragmentace krajiny	Plněno částečně
		3.1.4 Zachování a posílení mimoprodukčních funkcí zemědělské krajiny a lesů	Plněno částečně
	3.2 Zachování přírodních a krajinných hodnot	3.2.1 Zajištění ochrany a péče o nejceněnější části přírody a krajiny	Plněno částečně
		3.2.2 Zastavení úbytku původních druhů a přírodních stanovišť	Plněno částečně
		3.2.3 Omezení negativního vlivu invazních druhů a zajištění účinných opatření k jejich regulaci	Plněno částečně
	3.3 Zlepšení kvality prostředí v sídlech	3.3.1 Zlepšení funkčního stavu zeleně v sídlech	Plněno částečně
		3.3.2 Posílení regenerace brownfieldů s pozitivním vlivem na kvalitu prostředí v sídlech	Plněno částečně
		3.3.3 Zlepšení hospodaření se srážkovou vodou v sídelních útvarech.	Plněno částečně
4. Bezpečné prostředí	4.1 Předcházení rizik	4.1.1 Předcházení vzniku zdrojů antropogenních rizik	Plněno průběžně
	4.2 Zmírňování dopadů nebezpečí, včetně mimořádných událostí a krizových situací	4.2.1 Zmírňování dopadů antropogenních rizik	Plněno průběžně
		4.2.2 Zmírňování dopadů přírodních nebezpečí	Plněno průběžně
		4.2.3 Zmírňování dopadů změny klimatu a adaptace	Plněno částečně
		4.2.4 Sanace kontaminovaných míst, včetně starých ekologických zátěží, a náprava ekologické újmy	Plněno částečně

Shrnutí vyhodnocení SPŽP ČR 2012–2020

Materiál Vyhodnocení Státní politiky životního prostředí ČR 2012–2020 (dále jen Vyhodnocení) hodnotí plnění jednotlivých cílů za celé období platnosti této Státní politiky životního prostředí (SPŽP). Hodnocení je průnikem realizovaných aktivit v dané oblasti a zhodnocení stavu a dlouhodobého trendu dle definovaných indikátorů. Součástí Vyhodnocení je i zhodnocení míry plnění jednotlivých opatření a nástrojů SPŽP. Dokument je členěn v souladu s platným zněním SPŽP dle jednotlivých tematických oblastí, priorit a cílů.

Je možné konstatovat, že z celkově 30 specifických cílů bylo průběžně nebo zcela splněno 12 specifických cílů (40 %), částečně splněno bylo 18 cílů (60 %), (graf 1).

Z hodnocení na úrovni opatření a nástrojů (graf 2) vyplývá výrazné zlepšení v počtu plněných opatření ve srovnání se střednědobým hodnocením v roce 2015. Jako průběžně plněno či splněno bylo v roce 2020 vyhodnoceno 197 opatření (82 %). Přesto se všechna opatření splnit nepodařilo a u 6 opatření (3 %) bylo nutné konstatovat, že splněna nebyla.

Realizace většiny opatření SPŽP je propojena s nejvýznamnějšími zdroji financování, tedy operačními programy, zejm. Operačním programem Životní prostředí 2007–2013 a 2014–2020 a Programem rozvoje venkova 2007–2013 a 2014–2020 a dále s Operačním programem doprava, Operačním programem podnikání, inovace a konkurenceschopnost a Integrovaným regionálním operačním programem. Z národních dotačních titulů jsou nejvýznamnějšími Národní program životního prostředí, Program péče o krajinu, Program obnovy přirozených funkcí krajiny a také dotační tituly MZe. Výzkumné projekty byly financovány z prostředků Technologické agentury ČR, ale i Národní agentury pro zemědělský výzkum a dalších subjektů.

Vyhodnocení je doplněno sledovanými indikátory stavu životního prostředí Státní politiky životního prostředí ČR pro období 2012–2020, které spolu s každoroční Zprávou o životním prostředí v České republice ukazují dosahování jednotlivých cílů SPŽP a obecně na stav a vývoj životního prostředí v ČR. Souhrnná data v indikátorech jsou veskrze k dispozici k roku 2018, a proto neodrážejí opatření realizovaná v letech 2019 a 2020 (např. vytvoření nástrojů pro podporu protierozních opatření, opatření proti suchu, či obecně progresy v důsledku nově přijaté legislativy nebo dobrovolných aktivit). Tyto aktivity však jsou popsány v textu daného cíle.

V implementaci většiny stanovených opatření SPŽP bylo dosaženo významného pokroku. Plnění opatření však nemá ve všech oblastech odezvu v pozitivním vývoji a stavu monitorovaných indikátorů. Naopak v nadcházejícím období můžeme předpokládat další zhoršování zejména těch indikátorů monitorujících stav krajiny v důsledku akcelerace projevů změny klimatu, které jsou nyní manifestovány zejména dlouhodobým suchem. Pro období po roce 2020 je nutné volit vhodná opatření a akcelarovat realizaci opatření, která nám pomohou tyto změny zvládnout a zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí.

Metodika hodnocení

Pro hodnocení SPŽP byly využity postupy a metody doporučené *Metodikou pro hodnocení strategických dokumentů v resortu životního prostředí* zpracované v letech 2018–2020 v rámci projektu TA ČR TITOMZP702 *Nové metody pro hodnocení plnění strategických dokumentů MŽP* (STRADO). Další výstup tohoto projektu, *Evaluace SPŽP*, byl využit jako zdroj referenčních informací.

Opatření a nástroje byly hodnoceny ve škále *Splněno/Plněno průběžně – Plněno částečně – Nesplněno/Neplněno*. Výsledné hodnocení vycházelo z posouzení míry realizace daného opatření věcnými gestory a spolugestory, a také z popisu vykonaných aktivit a dosažených výsledků.

Při vyhodnocení dosažení **specifických cílů** byly posuzovány realizované aktivity, plnění opatření a také vývoj navržených indikátorů. Specifické cíle jsou vyhodnoceny ve škále *Splněno/Plněno průběžně – Plněno částečně – Neplněno*.

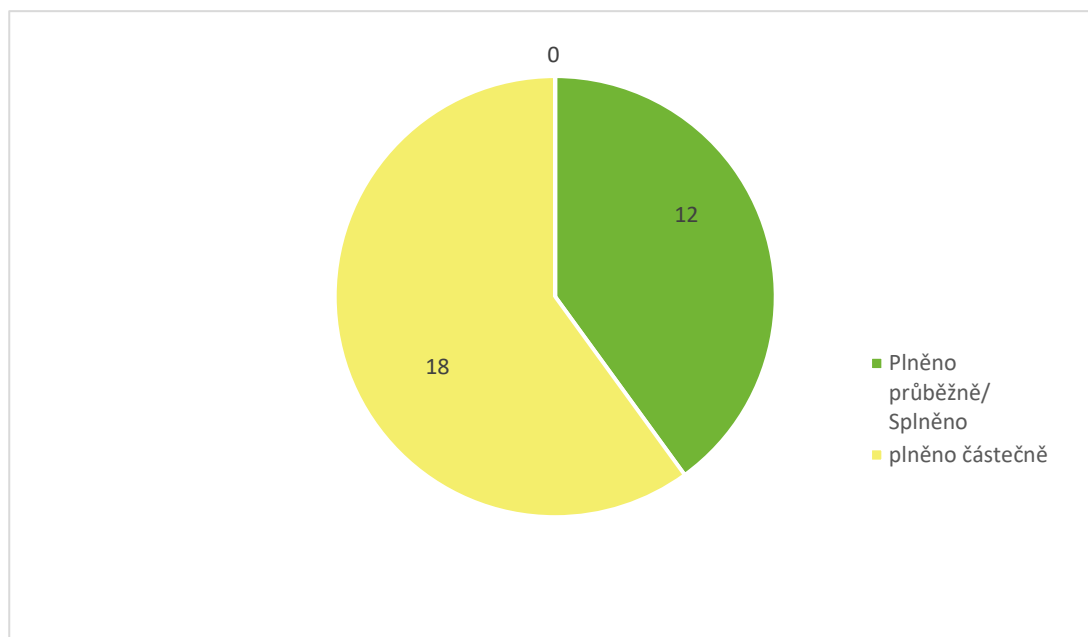
U **indikátorů** je vedle textového popisu pomocí třístupňové škály vyhodnocen trend, stav a mezinárodní srovnání, přičemž trend a stav je uveden i v přehledu u jednotlivých priorit.

Vyhodnocení **trendu** je ve škále *Pozitivní – Ambivalentní/Stagnující – Negativní* posuzován vývoj dlouhodobé trajektorie dosahovaných hodnot v porovnání se žádoucím vývojem. *Ambivalentním* rozumíme nejasný vývoj, tedy nejčastěji kolísající hodnoty, nebo protichůdné vyhodnocení dílčích subindikátorů, *Stagnujícím* pak nezlepšování stavu.

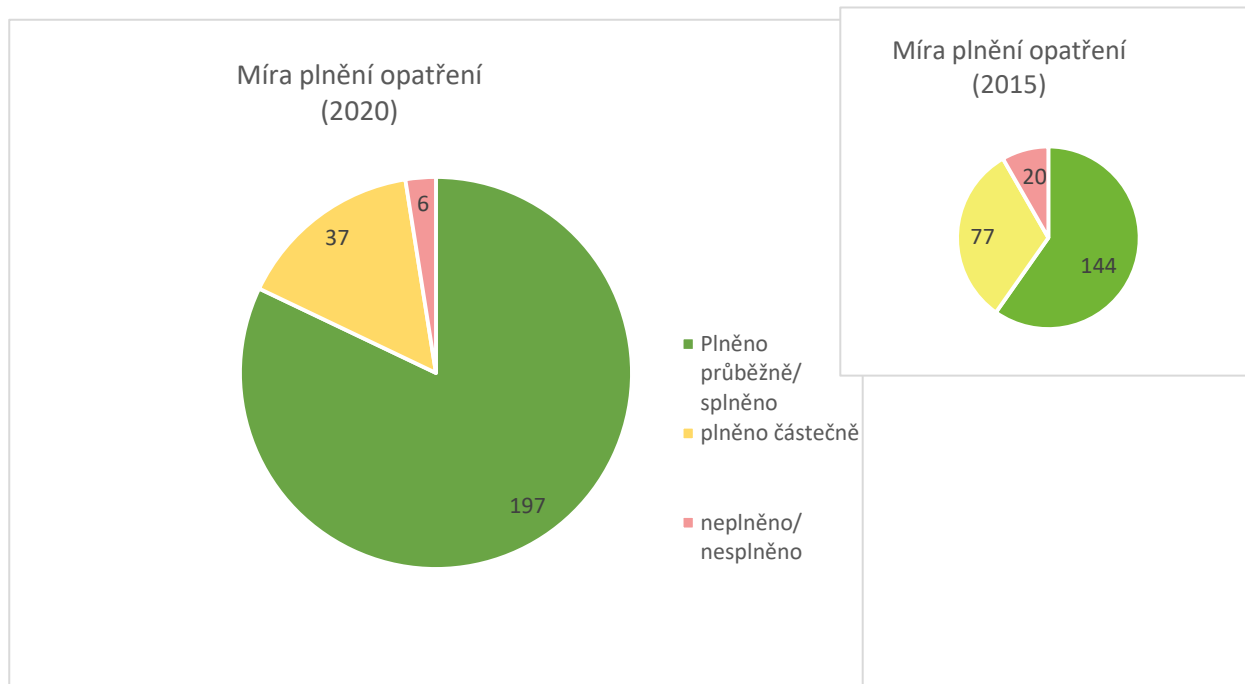
Ve vyhodnocení **stavu** je ve škále *Dobrý – Nejednoznačný – Nevyhovující* zohledněno dosažení požadovaného cíle k roku s posledními dostupnými údaji. Jako *nejednoznačný* je vyhodnocen stav tehdy, pokud v některém parametru/subindikátoru je dosahováno dobrého stavu a v jiném je stav nevyhovující.

Tam, kde to metodika umožňuje, je v části s vyhodnocením jednotlivých indikátorů uvedeno i **mezinárodní srovnání** daného indikátoru.

Graf 1: Celkový přehled plnění jednotlivých specifických cílů SPŽP (2020)

Graf 2: Celkový přehled plnění opatření a nástrojů SPŽP

Tematická oblast 1: Ochrana a udržitelné využívání zdrojů**Priorita 1.1: Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu**

- Dlouhodobě dochází v ČR ke zlepšování jakosti povrchových vod, přesto jsou v ČR stále útvary klasifikované třídou III. a horší.
- Od roku 2013 je monitoring vod ukotven a realizován dle Rámcového programu monitoringu.
- Požadavky směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod jsou již splněny.
- Bylo revitalizováno více než 263 km vodních toků, přičemž dalších 25 km toků je v realizaci.
- Převážně nevyhovující chemický stav lze sledovat u útvarů podzemních vod.
- Na znečištění vodních zdrojů se významně podílí plošné zdroje.

Priorita 1.2: Předcházení vzniku odpadů, zajištění jejich maximálního využití a omezování jejich negativního vlivu na životní prostředí. Podpora využívání odpadů jako náhrady přírodních zdrojů

- Produkce odpadů v ČR vykazuje rostoucí trend.
- Od roku 2009 se postupně zvyšuje podíl využitých odpadů, zejména materiálově, na úkor odpadů odstraněných. Energeticky je využívána jen malá část z celkové produkce odpadů.
- Produkce odpadů z obalů roste, zároveň však stoupá míra jejich recyklace.
- Téměř polovina z celkové produkce komunálních odpadů je stále odstraňována skládkováním.
- Od roku 2015 byla zavedena zákonná povinnost obcí třídit biologicky rozložitelný komunální odpad.
- Proběhla příprava nové právní úpravy odpadového hospodářství, která je předložena do legislativního procesu. Její součástí je také navýšení poplatku za skládkování.
- Na úrovni EU byl schválen tzv. oběhový balíček pro účinnější využívání zdrojů a předcházení vzniku odpadů, který je implementován na národní úrovni.
- Celkový pokles materiálové náročnosti českého hospodářství se příznivě odráží na snižování zátěže životního prostředí. Přesto je materiálová náročnost ČR stále výrazně nad průměrem EU 28.

Priorita 1.3: Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí

- V roce 2015 byla schválena novela zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, která upravila výši a proces stanovení odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, zvýšila ochranu půdy před degradačními procesy, upřesnila kompetence a zvýšila právní vymahatelnost v této oblasti.
- Stále dochází ke značným záborům zemědělské půdy, podařilo se však zastavit rychlost jejich nárůstu. Nejvýznamnější příčinou záborů zemědělské půdy je rozšiřování zastavěných a ostatních ploch.
- Ohroženost zemědělské půdy vodní i větrnou erozí se zvyšuje v důsledku kombinace dlouhodobého sucha, zvyšujícího výskytu intenzivních srážek a nevhodného hospodaření.
- Více jak 60 % plochy zemědělské půdy je potenciálně ohrožena vodní erozí, polovina výměry zemědělských půd je ohrožena utužením a 62 % je vysoce ohroženo acidifikací.
- Staré ekologické zátěže a kontaminovaná místa jsou průběžně sanovány, avšak dochází k dlouhodobému poklesu finančních prostředků na tyto práce.
- Rozloha dobývacích prostor stagnuje a roste rozloha území s již ukončenou rekultivací, a to včetně využívání přírodě blízkých způsobů rekultivace.

Tematická oblast 2: Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší**Priorita 2.1: Snižování emisí skleníkových plynů**

- ČR pravděpodobně splní cíle klimaticko-energetického balíčku EU i cíle SPŽP 2012–2020, který stanovuje pro zařízení v EU ETS pokles o 21 % do roku 2020 ve srovnání s úrovní v roce 2005. V roce 2018 byly přijaty navýšené cíle pro rok 2030 (CO₂, OZE, energetická účinnost).
- V dlouhodobém porovnání emise skleníkových plynů výrazně poklesly. Po roce 2000 pokles emisí není výrazný. Rostou emise skleníkových plynů z dopravy, z odpadů i ze zemědělství. V roce 2019 byly emise v EU ETS cca o 28 % nižší než v roce 2005.

- Rozpad smrkových porostů v souvislosti s kůrovcovou kalamitou, v ČR snižuje propady emisí v LULUCF. V roce 2018 se již sektor LULUCF stal zdrojem okolo 6 mil. t emisí CO₂ekv. a tento nepříznivý trend bude trvat minimálně několik dalších let.

Priorita 2.2: Snížení úrovně znečištění ovzduší

- V porovnání s 90. lety se podařilo emise znečišťujících látek výrazně snížit. Avšak v posledním desetiletí se pokles emisí znečišťujících látek výrazně zpomalil.
- Je zde předpoklad, že ČR národní emisní stropy k roku 2020 splní. Aktualizace Národního programu snižování emisí z roku 2019 již stanovuje dodatečná opatření pro splnění národních závazků ke snížení emisí pro roky 2025 a 2030.
- Nadále nejvíce zatíženými lokalitami se zhoršenou kvalitou ovzduší zůstávají aglomerace Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek, a dále zóna Střední Morava a Moravskoslezsko.
- Významným zdrojem znečišťujících látek, vedle veřejné energetiky a výroby tepla, zpracovatelského průmyslu a dopravy, jsou lokální topeniště. K jejich obměně za ekologičtější zdroje napomáhají tzv. kotlíkové dotace.

Priorita 2.3: Efektivní a k přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie a zvýšení energetické účinnosti

- Výroba energie z obnovitelných zdrojů dlouhodobě roste.
- Energetická náročnost hospodářství ČR má klesající trend s výkyvy v letech 2012–2013, kdy došlo k jejímu mírnému nárůstu v řádu desetin procenta, a dále v roce 2017, kdy z důvodu nárůstu spotřeby PEZ i HDP se hodnota energetické náročnosti zastavila na hodnotách předchozího roku. V posledním sledovaném roce 2018 opět dochází k poklesu energetické náročnosti (meziročně o 2,8 %), a to díky rostoucímu HDP a stagnaci spotřeby PEZ.
- V roce 2015 byla aktualizována Státní energetická koncepce ČR a v roce 2020 byl schválen Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu, který stanovuje národní příspěvek ke schváleným evropským cílům v oblasti emisí skleníkových plynů, obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti a interkonektivity elektrizační, respektive přenosové soustavy.
- ČR dosáhla svého národního cíle 13 % podílu OZE na hrubé spotřebě energie do roku 2020 již v roce 2013. V následujících letech však podíl OZE na konečné spotřebě stagnoval či mírně klesal. V roce 2018 činil uvedený podíl z obnovitelných zdrojů 15,2 %.
- Za období 2014–2018 bylo dosaženo 29,6 PJ nových úspor energie a ČR dosáhla 70 PJ kumulovaných úspor energie. V plnění závazku ročních úspor energie vznikl v důsledku nízkého plnění závazku v letech 2014, 2015 a 2016 schodek ve výši 6,9 PJ, v plnění kumulovaných úspor za období 2014–2017 se jedná o schodek na úrovni 39,5 PJ. Tento deficit byl podpořen zintenzivněním plnění závazku v období 2019–2020.
- Největší příspěvek k výrobě elektřiny z OZE mají dlouhodobě bioplyn, fotovoltaika a biomasa. V případě výroby tepla z OZE je to zejména biomasa, především jako palivové dříví.
- Vývoj podílu OZE na celkové spotřebě energie v dopravě od roku 2011 stagnuje. Pro další podporu zavádění alternativních paliv v dopravě byl v roce 2020 aktualizován Národní akční plán Čistá mobilita.

Tematická oblast 3: Ochrana přírody a krajiny

Priorita 3.1: Ochrana a posílení ekologické stability krajiny a udržitelné hospodaření v krajině

- Podíl nefragmentované krajiny v ČR od roku 1980 setrvale klesá. Klesá také podíl přírodních biotopů na nefragmentovaném území. Vysoký nárůst fragmentace je způsoben územně nekompatním rozšiřováním zastavěných ploch v důsledku pokračující urbanizace a rozvoje dopravní infrastruktury.
- Přetrvává vysoká míra narušení přírodního charakteru toků a vysoké množství příčných překážek znemožňuje migraci vodních živočichů. V roce 2020 proběhla aktualizace Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR, která stanoví mezinárodní i národní priority postupného obousměrného zprůchodňování příčných překážek ve vodních tocích ČR a principů ochrany stávající migrační prostupnosti toků.

- Postupně dochází k revitalizaci a samovolné renaturaci vodních toků, zvyšuje se využívání přírodě blízkých úprav vodních koryt. I přes ochranu vodních a mokřadních ekosystémů však přetrvává nepříznivý stav vodních toků, který v důsledku snižuje biodiverzitu a funkčnost vodních a na vodu vázaných ekosystémů.
- Diferenciace hospodaření na zemědělské půdě se vyznačuje z environmentálního pohledu pozitivním poklesem výměry orné půdy a rozšiřováním trvalých travních porostů.
- Vlivem eroze půdy, omezením živočišné výroby a v souvislosti s dopady změny klimatu dochází ke ztrátě retenčních vlastností půdy. Současný stav zemědělské krajiny a intenzita hospodaření nepříznivě ovlivňují jak biologickou rozmanitost, tak navazující ekosystémy (eutrofizace vod a vnos sedimentů do vodního prostředí, uvolňování reziduí pesticidů aj. látek, vznik bleskových povodní apod.).
- Významnou podporu v posílení ekologické stability krajiny představují agroenvironmentální opatření v Programu rozvoje venkova.
- Obecným problémem v ochraně přírody a krajiny zůstává nedostatek informací a údajů popisujících stav jednotlivých předmětů zájmu.
- Vedle sucha, dalších abiotických faktorů a biotických faktorů (hlodavci, hmyz, houby) je pro obnovu lesa významným problémem i spárkatá zvěř.
- Současná adaptační kapacita lesních ekosystémů vůči projevům změny klimatu, zejména extremitám s ní spojených, je nedostatečná, což se projevuje zvýšeným podílem nahodilých těžeb.

Priorita 3.2: Zachování přírodních a krajinných hodnot

- Zvláště chráněná území a území soustavy Natura 2000 zaujímají cca pětinu území ČR.
- Pro zajištění ochrany nejcennějších částí přírody a krajiny dochází k vyhlášení ZCHÚ a optimalizaci celé soustavy ZCHÚ a také k doplňování národního seznamu EVL. Dlouho postrádané komplexní řešení problematiky národních parků umožnila novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny z roku 2017.
- Byla přijata Strategie ochrany biologické rozmanitosti (2016–2025) a Státní program ochrany přírody a krajiny (2020–2025), které cílí zejména na zastavení pokračujícího úbytku biologické rozmanitosti.
- Přes určité zlepšení celkový stav evropsky významných druhů a typů přírodních stanovišť není dobrý a do značné míry odráží stav ohrožených druhů v ČR, celkový stav biodiverzity v ČR a stav české krajiny.
- Pro omezení negativního vlivu invazních druhů je připravována nová legislativa (v návaznosti na novou legislativu EU).

Priorita 3.3: Zlepšení kvality prostředí v sídlech

- Zlepšení funkčnosti sídelní zeleně je podporováno metodickou činností a dotačními tituly. Jsou podporovány projekty na využívání srážkové vody a přečištěné vody z domácností skrze program Dešťovka.
- V roce 2019 byla schválena Národní strategie regenerace brownfieldů. Preference využívání brownfieldů je zakotvena v dotačních programech a na úrovni koncepčních materiálů.
- Šetrné hospodaření s vodou v sídlech je zajištěno legislativně a je součástí adaptačních opatření Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR a navazujícím NAP Adaptace na změnu klimatu.

Tematická oblast 4: Bezpečné prostředí

Priorita 4.1: Předcházení rizik

- V oblasti prevence závažných havárií jsou významným nástrojem zejména vnější havarijní plány, včetně důsledné kontroly jejich zpracování.
- Ke zlepšení v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady přispějí změny legislativy i nastavení metodik. Byl zaveden nový elektronický Systém evidence přepravy nebezpečných odpadů (SEPNO).

- Regulace a kontrola rizik nebezpečných chemických látek a směsí je ošetřena na unijní úrovni. Dva stěžejní předpisy jsou nařízení REACH¹ a nařízení CLP², které jsou do českého právního řádu adaptovány zákonem č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon).
- Likvidace látek poškozujících ozonovou vrstvu probíhá v souladu s nařízením Komise (EU) č. 744/2010.

Priorita 4.2: Zmírňování dopadů nebezpečí, včetně mimořádných událostí a krizových situací

- Za účelem zmírňování dopadů přírodních rizik dochází k realizaci opatření zejména v oblasti povodní, dlouhodobého sucha, rizika radonu a geologických nestabilit.
- Ve Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR jsou obsažena adaptační opatření ke snížení negativních dopadů změny klimatu a minimalizaci rizik mimořádných událostí a krizových situací.
- Plány pro zvládání povodňových rizik byly schváleny v roce 2015, nyní probíhá příprava podkladů pro jejich aktualizaci.
- Pro eliminaci antropogenních rizik jsou realizována opatření zejména v oblasti sanačních prací, kontroly nakládání s nebezpečnými odpady a nebezpečnými chemickými látkami, prevence havárií a likvidace látek poškozujících ozonovou vrstvu.
- Jsou zefektivňovány systémy včasného varování, vč. zjednodušených podmínek vyhlášení smogových situací.
- Koncepce environmentální bezpečnosti 2016–2020 s výhledem do roku 2025 realizovala sadu opatření směřující ke snížení rizika krizových situací (katastrof). Opatření byla orientována na prioritní problémy, zejména dlouhodobé sucho a extrémní meteorologické jevy.
- Pro snížení výskytu mimořádných událostí a krizových situací a zmírnění jejich dopadů jsou pravidelně identifikována a monitorována prioritní rizika pro zdraví člověka a životní prostředí. V souladu s plněním povinností, které ukládá krizová legislativa, je pravidelně aktualizována krizová dokumentace.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, a o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnic Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006.

Tematická oblast 1: Ochrana a udržitelné využívání zdrojů

Priorita 1.1: Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu

Specifický cíl 1.1.1: Dosažení alespoň dobrého ekologického stavu nebo potenciálu a dobrého chemického stavu útvarů povrchových vod, dosažení dobrého chemického a kvantitativního stavu útvarů podzemních vod a zajištění ochrany vod v chráněných územích vymezených dle Rámcové směrnice o vodní politice

Plněno
průběžně

Cíle evropské vodní politiky jsou dány Rámcovou směrnicí o vodách³, která je v ČR implementována vodním zákonem⁴. V souladu s ustanoveními těchto legislativních předpisů připravuje ČR plány povodí s platností 6 let. V roce 2015 byly pro období 2015–2021 schváleny národní plány povodí, které obsahují opatření pro zlepšení stavu povrchových a podzemních vod zejména tam, kde bylo významné látkové zatížení vod, nežádoucí morfologické změny vodních toků a potenciální nedostatek vody. Nejvýznamnější podíl z dokončených a probíhajících akcí zaujímá výstavba nebo modernizace ČOV, zlepšování stavu kontaminovaných míst a zlepšování hydromorfologických podmínek vodních útvarů. V současné době jsou připravovány plány povodí pro období 2021–2027. Bylo dokončeno, či právě probíhá, zpracování dílčích podkladů, např. Předběžný přehled významných problémů nakládání s vodami zjištěných v části mezinárodní oblasti povodí Labe, Odry a Dunaje na území ČR, hodnocení stavu povrchových a podzemních vod k roku 2018 a hodnocení chráněných území (oblasti vymezené pro odběr vody určené k lidské spotřebě, koupací vody).

Monitoring a vyhodnocování stavu povrchových a podzemních vod jsou prováděny pravidelně státními podniky Povodí a ČHMÚ dle Rámcového programu monitoringu aktualizovaného v 6letých cyklech (po dobu platnosti SPŽP v roce 2013 a 2018). Pravidelně jsou hodnoceny chemické a fyzikálně-chemické ukazatele vodních útvarů. Dále probíhá monitoring biologických složek a byl připraven pracovní postup určení významných vlivů na hydromorfologii a hydrologický režim. Plošný monitoring hydromorfologických složek na území ČR dosud nezačal. Opatření primárně pro zlepšení stávajícího stavu biologických a hydromorfologických složek jsou zahrnována do plánu povodí.

K měření jakosti podzemních vod slouží státní monitorovací síť. V roce 2019 bylo sledováno 697 objektů, z toho 202 pramenů, 215 mělkých vrtů, 232 hlubokých vrtů a 48 monitorovacích míst využívaných k vodárenským účelům. Nadlimitní hodnoty monitorovaných látek dle vyhlášky č. 5/2011 Sb.⁵, jsou dlouhodobě zjišťovány u valné většiny sledovaných objektů podzemních vod, a to u cca 96 % mělkých vrtů a více než ¾ pramenů a hlubokých vrtů. Nejvýraznějšími ukazateli znečištění podzemních vod je obsah pesticidů, anorganických látek, kovů a PAU. Dle předběžného vyhodnocení stavu útvarů podzemních vod⁶ za období 2013–2018 mělo z celkového počtu 174 útvarů podzemních vod vymezených ve svrchní, základní a hlubinné vrstvě vyhovující chemický stav 46 (tj. 27 %) útvarů a nevyhovující chemický stav 126 (tj. 72 %) útvarů podzemních vod a ve 2 (tj. 1 %) útvarcích podzemních vod nemohl být chemický stav kvůli nedostatku dat hodnocen. Nejvýznamnějšími znečišťujícími látkami způsobujícími nedosažení dobrého chemického stavu útvarů podzemních vod jsou dusičnany, alachlor ESA, metolachlor ESA, amoniak, indeno(1,2,3-cd)pyren, acetochlor ESA, kadmium, olovo, benzo(g,h,i)perylen a benzo(a)pyren. Vyhovující kvantitativní stav mělo 162 útvarů podzemních vod, nevyhovující kvantitativní stav mělo 12 útvarů a u 23 útvarů podzemních vod byl

³ Směrnice Evropského parlamentu (EP) a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice o vodách).

⁴ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

⁵ Vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod.

⁶ Při syntéze jednotlivých sledovaných ukazatelů je aplikován tzv. princip one-out, all-out (tzn. v případě, že jakýkoli ze sledovaných ukazatelů kterékoli ze složek hodnocení stavu překročí limitní hodnotu, je hodnocení celé složky, a tedy i celého útvaru, klasifikováno jako nevyhovující, resp. nabývá hodnoty nejhoršího sledovaného ukazatele).

stav neznámý. Hlavním důvodem nedosažení dobrého kvantitativního stavu útvarů podzemních vod byla vodní bilance, kdy dlouhotrvající sucho a průměrná roční odebíraná množství vody převyšující dosažitelnou kapacitu zdrojů podzemních vod vedly ke snížení hladin podzemních vod. V souvislosti se současným dlouhodobým suchem se jeví jako zásadní ochrana zásob podzemní vody. Jako jeden z nástrojů podporujících její šetrnější využívání byla již v minulosti identifikována nutnost navýšit **poplatek za odběr podzemních vod** tak, aby se její cena srovnala s povrchovou vodou. Přestože toto bylo předmětem novely vodního zákona v roce 2016, byla tato problematika při projednávání v Poslanecké sněmovně z novely vypuštěna a k navýšení nedošlo. Pro zajištění zdrojů pitné vody, stabilizaci hydrologického cyklu a aktualizaci informací o kvalitativním a kvantitativním stavu sledovaných útvarů podzemních vod byly realizovány projekty *Rebalance zásob podzemních vod*, právě probíhající *Voda v krystaliniku* a také projekt ČGS *Monitoring hydrogeologických vrtů na roky 2017–2020*.

I přes dlouhodobé zlepšování jakosti **povrchových vod** je velká část vodních toků ČR řazena do třídy III. (znečištěná voda) a horší. Dle předběžného vyhodnocení stavu útvarů povrchových vod⁷ za období 2016–2018⁸ dosáhlo alespoň dobrého ekologického stavu, resp. ekologického potenciálu pro silně ovlivněné a umělé útvary pouze 5,9 % útvarů povrchových vod. Dobrého chemického stavu dosáhlo celkem 32,5 % útvarů povrchových vod. Znečištění je do vod vnášeno z bodových zdrojů (kanalizací), plošných zdrojů (zemědělství), ale i z difuzních zdrojů (roztrošená zástavba).

Znečištění z bodových zdrojů bylo za posledních 20 let výrazně omezeno. Celkový počet **čistíren odpadních vod** (ČOV) dosáhl v roce 2018 hodnoty 2677. Pozitivní je i nárůst počtu ČOV s terciárním stupněm čištění a zároveň úbytek ČOV pouze s mechanickým stupněm čištění. V současné době již mají všechny obce nad 2000 ekvivalentních obyvatel (EO) zajištěno napojení kanalizací na ČOV. Aglomerace nad 10 000 EO pak mají zajištěno terciární čištění odpadních vod, přičemž ÚČOV Praha je nyní ve zkušebním provozu. Problémem zůstává odkanalizování malých obcí o velikosti 300–2 000 EO. V ČR dosud není na kanalizaci zakončenou ČOV připojeno 17,6 % obyvatel. Odpadní vody mohou být také čištěny decentrálním způsobem, které bylo v odůvodněných případech podporováno z NPŽP. Přesto se stále jedná o významný potenciální zdroj znečištění vodních toků. Podpora **ČOV do 2 000 EO**, včetně kanalizačních sítí, byla realizována prostřednictvím národních dotačních programů MZe a MŽP, PRV a částečně OPŽP. V rámci uvedených dotačních titulů byla také podpořena výstavba a intenzifikace **úpraven vody, vodovodů a zdrojů pitné vody**.

Do výsledné jakosti povrchové i podzemní vody se kromě znečištění z bodových zdrojů stále výrazněji promítá i znečištění ze zdrojů **plošných a difuzních** (zemědělská činnost, malé obce, rozptýlená zástavba), které jsou zdrojem dusičnanů, fosforu a pesticidů, ale v současnosti nejsou plošně evidovány. Ke zlepšení stavu vodních útvarů přispívají také opatření zaměřená na snižování eroze půdy a plnění požadavků Směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním způsobeným dusičnany ze zemědělských zdrojů, uvedených v příslušných právních předpisech⁹ (vodní zákon, nařízení vlády č. 262/2012 Sb. a zákon o hnojivech) a respektování Zásad správné zemědělské praxe při hospodaření s půdou. Rozloha zranitelných oblastí dusičnany v ČR dle vymezení z roku 2019 činí 42 % z celkové rozlohy státu. Dále byly zpracovány metodiky (*Metodika určení významnosti vlivů*, *Metodika návrhu opatření včetně aktualizace katalogu opatření*), jakož i aktualizace Národního akčního plánu k bezpečnému používání pesticidů v ČR pro období 2018–2022.

Významnými finančními zdroji podpory **revitalizací vodních toků** jsou OPŽP a také národní dotační tituly MŽP (Národní program životní prostředí, Program péče o krajinu a Program obnovy přirozených funkcí krajiny) a MZe (program Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích). Do dubna 2020 byla z dotací OPŽP (2007–2013 a 2014–2020) dokončena revitalizace 263 km vodních toků, dalších 25 km

⁷ Při syntéze jednotlivých sledovaných ukazatelů je aplikován tzv. princip one-out, all-out (tzn. v případě, že jakýkoli ze sledovaných ukazatelů kterékoli ze složek hodnocení stavu překročí limitní hodnotu, je hodnocení celé složky, a tedy i celého útvaru, klasifikováno jako nevyhovující, resp. nabývá hodnoty nejhoršího sledovaného ukazatele).

⁸ Uvedené hodnocení je předběžné, finální vyhodnocení bude k dispozici na konci roku 2021.

⁹ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, a zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech).

toků je v realizaci a bylo vytvořeno 30 studií zabývajících se návrhem podélných revitalizací toků a niv v lokalitách, které byly v předchozích letech negativně ovlivněny lidskou činností, a bylo vytvořeno 26 studií v oblasti s potenciálním povodňovým rizikem s návrhem povodňové ochrany přírodě blízkým způsobem. V rámci OPŽP bylo vystavěno a rekonstruováno 24 vodních děl sloužících k protipovodňové ochraně.

V územích **vyhrazených pro odběr vody pro lidskou spotřebu** se monitorují všechny zdroje povrchových vod, kde odběr činí více než $10 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$ nebo zásobují více než 50 obyvatel. Registr zahrnuje také oblasti, které vyžadují ochranu pro budoucí využití povrchových nebo podzemních vod. Dočasně jsou sem zařazeny také všechny chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)¹⁰, které zauímají celkem $18\,312,8 \text{ km}^2$, tj. 23,2 % území ČR. Ochrana CHOPAV je zajištěna vodním zákonem a příslušným nařízením vlády¹¹. V rámci ochrany přírody je obecně snaha eliminovat těžbu štěrkopísků v CHÚ/ZCHÚ. Příznivý dopad na kvalitu povrchových a podzemních vod v povodí vodárenské nádrže mají i opatření k podpoře ekologického zemědělství.

Jakost **koupacích vod** má velkou meziroční proměnlivost a závisí především na teplotně-srážkových charakteristikách roku. V posledních letech je výrazně negativně ovlivněna suchem. V koupací sezoně 2018 bylo 48,5 % **koupacích vod** zařazeno do nejlepší kategorie jakosti podle hodnocení ČR, naopak zákaz koupání byl vyhlášen na 10,8 % sledovaných lokalit.

Snížení množství znečištění do povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů bylo podporováno z **OPŽP 2007–2013** (790 projektů v celkové výši 48,4 mld. Kč celkových způsobilých výdajů) a z **OPŽP 2014–2020** (413 projektů v celkové výši 18,3 mld. Kč celkových způsobilých výdajů). Z **OPŽP 2007–2013** byla podpořena rekonstrukce nebo výstavba 510 ČOV, z toho 351 ČOV v malých obcích pod 2000 EO, 696 projektů na kanalizace a 123 projektů na vodovody. Z **OPŽP 2014–2020** je zazávazkována výstavba 249 ČOV, z toho do dubna 2020 bylo dokončeno 58 ČOV. Dále bylo podpořeno 409 projektů na výstavbu kanalizací a 139 projektů na vodovody.

Revitalizace a renaturace vodních toků a niv, vytváření a obnova vodních prvků s ekostabilizační funkcí (např. tůň, mokřadů a malých vodních nádrží) jsou podporovány z **OPŽP 2014–2020**. Do dubna 2020 bylo schváleno 472 projektů v celkové výši 3,7 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Ke zlepšení stavu povrchových vod nepřímo přispívají opatření na zlepšení vodního režimu v krajině (viz cíl 3.1.2). Z **OPŽP 2007–2013** byly podpořeny revitalizace vodních toků a niv i výstavba vodních nádrží.

Oblast ochrany vod byla podporována i z **národních zdrojů**. Z **NPŽP** (MŽP) byly vyhlášeny např. výzvy v oblasti environmentálně citlivé obnovy a údržby vodních ploch a toků, likvidace nepotřebných vrtů, výzvy zaměřené na průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody a zejména pak výzvy na podporu čistoty povrchových a podzemních vod (podpora ČOV, vodovodů, kanalizací, domovních ČOV) či kofinancování vodohospodářských projektů. Celkem je v rámci zajištění ochrany vod a zlepšení jejich stavu z NPŽP k dubnu 2020 evidováno přes 1 tisíc projektů s podporou vyšší než 11 mld. Kč, dosud bylo schváleno 678 projektů za cca 3 mld. Kč. V dalších národních programech administrovaných MŽP (Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny a Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ) je každoročně alokováno na obnovu vodních prvků cca do 50 mil. Kč/rok. MZe vyhlásilo národní programy Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích, Podpora retence vody v krajině - rybníky a vodní nádrže (2016–2021). Celková finanční podpora v rámci uvedených programů MZe je cca 200–300 mil. Kč/rok. Dále MZe vyhlásilo program Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II (2017–2022) s alokací cca 3 mld. Kč. V roce 2019 bylo podpořeno celkem 49 opatření zaměřených na výstavbu vodovodů v celkové výši cca 404 mil. Kč a celkem 73 opatření soustředěných na budování kanalizací

¹⁰ Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) byly vyhlášeny nařízeními vlády v letech 1979–1981 a jsou dle § 28 vodního zákona definovány jako oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod.

¹¹ Hranice CHOPAV jsou vyhlášeny nařízeními vlády č.40/1978 Sb., č.10/1979 Sb., č.85/1981 Sb.

a ČOV v celkové výši cca 564 mil. Kč. Na opatření meliorací a hrazení bystřin v lesích ve veřejném zájmu dle lesního zákona¹² bylo v letech 2014–2017 poskytnuto přes 107 mil. Kč (upraveno bylo celkem 17 km bystřin, dále byly opraveny nebo vybudovány retenční nádrže s celkovou retenční schopností 160 tis. m³ vody, meliorace lesních pozemků úpravou jejich vodního režimu se ze státních prostředků neprováděly).

Dalším významným zdrojem financování opatření v oblasti ochrany vody byly vlastní zdroje státních podniků Povodí, resp. státního podniku Lesy ČR. V souladu s realizací programů opatření z plánů dílčích povodí vynaložily v letech 2010–2017 státní podniky Povodí zejména na protipovodňová opatření, revitalizace říčních systémů, rekonstrukce a opravy vodohospodářských staveb více než 16 mld. Kč. Lesy ČR pak v rámci správy určených drobných vodních toků a oprav a údržby majetku s tím souvisejícího vynaložily v letech 2010–2017 celkem 3,5 mld. Kč.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	8	0	1

Indikátory pro prioritu 1.1	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
1.1.1 Stav útvarů povrchových vod	2018	Nelze vyhodnotit ¹³	Nevyhovující
1.1.2 Stav útvarů podzemních vod	2018	Nelze vyhodnotit ¹⁴	Nejednoznačný
1.1.4 Čištění městských odpadních vod	2018	Pozitivní	Dobrý
1.1.5 Obnova přirozených koryt vodních toků	2018	Pozitivní	Nejednoznačný
1.1.6 Specifická ochrana vod v chráněných územích	2018	Stagnující	Nejednoznačný
3.1.3 Fragmentace krajiny	2016	Negativní	Nevyhovující

Priorita 1.2: Předcházení vzniku odpadů, zajištění jejich maximálního využití a omezování jejich negativního vlivu na životní prostředí. Podpora využívání odpadů jako náhrady přírodních zdrojů

Cíle pro odpadové hospodářství jsou stanoveny legislativou EU. Na úrovni EU byly v červnu 2018 v rámci tzv. **balíčku k oběhovému hospodářství** schváleny směrnice, které aktualizovali **směrnice o odpadech, skládkách odpadů, obalů a v oblasti výrobků s ukončenou životností**. Nové směrnice stanovují nové cíle. Těmto požadavkům se přizpůsobuje česká legislativa. Nové trendy se projeví i v dobrovolné činnosti nevládních institucí a iniciativ.

Nakládání s odpady vzniklými z výrobků je řešeno opatřeními obsaženými v Programu předcházení vzniku odpadů ČR, Plánu odpadového hospodářství 2015–2024 (POH) a Aktualizaci Politiky druhotných surovin pro období 2019–2022. Zejména se jedná o zpětný odběr, rozšířenou odpovědnost výrobců, hodnocení životního

¹² Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon).

¹³ Mezi jednotlivými plánovacími cykly došlo ke změně metodiky, z tohoto důvodu není možné vývoj zhodnotit.

¹⁴ Mezi jednotlivými plánovacími cykly došlo ke změně metodiky, z tohoto důvodu není možné vývoj zhodnotit.

cyklu výrobků, aj. Tato témata jsou dále zapracována do novel zákonů o odpadech a o vybraných výrobcích s ukončenou životností.

Specifický cíl 1.2.1: Snížení podílu skládkování na celkovém odstraňování odpadů

Plněno
částečně

Nejčastějším způsobem odstraňování odpadů je stále **skládkování**. Tato skutečnost je přetrvávajícím významným problémem odpadového hospodářství v ČR. Od roku 2009 však došlo u tohoto způsobu nakládání k pozitivnímu trendu, když podíl skládkování z celkového množství vyprodukovaných odpadů klesl z 14,6 %¹⁵ v roce 2009 na 9,4 % v roce 2018. **Podíl komunálních odpadů odstraněných skládkováním** na celkové produkci komunálních odpadů mezi lety 2009–2018 klesl z 64,0 % na 46 %. Aktuální situace v oblasti skládkování komunálních odpadů v ČR je přesto stále nevyhovující.

ČR usiluje o snížení množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů (dále jen „BRKO“) uložených na skládky do cílového roku 2020, a to zejména legislativními změnami a dotační podporou. Míra skládkování BRKO, je, zejména ve směsném komunálním odpadu, stále velmi vysoká. V roce 2018 bylo uloženo na skládkách 711 tis. t **biologicky rozložitelných komunálních odpadů**. Vzhledem ke srovnávací základně z roku 1995 to představuje snížení podílu BRKO uložených na skládky na 46 %. Z důvodu neplnění cíle pro rok 2013 dle směrnice o skládkách odpadů a vzhledem k tomu, že v roce 2020 musí činit podíl složky BRKO uložené na skládky nejvíce 35 %, byl přijat zákon č. 229/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ten zavedl obcím povinnost zajistit místa k odkládání biologicky rozložitelných komunálních odpadů rostlinného původu. V roce 2018 byla schválena vyhláška č. 210/2018 Sb. Obce tak mají povinnost zajistit celoročně místa pro oddělené soustředování biologických odpadů rostlinného původu a dále pro oddělené soustředování odpadních jedlých olejů a tuků.

V obcích díky intenzifikaci sběru odděleně sebraných (vytríděných) bioodpadů vzrostlo jejich množství v roce 2018 na 690 tis. t. V roce 2018 dosáhla produkce BRKO 2,7 mil. t, produkce odpadních jedlých olejů a tuků vzrostla v roce 2018 na 12,9 tis. t. V souvislosti s očekávanou právní úpravou povinného soustředování odpadních jedlých olejů a tuků od roku 2020 se meziročně podařilo množství těchto odpadů výrazně zvýšit, a to o 31 %. Prakticky všechny tyto odpady jsou materiálově využity.

Dodržování **hierarchie nakládání s odpady** je ukotveno v zákonu o odpadech a POH ČR 2015–2024, včetně Programu předcházení vzniku odpadů. Při přípravě POH ČR 2015–2024 a nového zákona o odpadech bylo přihlédnuto k výsledkům ekonomické analýzy POH ČR, která se věnovala ekonomickým (finančním) dopadům dosažení cílů POH ČR na obyvatele. V návrhu nového zákona o odpadech, který má nabýt účinnosti 1. 1. 2021, je obsaženo postupné navýšení poplatku za ukládání odpadů na skládky s cílem zredukovat skládkování odpadu.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	1	2	0

Specifický cíl 1.2.2: Zvyšování materiálového a energetického využití odpadů

Plněno
průběžně

Materiálová náročnost ekonomiky ČR klesá, což indikuje zvyšující se efektivitu přeměny materiálových vstupů na ekonomický výkon a pokles zátěže životního prostředí. V období 2000–2017 poklesla materiálová náročnost o 41,9 %.

Oblast **materiálového využití odpadů** vykazuje pozitivní trend, kdy se podíl materiálově využitých odpadů v letech 2009–2018 zvýšil v rámci celkové produkce odpadů ze 72,5 % na 83,4 %, což představovalo 31 528 tis. t. **Podíl energetického využití odpadů** má v dlouhodobém horizontu spíše stagnující tendenci.

¹⁵ Data použitá v této části dokumentu, tzn. Priorita 1.2, vycházejí vždy z dat MŽP, indikátorové soustavy odpadového hospodářství.

Mezi lety 2009 a 2018 se podíl energetického využití odpadů na celkové produkci odpadů zvýšil z 2,2 % na 3,2 %. Pravidla pro energetické využívání odpadů jsou dána zákonem o odpadech.

Od roku 2009 postupně roste úroveň přípravy k opětovnému použití a recyklaci u odpadů z materiálů jako jsou papír, kov, plast a sklo, pocházejících z domácností a odpadů jiného původu, podobných odpadům z domácností. V roce 2018 bylo dosaženo recyklace na úrovni 52,1 %. Cíl je tedy plněn. Nově je na úrovni obcí zaveden i povinný sběr biologicky rozložitelných komunálních odpadů.

Významným způsobem nakládání s komunálním odpadem je **materiálové využití**, jehož podíl od roku 2009 vzrostl z 22,7 % na 38,6 % v roce 2018. Podíl **energetického využití** vůči celkové produkci komunálních odpadů stagnuje a dlouhodobě se pohybuje okolo 12 %, avšak vzrostl vůči bazální hodnotě roku 2009, kdy činil 6,0 %.

Produkce **obalových odpadů** dlouhodobě roste. V roce 2018 dosáhla hodnoty 1 296,9 tis. t, což představuje nárůst proti roku 2012 téměř o třetinu. Nedošlo však k poklesu míry recyklace, protože s nárůstem produkce obalových odpadů se zvyšovala jejich recyklace. V roce 2018 bylo celkem recyklováno 902,9 tis. t a míra recyklace byla 69,6 % (ve srovnání s rokem 2009, kdy bylo recyklováno 615,6 tis. t a míra recyklace byla 68,8 %). **Podíl celkového množství využitých odpadů z obalů** z celkového množství vzniklých odpadů z obalů v ČR poklesl za období 2009–2018 z 75,8 % na 73,9 %.

Produkce **stavebních a demoličních odpadů** představuje přibližně 60 % produkce všech odpadů ČR. Produkce odpadů ze stavební činnosti setrvale roste především v důsledku investic do dopravní infrastruktury (mj. výstavba dálnic a železničních koridorů). V roce 2018 vzrostla na celkových 20 844,9 tis. t oproti 17 954 tis. t v roce 2017. V roce 2018 mělo systém nakládání se stavebními a demoličními odpady od občanů nastaveno 31 % obcí v ČR. Podíl využitých stavebních a demoličních odpadů v roce 2017 dosáhl 99,9 % a v roce 2018 až 100 %. Cíl v oblasti využití stavebních a demoličních odpadů byl splněn. V roce 2018 bylo dosaženo 79,5 % materiálového využití ostatních stavebních a demoličních odpadů, zatímco v roce 2017 to bylo 79,9 %. Nevyhovující je však způsob využití, kdy je tento odpad často využíván pro terénní úpravy. MŽP usměrňuje nakládání se stavebními a demoličními odpady metodicky (metodický návod pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi (2018), metodický návod v oblasti nakládání s odpady z extrudovaného polystyrenu s obsahem HBCDD (2016), Metodický návod pro řízení vzniku odpadů s obsahem azbestu při provádění a odstraňování staveb a pro nakládání s nimi (2018)) i legislativně (např. vyhláška č. 130/2019 Sb).

Narůstá množství vybraných výrobků (elektrozařízení, baterií a akumulátorů, autovraků a dalších) uvedených každoročně na trh ČR a současně roste i produkce odpadů z nich. Roste, případně stagnuje, také míra jejich zpětného odběru a sběru. Míra materiálového využití odpadů vybraných výrobků se zvyšuje. Daří se tak plnit strategické cíle pro vybrané výrobky. Např. z celkového množství 93,4 tis. t **pneumatik** uvedených na trh v roce 2018 se zpětně odebralo 64,3 tis. t, tj. 68,9 %. Tím byl stanovený cíl 35 % výrazně překročen.

V roce 2018 bylo na trh uvedeno 197 tis. t **elektrozařízení**, zpětně odebráno a odděleně sesbíráno bylo 93,1 tis. t elektrozařízení. Zpětně odebráno a odděleně sebráno bylo v souladu s vykazováním dle evropské směrnice 51,1 % (v roce 2009 bylo sebráno 32 % elektroodpadů). Cíl pro úroveň zpětného odběru elektrozařízení a odděleného sběru elektroodpadů pro rok 2018 (50 %) se podařilo splnit. Cíl sběru dle směrnic EP a Rady 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních, stanovený pro rok 2016 ve výši větší než 40 % se v následujících letech vždy podařilo splnit. Pro dosažení cíle 65 % v roce 2021 bude zapotřebí vynaložit dalšího úsilí. Cíle stanovené pro využití, recyklaci a opětovného použití se daří plnit prakticky ve všech 10 skupinách elektrozařízení. Nejčastějším způsobem využití elektroodpadu je materiálové využití.

Ve sledovaném období nejvíce pokročil zpětný odběr přenosných baterií a akumulátorů. Prodej přenosných **baterií** narostl od roku 2009 o více než 50 % a stabilizoval se na hodnotě okolo 4 tis. t/rok. Průběžně se dařilo plnit minimální úroveň sběru, tedy 25 % do roku 2012 a 45 % do roku 2016. Recyklováno a materiálově využito bylo v roce 2018 celkem 41,3 % zpětně odebraných přenosných baterií. Zvyšuje se množství baterií vyvážených k recyklaci mimo ČR, převážně do zemí EU. Z dostupných dat vyplývá, že se výrazně mění struktura zpětně odebraných baterií. Množství průmyslových baterií uváděných na trh v letech 2013–2018

se zvýšilo, a to z cca 8,4 tis. t na 12,4 tis. t (za všechny elektrochemické typy). Od roku 2016 je evidováno množství lithiových průmyslových baterií uváděných na trh (baterie z elektrokol, elektroskútrů, elektrovozidel), přičemž množství postupně narůstá (z cca 245 t v roce 2016 na 420 t v roce 2018), což zjevně souvisí s nastupujícím rozvojem e-mobility. Současně došlo k nárůstu množství přenosných baterií uvedených na trh z 3,7 tis. t v roce 2013 na 4 tis. t v roce 2018 i automobilových baterií z 18,9 tis. t v roce 2013 na 24,3 tis. t v roce 2018.

V roce 2018 bylo zpracováno celkem 171,6 tis. autovraků. Míra opětovného použití a recyklace vybraných autovraků činila 95,5 %, míra opětovného použití a využití vybraných autovraků byla 99,3 %. ČR tak k roku 2018 splnila stanovené cíle pro opětovné použití a recyklaci a opětovné použití a využití převzatých vybraných vozidel s ukončenou životností (**autovraků**), které jsou stanoveny na 85 % a 95 %.

Na zkvalitnění nakládání s odpady bylo v rámci **OPŽP 2007–2013** schváleno přes 4 000 projektů za 19 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Nejvíce podpořených projektů bylo zaměřeno na separaci a svoz odpadů, zpracování biologicky rozložitelných odpadů, výstavbu a modernizaci sběrných dvorů, úpravu a zpracování odpadů. V **OPŽP 2014–2020** bylo podporováno zvyšování podílu materiálového a energetického využití odpadů. Prozatím bylo podpořeno přes 1 290 projektů v celkové výši 6 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OP PIK 2014–2020** byla podporována inovativní opatření zaměřená na podporu vybudování infrastruktury na získávání, zpracování a využívání druhotných surovin z výrobků a materiálů s ukončenou životností. Bylo schváleno cca 40 projektů v souhrnné výši podpory cca 345 mil. Kč.

Z národních programů byly z **NPŽP** v oblasti nakládání s odpady vyhlášeny např. výzvy na ekologické zpracování a materiálové využití výrobků s ukončenou životností (zejména autovraků) - sběrná síť pro odevzdání komodit vzniklých při zpracování autovraků (4 podpořené projekty s podporou téměř 17 mil. Kč) a výzvy na podporu ekologického zpracování autovraků, ve kterých bylo dosud podpořeno cca 207 projektů za cca 57,5 mil. Kč. V rámci Programu na podporu zpracování plánů odpadového hospodářství krajů bylo v letech 2014–2017 podpořeno 13 projektů s celkovou výší podpory přes 7 mil. Kč. Výzkumné projekty v oblasti nakládání s odpady, resp. materiálového využití druhotných surovin v rámci oběhového hospodářství byly financovány z programů administrovaných TA ČR. V letech 2016–2018 bylo podpořeno přes 30 projektů s celkovou finanční podporou cca 220 mil. Kč.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	8	0	0

Specifický cíl 1.2.3: Předcházení vzniku odpadů

Plněno
průběžně

V ČR dlouhodobě stoupá celkové množství vyprodukovaného odpadu, komunálního odpadu i odpadu z obalů. V roce 2018 činila celková **produkce odpadů** 37 784,8 tis. t odpadu, v přepočtu na obyvatele to představuje 3 555,7 kg odpadu za rok. Od roku 2009 tak došlo k navýšení o 480,2 kg odpadu na obyvatele.

Produkce nebezpečného odpadu nevykazuje významný trend. V roce 2018 bylo vyprodukováno 1 768 tis. t nebezpečných odpadů. Snížení podílu **nebezpečného odpadu** na celkové produkci odpadů z 6,7 % v roce 2009 na 4,7 % v roce 2018 je zapříčiněno nárůstem celkové produkce odpadů.

V procesu schvalování je **nová legislativa** - zákon o odpadech, novela zákona o obalech, zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností a jednotlivé prováděcí předpisy obsahují pravidla a podmínky pro využití jednotlivých odpadových toků a pro vybrané způsoby využívání a odstraňování odpadů. V roce 2017 byl

schválen zákon o obalech¹⁶, který zavedl zpoplatnění plastových odnosných tašek. Nařízením vlády č. 481/2012 Sb.¹⁷ jsou implementovány požadavky směrnice 2011/65/EU¹⁸. Od roku 2016 omezuje vznik potravinového odpadu zákon č. 110/1997 Sb.¹⁹, který ukládá obchodním řetězcům s prodejní plochou větší než 400 m² povinnost poskytnout bezplatně bezpečné potraviny potravinovým bankám. Principy rozšířené odpovědnosti výrobců, hospodářské soutěže a ekologických a technických standardů EU jsou obsaženy v POH 2015–2024, který byl schválen v roce 2014.

Podpora vývoje a výroby opravitelných, recyklovatelných a materiálově využitelných výrobků je realizována skrze opatření v Aktualizaci Politiky druhotných surovin České republiky pro období 2019–2022. Příkladem je používání druhotných surovin a recyklovaných materiálů při výstavbě či rekonstrukci dopravní infrastruktury. V roce 2018 byl vytvořen Katalog výrobků a materiálů s obsahem druhotných surovin, který má usnadnit orientaci obcím, městům a dalším orgánům veřejného sektoru při zadávání veřejných zakázek. Další opatření formuluje Program předcházení vzniku odpadů ČR.

V oblasti předcházení vzniku odpadů se uskutečnila řada konferencí a seminářů, jejichž cílem bylo informovat a vzdělávat odbornou i širokou veřejnost v této problematice, např. *Předcházení vzniku odpadů 2017, Žádné jídlo nazmar, Darování potravin* atd. Jsou také realizovány edukační soutěže (*Přeměna odpadů na zdroje, Křišťálová popelnice*), kampaně (*Dost bylo plastu*) či projekty pro sdílení příkladů dobré praxe (*Re-use management statutárního města Brna, Podpora domácího kompostování, Portál oběhového hospodářství Jihomoravského kraje, Recyklohraní, aneb Uklidme si svět*). Zvyšování povědomí o předcházení vzniku odpadu se v ČR vedle MŽP, MPO a krajů věnuje rovněž řada neziskových a charitativních organizací a iniciativ, které se mj. zaměřují i na nové toky odpadů jako je textil, odpady z potravin a realizují potravinové banky, re-use centra atd.

Prevence vzniku odpadů byla podporována z **OPŽP 2014–2020** formou např. pořízení kompostérů. Bylo schváleno cca 593 projektů v celkové výši 1,1 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Dále byly podporovány projekty na předcházení vzniku textilního a oděvního odpadu; projekty RE-USE center pro opětovné použití věcí, projekty budování infrastruktury potravinových bank a projekty na předcházení vzniku jednorázového nádobí nebo jednorázových obalů. Z **OPŽP 2007–2013** bylo schváleno 990 projektů zaměřených zejména na kompostování v celkové výši 3,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **národních zdrojů** byla podpořena zejm. osvětová a propagační činnost v oblasti prevence vzniku odpadů a výzkum. Z NPŽP bylo pro oblast EVVO, ve které probíhají i aktivity týkající se prevence vzniku odpadů, vyčleněno v letech 2014–2017 40 mil. Kč na podporu cca 60 projektů. V Programu na podporu nevládních neziskových organizací, v oblasti EVVO a poradenství v odpadovém hospodářství, resp. předcházení vzniku odpadů bylo v letech 2014–2017 podpořeno cca 20 projektů s celkovou výší podpory cca 4 mil. Kč. MZe z programu č. 18 *Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením* bylo v rámci boje proti plýtvání potravinami od roku 2016 vyplaceno celkem 284,3 mil. Kč. TA ČR v oblasti předcházení vzniku odpadů podpořila v letech 2014–2018 více než 10 projektů s celkovou finanční podporou cca 2 mil. Kč.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	6	0	0

¹⁶ Zákon č. 149/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech).

¹⁷ Nařízením vlády č. 481/2012 Sb., o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních.

¹⁸ Směrnice EP a Rady 2011/65/EU ze dne 8. června 2011 o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních.

¹⁹ Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích.

Indikátory pro prioritu 1.2	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
1.2.1 Celková produkce odpadů	2018	Negativní	Nevyhovující
1.2.2 Produkce a nakládání s komunálním odpadem	2018	Nejednoznačný	Nejednoznačný
1.2.3 Struktura nakládání s odpady	2018	Pozitivní	Dobrý
1.2.5 Zpětný odběr výrobků	2018	Pozitivní	Dobrý
1.2.6 Produkce a recyklace odpadů z obalů	2018	Nejednoznačný	Nejednoznačný

Priorita 1.3: Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí

Specifický cíl 1.3.1: Omezování trvalých záborů zemědělské půdy

Plněno
částečně

Celková **výměra zemědělského půdního fondu** ČR se v období 2000–2018 snížila o 1,8 % na 4 203,7 tis. ha a zaujímá tak 53,3 % celkové rozlohy ČR. Zemědělská půda ubývá zejména ve prospěch zastavěných a ostatních ploch, které v roce 2018 zaujímaly 843,5 tis. ha, tedy 10,7 % území ČR. Velikost těchto ploch se od roku 2000 do roku 2018 zvýšila o 4,1 %. Při výstavbě dopravních komunikací bylo v ČR v letech 2000–2018 zabráno 5,2 tis. ha zemědělské půdy a přibližně 0,5 tis. ha lesní půdy. Suburbanizace je výrazná zejména v okolí velkých měst. Tempo růstu ploch v kategorii „zastavěných a ostatních ploch“ se od roku 2010 pozvolna snižovalo a v roce 2018 se poprvé zastavilo. Tato změna byla způsobena především výrazným úbytkem dobývacích ploch (v roce 2018 o 11,9 tis. ha, tj. 40,2 %). V rámci monitoringu půd probíhá digitalizace Komplexního průzkumu půd a naplňování datové sady „Půda“ v rámci INSPIRE. K zachování nejvyšší kvality půdy byla vytvořena komplexní webová aplikace Limity půdy.

Jedním z nástrojů omezování trvalých záborů půdy jsou **odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu**, které jsou upraveny zákonem o ochraně ZPF²⁰. Novelou tohoto zákona v roce 2015 byly odvody navýšeny u záborů méně kvalitních půd, tj. půd IV. a V. třídy ochrany. Dále byly nově upraveny výjimky z povinnosti mít pro nezemědělský účel souhlas s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu orgánu ochrany zemědělského půdního fondu. Upraveny byly i výjimky z povinnosti platit odvody za odnětí zemědělské půdy a došlo též k úpravě částečného snížení odvodů, a to formou nezapočítání tzv. ekologické váhy vlivu při výpočtu odvodů.

Problematika regenerace a dalšího využívání brownfieldů je zpracována v aktualizované Národní strategii regenerace brownfieldů (2019), která má mj. sjednotit jejich evidenci, vč. popisu využití, v Národní databázi brownfieldů. Zde bylo v lednu 2019 evidováno 2 666 lokalit o rozloze 8 627 ha. Na Národní databázi brownfieldů bylo navázáno i čerpání finanční podpory podnikatelských záměrů z programů OP PIK 2014–2020. Do územně analytických podkladů byl novelou vyhlášky č. 500/2006 Sb. doplněn nový sledovaný jev č. 4a Brownfieldy. Využívání brownfieldů je také obsaženo v opatřeních Politiky architektury a stavební kultury ČR, v republikové prioritě Politiky územního rozvoje ČR a obecně podporováno ve stavebním zákoně²¹) Integrovaný regionální operační program (IROP) umožňuje v rámci specifického cíle 2.2 formou věcného kritéria podporovat umístění projektů sociálního podnikání do brownfieldů.

Na podporu rekonstrukcí technicky nevyhovujících objektů nebo využití objektů typu brownfield na podnikatelský objekt je v **OP PIK 2014–2020** program Nemovitosti alokováno do roku 2020 pro malé

²⁰ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu (zákon o ochraně ZPF).

²¹ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

a střední podniky 3,9 mld. Kč. Regenerace urbanizované krajiny, zejm. brownfieldů a jejich příprava pro další možnou zástavbu místo výstavby na zelené louce byla z **OPŽP 2007–2013** podpořena schválením 2 projektů v celkové výši 12,7 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. MPO ve spolupráci s agenturou CzechInvest spustilo program Regenerace a podnikatelské využití brownfieldů (2017–2023). Na řešení problémů brownfieldů a hospodářského oživení znevýhodněných regionů (tj. Moravskoslezský, Ústecký, Karlovarský a hospodářsky problematické regiony) byly alokovány 2 mld. Kč (v letech 2017–2018 schváleno 8 projektů s celkovými způsobilými výdaji cca 165 mil. Kč a požadovanou dotací cca 130 mil. Kč). V programu Podpora revitalizace území, podprogram Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách (MMR) bylo v letech 2016–2017 podpořeno 65 projektů ve výši 262 mil. Kč. V roce 2018 byl nově spuštěn podprogram Regenerace brownfieldů v intravilánu obcí pro nepodnikatelské využití s alokací 400 mil. Kč. Nepřímým způsobem podpory je bodové zvýhodnění v rámci poskytování podpor, např. v IROP či PRV jsou takto zvýhodňováni žadatelé rekonstruující objekt typu brownfield.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	1	1	0

Specifický cíl 1.3.2: Snižování ohrožení zemědělské a lesní půdy erozí

Plněno
částečně

Na evropské úrovni nebyl doposud schválen **jednotný právní rámec pro ochranu půdy**.

Ochrana zemědělské a lesní půdy v ČR není sjednocena a je řešena rozdílnými nástroji v příslušných zákonech. K úpravě došlo v případě **ochrany zemědělské půdy** na základě novely zákona o ochraně ZPF. Mezi cíle této novely patří úprava kompetencí, zpřesnění povinností vlastníka i nájemce půdy a zvýšení ochrany půdy před degradačními procesy, včetně eroze.

Z dlouhodobého hlediska představuje největší problém ztráta půdy v oblastech s výskytem bonitně nejceněnějších půd. Na území ČR je potenciálně ohroženo 56,7 % zemědělské půdy **vodní erozí**, z toho extrémně 17,8 %, a **erozí větrnou** 18,4 %, z toho nejohroženějších je 3,2 %. Polovina výměry zemědělských půd je ohrožena utužením a 62 % je vysoce ohroženo acidifikací. Vlivem eroze, omezením živočišné výroby a v souvislosti s dopady změny klimatu dochází k plošné dehumifikaci půd, s následky v podobě snížení úrodnosti, snížení biologické aktivity půdních organismů a ztrátě retenčních vlastností půdy. Jedná se o důsledek nevhodného zemědělského hospodaření na půdě a zhoršování stanovištních podmínek v důsledku změny klimatu (častější výskyt převalových srážek, dlouhodobé sucho, zvyšování teplot apod.). Novelou legislativy došlo k navýšení rozlohy půdy s protierozní ochranou. **Protierozní opatření** dle standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (vyloučení erozně nebezpečných plodin a hospodaření s půdoochrannými technologiemi, jako setí po vrstevnici, zasakovací pásy, strip-till apod.) jsou realizována na 25 % orné půdy, což však stále není postačující. V roce 2018 bylo v ČR evidováno celkem 276 erozních událostí (169 v roce 2017). Převážná část (76 %) erozních událostí nastává na DPB bez vymezení protierozní ochrany dle standardů DZES. Další zlepšení situace by měla přinést právě připravovaná tzv. protierozní vyhláška.

Významným nástrojem na podporu protierozních opatření jsou rovněž komplexní pozemkové úpravy, zpracovávány dle zákona č. 139/2002 Sb. Probíhá metodická podpora hospodařících subjektů ke zmírnění a nápravě projevů eroze. Byly vyvinuty další nástroje, např. aplikace Protierozní kalkulačka, která umožňuje uživateli půdy na jeho pozemcích a při konkrétním způsobu hospodaření simulovat v dlouhodobějším horizontu velikost ztráty půdy vodní erozí.

Aktuální právní úprava zaručuje zachování lesních i nelesních **pozemků ve vlastnictví státu** v jednotlivých kategoriích ZCHÚ. Dlouhodobě je prostřednictvím dotačních programů MŽP (OPŽP, PPK, POPFK) podporováno zavádění přírodě bližších způsobů obhospodařování lesů do lesnické praxe a využívání

mimoprodukčních funkcí lesů. Každoročně dochází k nárůstu pozemků ve vlastnictví státu ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ) a jejich ochranných pásmech, a to především prostřednictvím prioritních výkupů pozemků, anebo koupí pozemků, o které projeví zájem orgán ochrany přírody ve vazbě na předkupní právo státu definované v § 61 zákona o ochraně přírody a krajiny²². U těchto pozemků přechází právo hospodaření buď na Správy NP nebo AOPK ČR a dochází tak ke snížení finančních nákladů na náhradu újmy a sjednocení péče.

ČR není deklarována jako země postižená desertifikací ve smyslu Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci (UNCCD). **Problematika sucha** však nabývá na důležitosti, proto byly vládou schváleny materiály jako Koncepce na ochranu před následky sucha pro území ČR, Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR a další.

Na protierozní opatření bylo z **OPŽP 2014–2020** schváleno cca 20 projektů v celkové výši 52,5 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPŽP 2007–2013** bylo podpořeno 300 projektů za 600 mil. Kč. V **PRV 2014–2020** byly k 31. 12. 2019 v rámci pozemkových úprav realizovány projekty na opatření proti vodní a větrné erozi za více než 505 mil. Kč, z národních podpor (VPS, ŘSD aj.) bylo na tato opatření vynaloženo celkem 46 mil. Kč. Dosud bylo v pozemkových úpravách proplaceno více než 2,1 mld. Kč, realizováno bylo celkem 66,5 ha protierozních opatření, 67,8 ha ekologických opatření a 329 km cest. V rámci AEKO (opatření M10) bylo nově zatravněno 12 tis. ha orné půdy za cca 260 mil. Kč. Celková částka na zatravnění, tj. včetně starých závazků činila 857 mil. Kč. V rámci podpory ekologického zemědělství (opatření M11) zahrnujícího i prevenci eroze zemědělské půdy bylo vyplaceno cca 5 mld. Kč na cca 505 tis. ha zemědělské půdy. Na podporu omezení erozního účinku odvodnění lesních cest bylo v letech 2014–2020 dosud schváleno téměř 306 projektů za 801 mil. Kč. Do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin bylo investováno 13,6 mil. Kč na 84 projektů. Z **PRV 2007–2013** bylo na pozemkové úpravy čerpáno cca 4,2 mld. Kč na 866 projektů a na veškerá Agroenvironmentální opatření celkem 28,3 mld. Kč. V opatření Zalesňování zemědělské půdy bylo čerpáno 516 mil. Kč. V rámci **přímé platby zemědělcům ze zdrojů EU - „greening“** bylo za dodržování zemědělských postupů příznivých pro klima a životní prostředí v letech 2015–2017 vyplaceno 20 mld. Kč.

Z **národních zdrojů** z Programu péče o krajinu (PPK) a Podpory obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) je možné financovat opatření snižující erozi, např. obnova mezí, remízů, výsadba alejí, větrolamů. V letech 2015–2019 bylo např. z programu PPK vynaloženo cca 30 mil. Kč na výsadbu dřevin v zemědělské krajině. V letech 2014–2017 byl z národních programů MZe poskytnut příspěvek na výsadbu melioračních a zpevňujících dřevin ve výši 36,7 mil. Kč. Dalším významným zdrojem financování opatření v lesích byly vlastní zdroje státního podniku Lesy ČR, které vynaložily cca 1,8 mld. Kč i na realizaci akcí zaměřených na protipovodňovou ochranu a protierozní opatření.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	3	2	0

Specifický cíl 1.3.3: Omezování a regulace kontaminace a ostatní degradace půdy a hornin způsobené lidskou činností

Na evropské úrovni nebyl doposud schválen jednotný právní rámec pro ochranu půdy. Avšak ochrana půdy je zmíněna např. v rámci 7. EAP. V ČR není ochrana půdy zastřešena

Plněno
průběžně

²² Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

jednotným dokumentem a je stále řešena v různých strategických a legislativních dokumentech dílčími aspekty.

Od 2015 platí novela zákona č. 41/2015 Sb.²³, která nově umožňuje postižení znečišťovatele zemědělské půdy, který zároveň není vlastníkem. Nově je odpovědnost za zemědělskou půdu stanovena obecně, tj. nejen vůči jejím vlastníkům. Účinnosti nabyly také vyhlášky č. 271/2019 Sb. a 153/2016 Sb.²⁴. Novela 41/2015 Sb.²⁵ neupravuje ochranu lesní půdy. Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa vyplývá z lesního zákona²⁶), který nedoznal změn.

Podle zákona o hnojivech²⁷ provádí Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) i sledování obsahů rizikových látek a rizikových prvků v půdě jako jsou anorganické prvky (např. As, Cd, Ni, Pb, Zn, aj.), nebo i persistentní organické polutanty (EPA PAH, PCB, HCH, HCB a látky skupiny DDT). Dle výsledků tzv. Bazálního monitoringu půd byly nejproblematictější obsahy kadmia (9,3 % nadlimitních vzorků) a arsenu (8,8 % nadlimitních vzorků). Z organických polutantů byly v roce 2018 překročeny preventivní hodnoty u PAH, DDT a PCB. V rybníčních a říčních sedimentech bylo za období 1995–2018 vyhodnoceno celkem 564 vzorků sedimentů. Největší procento vzorků překračujících limitní hodnoty bylo zaznamenáno u PAH (celkově 21,1 %) a kadmia (16,5 % vzorků). U arsenu, zinku a DDT bylo nalezeno 5 až 10 % nadlimitních vzorků. K uplatňování nových limitů v praxi jsou prováděny pravidelné kontroly všech výsledků analýz půd, při překročení indikačních hodnot je informována ČIŽP.

U **minerálních hnojiv** došlo od roku 2000 k postupnému nárůstu o 61,9 % na hodnotu 122,9 kg čistých živin.ha⁻¹. Po stagnaci mezi roky 2011 a 2014 došlo v roce 2015 ke skokovému zvýšení a hodnota se stále udržuje nad hodnotou 120 kg čistých živin.ha⁻¹. **Spotřeba statkových hnojiv** se drží od roku 2014 na relativně vyrovnané úrovni. V roce 2018 činil celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv 70,0 kg.ha⁻¹. Dalším využívaným zdrojem živin jsou **kaly z ČOV**. Rizikovým však může být obsah některých prvků a organických polutantů. Ty jsou od roku 2016 hodnoceny podle vyhlášky č. 437/2016 Sb.²⁸. Do roku 2016 bylo hodnocení prováděno podle vyhlášky č. 382/2001 Sb.²⁹ Podíl vzorků kalů z ČOV, ve kterých byl zjištěn nadlimitní obsah u alespoň jednoho rizikového prvku se od roku 2001 výrazně snížil, zatímco v roce 2001 byl zjištěn nadlimitní obsah rizikových prvků u 46,2 % ČOV produkujících kaly k využití na zemědělské půdě, v roce 2018 byl nadlimitní obsah zjištěn u 19,5 % ČOV. Limitní hodnotu pro aplikaci kalů na zemědělskou půdu v roce 2018 pro PAH překročily celkem 3 vzorky kalů (14,3 %), pro AOX 1 vzorek (4,8 %) a v případě sumy 7 kongenerů PCB nepřekročil limit žádný vzorek.

Vzhledem k poměrně velkému podílu kyselých zemědělských půd je účelné tyto půdy vápnit, v tomto směru lze od roku 2011 zaznamenat pozitivní rostoucí trend **spotřeby vápenatých hmot**. Spotřeba vápenatých hmot dosáhla od roku 2000 nejvyšší hodnoty v roce 2018, kdy činila celkem 340,0 tis. t.

Nadměrné používání přípravků na ochranu rostlin, stejně jako minerálních hnojiv, přispívá ke zhoršování kvality půdy, k poklesu biodiverzity a v neposlední řadě k negativnímu ovlivnění jakosti povrchových a podzemních vod. Nadměrným využíváním přípravků na ochranu rostlin jsou zasaženy i necílové druhy (zejména hmyz a ptáci). Opatření a cíle vedoucí ke snížení nepříznivého vlivu přípravků na ochranu rostlin jsou definovány v Národním akčním plánu k bezpečnému používání pesticidů v ČR pro 2018–2022. Spotřeba účinných látek obsažených v **přípravcích na ochranu rostlin** od roku 2012 klesá, v roce 2018 činila

²³ Zákon č. 41/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ Vyhláška č. 153/2016 Sb., o stanovení podrobností ochrany kvality zemědělské půdy a o změně vyhlášky č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu.

²⁵ Zákon č. 41/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

²⁷ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech) v platném znění.

²⁸ Vyhláška č. 437/2016 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady a změně vyhlášky č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady a o změně vyhlášky č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (vyhláška o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady).

²⁹ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě.

4 388,5 tis. kg účinných látek. Největší podíl na celkové spotřebě měly herbicidy a desikanty (45,7 %), dále fungicidy a mořidla (31,4 %) a regulátory růstu (11,8 %).

V roce 2019 byla zahájena 2. etapa Národní inventarizace kontaminovaných míst, která má za cíl zavést do databáze Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM) všechny rizikové lokality. V roce 2018 bylo v SEKM evidováno 4 967 lokalit, v územně analytických podkladech pak 9 347 lokalit (a to včetně těch evidovaných v SEKM). Za období 2010–2018 byly při nápravných opatřeních evidovaných v SEKM ukončeny sanace 369 lokalit **starých ekologických zátěží** a dalších 62 nápravných opatření bylo ukončeno v nevyhovujícím stavu. Nutnost nápravných opatření v oblasti starých ekologických zátěží, je vyhodnocována na základě realizace analýzy rizik podle metodického pokynu MŽP č. 1/2011. V březnu 2019 došlo ke sloučení databáze SEKM se seznamem územně analytických podkladů a dále pak se všemi dalšími dostupnými zdroji informací o starých ekologických zátěžích. Byl zahájen projekt 2. etapy Národní inventarizace kontaminovaných míst. V současné době obsahuje aktualizovaná databáze SEKM 13 930 lokalit a 14 153 indicií z dálkového průzkumu Země. Každá lokalita a indicie je navštívena a v souladu s metodikou inventarizace je vyhodnocováno, zda má být zařazena do seznamu inventarizovaných lokalit anebo zda ji lze vyloučit jako irelevantní. U všech lokalit zařazených do SEKM dochází následně k vyhodnocení priority pro odstraňování starých ekologických zátěží, a to podle předem schválené metodiky MŽP. Začátkem listopadu 2019 byl do provozu předán aktualizovaný systém SEKM3.

Z **OPŽP 2014–2020** byly financovány analýzy rizik, sanační práce a inventarizace kontaminovaných míst (projekt 2. etapa Národní inventarizace kontaminovaných míst). Celkem bylo schváleno 98 projektů v celkové výši 3,1 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Na rekultivace starých technicky nezabezpečených skládek bylo schváleno 17 projektů v celkové výši 370 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPŽP 2007–2013** na odstraňování starých ekologických zátěží bylo schváleno přes 180 projektů v celkové výši 6,4 mld. Kč. Na omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik bylo schváleno přes 170 projektů v celkové výši 2,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů.

Z **národních zdrojů bylo v NPŽP** v letech 2015–2019 podpořeno 13 projektů za téměř 120 mil. Kč na odstranění a rekultivace nepovolených „černých skládek“, řešení starých ekologických zátěží nebo odstranění a rekultivace nelegálních skladů odpadů a sanace havarijních stavů. Na podporu projektů identifikace, dokumentace a vyhodnocení geochemických a fyzikálně-chemických anomálií v horninovém prostředí bylo alokováno 415 mil. Kč. Z programů TA ČR je podpořeno 12 projektů s celkovou podporou více než 200 mil. Kč např. na vývoj nových postupů dekontaminací.

K dekontaminaci dotčených území průmyslových podniků (ŠKODA Plzeň, ŠKODA Mladá Boleslav, Spolana, Spolek pro chemickou výrobu, OSTRAMO apod.) byly využity i prostředky zaniklého FNM ČR, které na základě tzv. ekologických smluv poskytovalo MF ČR z již zrušených zvláštních účtů privatizace. Tyto výdaje směřovaly k odstranění starých ekologických škod vzniklých před privatizací, popř. i způsobených těžební činností podniků. MŽP také dosud vynakládá další prostředky na odstraňování starých ekologických zátěží způsobených sovětskou armádou v době pobytu těchto vojsk na území ČR.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	3	1	1

Specifický cíl 1.3.4: Prevence a zahlazování negativních důsledků hornické činnosti a těžby nerostných surovin.

Plněno
částečně

Revitalizace území po bývalé těžbě nerostů je obecně řešena v rámci Surovinové politiky pro jednotlivé kraje. V ČR nadále pokračuje útlum těžební činnosti a tím se snižují i její dopady na životní

prostředí. **Rekultivace** vytěžených území probíhá podle požadavků orgánů veřejné správy, které jsou obsaženy v plánech otírky a přípravy dobývání (POPD). Využívání přírodě blízkých postupů rekultivace je realizováno dle dohody s orgány ochrany přírody. Správní praxe byla upravena Metodikou pro postupy orgánů ochrany přírody v souvislosti s využitím přírodě blízké obnovy území zdevastovaných těžbou nebo deponiemi materiálů (2017). Plocha ovlivněná těžbou se od roku 2001 postupně snižuje, současně narůstá množství rekultivovaných ploch. V roce 2018 bylo v ČR 508 km² dosud nereakultivovaných ploch, oproti 825 km² v roce 2001. Rekultivovaných ploch bylo v roce 2018 v ČR 255 km², proti pouze 155 km² v roce 2001. V roce 2017 byl vládou schválen Souhrnný akční plán Strategie hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje, jehož opatření přispějí mj. k revitalizaci a regeneraci území zmíněných krajů silně zasažených těžební a průmyslovou činností, především s cílem umožnit na nich umístění nových činností a dát jim novou funkci.

V rámci **novelizace** horního zákona³⁰, byl v roce 2015 upraven způsob výpočtu úhrad z vydobytých nerostů a rozdělení jejich výnosu. Další novelou (nyní v procesu schvalování) je navrženo odstranění pětileté fixace na zvyšování sazeb úhrad z vydobytých nerostů, což přispěje k efektivnímu nakládání s vydobytým nerostem v procesu expedice a úpravy.

Nově přijatá evropská legislativa k oběhovému hospodářství usiluje o zvyšování podílu zpětně navracených surovin do hospodářství. Pro ČR vyplývají konkrétní úkoly z aktualizovaných strategických dokumentů, jako je Aktualizace Politiky druhotných surovin ČR pro období 2019–2022 (2019), Surovinová politika ČR v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (2017). Surovinovou bezpečnost Evropy akcentuje i evropská Zpráva o kritických surovinách a cirkulární ekonomice SWD(2018) 36. Významným tématem je také zajištění surovinové bezpečnosti na poli kritických surovin. U některých z nich je značný, dosud však nevyužitý potenciál pro jejich recyklaci. Problematikou kritických surovin se zabývá výzkumně centrum kompetence CEEMIR (projekt 2014–19) podporované TA ČR.

Pokračuje realizace projektů geologických prací, které se zabývají antropogenními vlivy na horninové prostředí - důsledky historické těžby surovin, jejich zpracování a depozice a projektů na zajištění starých důlních děl.

Velkou část nákladů na sanace a rekultivace pozemků dotčených těžbou vynakládají samotné těžební společnosti, které v rámci svých finančních rezerv za tímto účelem vynaložily v letech 2013–2017 celkem 3,2 mld. Kč. Zvláštním mimorozpočtovým zdrojem jsou prostředky zaniklého FNM ČR, které jsou spravovány MF ČR v rámci zvláštních účtů privatizace. Tyto výdaje směřují na nápravu ekologických škod způsobených těžbou nerostů a na revitalizaci dotčených území vzniklých před privatizací. Příkladem uvedených výdajů jsou finanční prostředky určené na odstraňování následků po chemické těžbě uranu ve Stráži pod Ralskem a dále prostředky pro kraje Moravskoslezský, Jihomoravský, Ústecký a Karlovarský na odstraňování ekologických škod vzniklých před privatizací těžebních společností v souvislosti s restrukturalizací hutnictví a na revitalizaci dotčených území. V rámci vládních programů pro výše uvedené kraje činily tyto výdaje v letech 2012–2018 celkem 11,0 mld. Kč a prostředky určené na odstraňování následků po chemické těžbě uranu ve Stráži pod Ralskem činily celkem 9,3 mld. Kč.

Z **OPŽP 2014–2020** jsou financovány sanační práce (spíše však v areálech zpracovatelského průmyslu). Bylo schváleno 32 projektů v celkové výši 2,9 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPŽP 2007–2013** bylo na odstraňování starých ekologických zátěží schváleno přes 180 projektů za 6,4 mld. Kč celkových způsobilých výdajů a na monitoring následků hornické činnosti 2 projekty v celkové výši 6,5 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. V **OP PIK 2014–2020** je na opatření zaměřená mj. na výzkum a vývoj nových technologií využitelných v oblasti těžby a dopravy a zpracování surovin a náhrady primárních zdrojů druhotnými zdroji do roku 2020 alokováno 26,3 mld. Kč a na opatření zaměřená i na rekultivace území po bývalé těžbě nerostných surovin v městských i venkovských oblastech do roku 2020 alokováno 3,9 mld. Kč.

³⁰ Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).

Z národních zdrojů je financován zejm. výzkum. Z programů TA ČR bylo podpořeno několik desítek projektů, které řeší tento cíl buď zcela (přímo) nebo částečně s celkovou podporou cca 300 mil. Kč. Šlo o projekty např. v oblasti obnovy na územích po těžbě nerostných surovin a využitelnosti ložisek a zdrojů nerostných surovin.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	6	0	0

Indikátory pro prioritu 1.3	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
1.3.1 Eroze půdy	2018	Negativní	Nevyhovující
1.3.2 Aplikace kalů z čistíren odpadních vod na zemědělskou půdu	2018	Pozitivní	Nejednoznačný
1.3.3 Spotřeba minerálních hnojiv a přípravků na ochranu rostlin	2018	Negativní	Nejednoznačný
1.3.4 Kontaminovaná místa	2018	Stagnující	Nejednoznačný
1.3.5 Rekultivace po těžbě nerostných surovin	2018	Pozitivní	Dobrý
3.1.1a Zábory a využití zemědělského půdního fondu	2018	Stagnující	Nejednoznačný
3.3.2 Brownfieldy	2018	Stagnující	Nejednoznačný

Tematická oblast 2: Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší

Priorita 2.1: Snižování emisí skleníkových plynů

Specifický cíl 2.1.1: Snížení emisí skleníkových plynů v rámci EU ETS o 21 % a omezení nárůstu emisí mimo EU ETS na 9 % do roku 2020 oproti úrovni roku 2005

**Plněno
částečně**

Celkové agregované emise skleníkových plynů v ČR poklesly v období 1990–2018 o 35,3 % na 127,4 Mt CO₂ ekv. (bez LULUCF³¹ a nepřímého CO₂ vznikajícího v atmosféře). Se započtením nepřímého CO₂ se jednalo o 35,6 %. K největšímu snížení došlo v období 1990 až 2000, po roce 2000 pokles emisí stagnuje. Díky ekonomickému růstu navíc na začátku 21. století, a také na konci sledovaného období, docházelo dokonce k jejich mírnému nárůstu. Redukční cíl Politiky ochrany klimatu v ČR k roku 2020 udává snížení emisí o 32 Mt do roku 2020 vůči roku 2005, v období 2005–2018 však pokles činil pouze 20,5 Mt CO₂ ekv. (13,8 %), cíl Politiky ochrany klimatu tak zatím splněn nebyl.

Nejvýrazněji k tomuto poklesu přispěl pokles emisí v sektoru zpracovatelský průmysl a stavebnictví, a to o 57,5 % od roku 2000 díky technologickému vývoji a restrukturalizaci průmyslu. Také pokles emisí z těžby a zpracování paliv ovlivněné útlumem těžby uhlí (od roku 2000 pokles o 53,4 %). Emise **z energetického průmyslu** zaujímající největší podíl na celkových agregovaných emisích (40,1 %), kolísají bez výraznějšího

³¹Emise a propady ze sektoru využití území, změny ve využití území a lesnictví (Land Use, Land Use Change and Forestry).

trendu. Dlouhodobě je zaznamenáván rostoucí trend emisí z dopravy, v období 2000–2018 emise z dopravy narostly o 57,2 %. Rovněž rostou emise z odpadů (o 48,0 % v letech 2000–2018, díky růstu emisí ze skládkování odpadu) a od roku 2010 i ze zemědělství (v období 2010–2018 o 15,0 %). Výrazně rostoucí trend mají i emise F-plynů z používání produktů nahrazujících freony, které od roku 2005 stouply na více než trojnásobek.

Celkové verifikované emise skleníkových plynů ze zařízení spadajících do systému emisního obchodování EU ETS poklesly v období 2005–2019 o 28 % na 62,5 Mt CO₂ ekv. ČR tak zřejmě v roce 2020 splní Společný cíl EU vyplývající z klimaticko-energetického balíčku EU, kterým je snížení emisí v EU ETS o 21 % do roku 2020. Plněn je cíl stanovený pro ČR pro emise mimo EU ETS (maximální nárůst o 9 % do roku 2020 vůči roku 2005), v období 2005–2017 emise mimo EU ETS vzrostly pouze o 1,1 %. Kategorii s největším podílem na celkových emisích v rámci EU ETS je spalování paliv (zejména energetický průmysl a spalovací procesy ve zpracovatelském průmyslu), druhou nejvýznamnější kategorií je výroba železa a oceli, a dále výroba cementu.

V roce 2015 byla proto schválena Státní energetická koncepce a v roce 2016 *Politika ochrany klimatu ČR*, které definují dlouhodobé cíle ČR. Nové závazky ČR na snižování emisí skleníkových plynů vyplývající z legislativy EU zohledňuje strategický dokument *Vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu*.

Opatření v dopravě se zaměřují na rozvoj veřejné dopravy a multimodality osobní a nákladní dopravy. V roce 2015 byla schválena *Koncepce veřejné dopravy*. Dále jsou zpracovávány plány dopravní obslužnosti na úrovni krajů a plány udržitelné městské mobility na úrovni obcí/aglomerací, které mají snižovat podíl individuální dopravy ve prospěch dopravy veřejné a nemotorové. V roce 2017 byla přijata Koncepce nákladní dopravy pro období 2017–2023 s výhledem do roku 2030, jejímž cílem je vytvářet podmínky pro rozvoj kombinované dopravy. V roce 2018 byl dokončován Program na podporu rozvoje a modernizace sítě terminálů kombinované dopravy.

Nedaří se snižovat ani emise skleníkových plynů z odpadů a zemědělství. Bylo přistoupeno ke změně legislativy v oblasti odpadů a konkrétní opatření formuluje i Plán odpadového hospodářství pro roky 2015 až 2024. Od roku 2015 je v ČR zaveden povinný sběr biologicky rozložitelných komunálních odpadů na úrovni obcí a vyhláškou č. 387/2016 Sb.³² byl upraven zákaz ukládání biologicky rozložitelných odpadů na skládky. V rámci předcházení vzniku odpadů je podporováno kompostování, vč. rozšíření domácích kompostérů do domácností. Ukládání biologicky rozložitelných odpadů na skládky dále omezuje nově připravovaný zákon o odpadech. Pro omezení emisí skleníkových plynů, zejm. metanu, je v oblasti **zemědělství** podporována modernizace zemědělských podniků, zavádění dobré praxe při nakládání se statkovými hnojivy a výstavba bioplynových stanic, které řízenou anaerobní fermentací biomasy a následným spálením vzniklého bioplynu přispívají k prevenci fugitivních emisí metanu.

Rozvoj a posílení národního systému pro politiky, opatření a projekce je aktuálně řešen v rámci výzkumných projektů. Jednotná metodika pro vyhodnocování politik a opatření ke snižování emisí by měla být následně využita v roce 2020 pro vyhodnocení Politiky ochrany klimatu.

Jedním z nástrojů navržených SPŽP bylo zohlednění environmentálních aspektů v daňovém systému. Doporučení k zohlednění environmentálních prvků v sazbách spotřebních a energetických daní v ČR měla poskytnout analýza zpracovávaná nejprve MF, posléze doplněná MŽP, mj. o výsledky vyjednávání o přístupu k EU ETS a non EU ETS na úrovni EU. V roce 2019 byla zpracovaná analýza diskutována na úrovni vlády. Vzhledem k tomu, že zavedení jakékoliv podoby tzv. uhlíkové daně by se nevyhnulo navýšení daňové zátěže některých subjektů, bylo politicky rozhodnuto o tom, že možná opatření nebudou prozatím realizována, a to zejména s ohledem na závazek z programového prohlášení vlády nezvyšovat daňovou zátěž.

Financování programů na snižování emisí skleníkových plynů probíhá zejména prostřednictvím prodeje emisních povolenek v EU ETS. Tyto finance jsou rozděleny na programy úspor energie, podporu OZE a zvyšování energetické účinnosti (NZÚ a EFEKT). Část výnosů z aukcí evropských emisních povolenek (EUA)

³² Vyhláška č. 387/2016 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.

a leteckých povolenek (EUAA) je účelově vázána na podporu inovací v průmyslu a energetice. V roce 2018 byla přijata revize Směrnice o emisním obchodování 2003/87/ES, která nastavila pravidla pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů na čtvrté obchodovací období, tj. 2021–2030. V tomto období bude v EU ETS stále klesající množství povolenek, na což již trh v roce 2018 reagoval výrazným zvýšením ceny povolenky a od roku 2019 výrazně klesly emise v EU ETS, zejména v sektoru elektroenergetiky.

Z **OPŽP 2014–2020** byla podporována opatření vedoucí ke snížení emisí skleníkových plynů ze stacionárních zdrojů v energetice, průmyslu a zemědělství. Z SC 2.2 ovzduší a SC 5.1 energetika přispělo ke snížení emisí skleníkových plynů 1725 projektů ve výši 11,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPŽP 2007–2013** bylo schváleno 550 projektů na zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny v celkové výši 2,4 mld. Kč celkových způsobilých výdajů, které přispějí ke snížení emisí skleníkových plynů. Z **PRV 2014–2020** byly na podporu ukládání a pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví vyplaceny dotace na 144 ha nově zalesněné půdy ve výši 10 mil. Kč, celková podpora zalesňování zemědělské půdy, tj. včetně starých závazků, přesáhla 152 mil. Kč. V roce 2019 byla z **OP PIK 2014–2020** vyhlášena výzva na podporu obnovitelných zdrojů energie s alokací na tuto výzvu je 640 mil. Kč, ze které je možné podpořit i výstavbu bioplynových stanic.

V oblasti výzkumu snižování emisí skleníkových plynů byl podpořen projekt Metodika tvorby a hodnocení politik a opatření pro snižování emisí skleníkových plynů (TA ČR).

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	5	4	0

Indikátory pro prioritu 2.1	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
2.1.1 Agregované emise skleníkových plynů	2018	Stagnující	Nejednoznačný

Priorita 2.2: Snížení úrovně znečištění ovzduší

Specifický cíl 2.2.1: Zlepšení kvality ovzduší v místech, kde jsou překračovány imisní limity

Specifický cíl 2.2.2: Plnění národních emisních stropů pro oxid siřičitý (SO₂), oxidy dusíku (NO_x), těkavé organické látky (VOC), amoniak (NH₃) a jemné suspendované částice (PM_{2,5})

Specifický cíl 2.2.3: Snížení emisí těžkých kovů a persistentních organických látek

Plněno
průběžně

Emise znečišťujících látek do ovzduší (SO₂, NO_x, NH₃, VOC a PM_{2,5}) v období 2005–2018 klesaly. Nejvýraznější pokles v tomto období zaznamenaly emise SO₂ (53,0 %) a emise NO_x (42,1 %), emise VOC poklesly o 21,0 % a emise TZL o 17,6 %. Tuhé znečišťující látky v období 2005–2018 mírně poklesly o 17,6 % na celkových 59,8 tis. t, emise CO poklesly o 16,1 % na 784,3 tis. t a emise NH₃ poklesly o 14,8 % na 65,8 tis. t. Národní emisní stropy k roku 2020 jsou splněny.

V závislosti na vývoji ekonomiky, zejm. sektorů výroby železa a oceli a dopravy, charakteristice topné sezony a kvalitě zpracovávaného materiálu s obsahem těžkých kovů se vyvíjela i produkce **emisí těžkých kovů**. Vývoj

emisí těžkých kovů byl v období od roku 2010 do roku 2017 značně rozkolísaný, přičemž nejvíce poklesly emise niklu o 32,9 % na celkovou hodnotu 5,3 t.rok⁻¹, dále emise zinku o 27,9 % na 41,2 t.rok⁻¹ a také emise olova o 24,6 % na 17 t.rok⁻¹. Naopak, emise mědi vzrostly, a to o 7,7 %.

I přesto, že dochází z dlouhodobého hlediska k poklesu produkce vykazovaných emisí znečišťujících látek, zůstávají, zejm. v některých regionech, imisní limity nadále překročeny. V roce 2018 došlo k **překročení imisních limitů** pro alespoň jednu znečišťující látku (bez zahrnutí přízemního ozonu) na 12,7 % území ČR, kde žilo 36,3 % obyvatel, při zahrnutí přízemního ozonu pak na 87,3 % území ČR s 75,6 % obyvatel. V roce 2018 byl roční imisní limit překročen pro PM₁₀ (překročení na 3 stanicích z celkového počtu 146), PM_{2,5} (překročení na 13 stanicích z celkových 80), NO₂ (na 3 dopravně zatížených lokalitách z celkového počtu 95 monitorovaných stanic), pro benzen (u stanice Ostrava – Přívoz) a B(a)P (na 22 z 39 stanic). Přestože stále dochází k překračování imisních limitů, naměřené koncentrace znečišťujících látek se neustále snižují a nedosahují již tak extrémních hodnot jako v minulých letech. Také je třeba uvést, že do vývoje kvality ovzduší významně zasahují meteorologické podmínky, které mohou podstatně zhoršit či zlepšit rozptyl znečišťujících látek a prodloužit či zkrátit topnou sezónu. To ve finále významně ovlivní stav kvality ovzduší v ČR a jeho trend. Současné na kvalitu ovzduší působí přeshraniční přenos znečištění ovzduší, který může být zodpovědných cca za 1/3 až 1/2 ročních koncentrací znečišťujících látek v ČR.

Koncepčně je problematika ovzduší ukotvena ve Střednědobé strategii (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší, *Národním programu snižování emisí a Programech zlepšování kvality ovzduší*. Je dbáno na vzájemnou provázanost s Politikou územního rozvoje, Zásadami urbánní politiky, Strategií regionálního rozvoje ČR, Státní energetickou koncepcí a také s koncepčními dokumenty v dopravě. Soulad s požadavky směrnice EP a Rady (EU) 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší je zajištěno Aktualizací NPSE schválenou vládou ČR v roce 2019, která přijímá další dodatečná opatření, bez nichž by ČR nebyla schopna splnit své národní závazky snížení emisí stanovené pro rok 2025 a 2030. Jde o opatření v sektorech veřejná energetika a výroba tepla, lokální vytápění domácností, silniční doprava a zemědělství. NPSE spolu s Programy zlepšování kvality ovzduší³³ (PZKO) a zákonem č. 137/2006 Sb.³⁴, zajišťují i minimalizaci dopadů na kvalitu ovzduší při realizaci veřejných zakázek. Minimalizování dopadů je možné formou požadavku na certifikaci ISO 14000, či EMAS.

Lokální topeniště jsou významným zdrojem znečišťujících látek, zejména suspendovaných částic PM₁₀ a PM_{2,5} a benzo(a)pyrenu, kterého dlouhodobě produkují až 98 %. Zlepšení je možné náhradou nevyhovujících topenišť, proto od roku 2020 vstoupil v platnost zákaz uvádět na trh kotle na tuhá paliva 4. a nižší emisní třídy na základě nařízení 2015/1189. Z tohoto důvodu byla od roku 2015 podporována výměna těchto zdrojů tepla formou tzv. kotlíkových dotací. Zásadní je také technický stav topenišť a používané palivo. V rámci novelizace zákona o ochraně ovzduší³⁵ je zavedena možnost osobní kontroly kotlů úředníky ORP při podezření na porušení zákona. Novelizací vyhlášky č. 415/2012 Sb.³⁶ byly v roce 2017 upraveny náležitosti osvědčení o kontrole kotlů.

Jedním z nástrojů pro snížení emisí z energetiky a průmyslových zdrojů je aplikace nejlepších dostupných technik v rámci procesu integrované prevence. Nová pravidla pro aplikaci BAT přináší BREF³⁷ v procesu integrovaného povolování. Jednou z kapitol BREF jsou i „Závěry o BAT“, které jsou základním dokumentem pro povolování dle zákona o integrované prevenci³⁸. Na základě „závěrů o BAT“ došlo k novele vyhlášky č. 415/2012 Sb. zpřísňující některé emisní limity. Dále novelou stavebního zákona³⁹ a změnou zákona o posuzování vlivů na životní prostředí⁴⁰ došlo k posílení důležitosti závěrů o nejlepších dostupných

³³ Vyhodnocení vlivu PZKO na životní prostředí a zdraví je zveřejněno na https://www.mzp.cz/cz/zlepsovani_kvality_ovzduisi_vyhodnoceni.

³⁴ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

³⁵ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší.

³⁶ Vyhláška č. 415/2012 Sb., o přípustné úrovni znečišťování a o jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší

³⁷ BREF - referenční dokumenty o nejlepších dostupných technikách.

³⁸ Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

³⁹ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

⁴⁰ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí).

technikách. Metodická podpora je poskytována skrze informační systém integrované prevence a na tzv. BAT Fóru, které každoročně pořádá MPO (v roce 2019 se uskutečnilo jubilejní 20. zasedání). ČEZ se v rámci *Prohlášení o strategické součinnosti* zavázalo k významnému snížení emisí tuhých znečišťujících látek, oxidů dusíku, oxidu siřičitého do roku 2020 na hodnoty nižší než přikazuje legislativa ochrany ovzduší. V roce 2018 byla podepsána nová dobrovolná dohoda se společností Třinecké železářny, a.s. na roky 2018–2020. Kraje zpracovaly a aktualizovaly Zprávy o uplatňování územních energetických koncepcí. V rámci SEA byl kladen důraz na soulad mezi koncepcí ochrany ovzduší a energetiky a průmyslu.

Dalším významným zdrojem znečištění, zejm. NO_x, je **doprava**. Prioritami v tomto sektoru je podpora využívání alternativních paliv (výstavba infrastruktury zejm. dobíjecí a plnicí stanice i nákup vozidel), vytváření konkurenceschopné veřejné dopravy jako alternativy k individuální dopravě, a dále organizačně technická opatření (např. zvýšení plynulosti dopravy, zavádění nízkoemisních zón, využívání multimodální dopravy, výstavba a rekonstrukce železničních tratí atd.).

Problematika budování obchvatů, primárně na silnicích I. třídy s tranzitní funkcí a vysokou intenzitou dopravy, je řešena *Dopravní sektorovou strategií a Střednědobou strategií (do roku 2020) zlepšování kvality ovzduší v ČR*. Podpora vozidel na alternativní paliva je v Národním akčním plánu čisté mobility i v plánech udržitelné městské mobility. V roce 2017 byla schválena Koncepce nákladní dopravy pro období 2017 – 2023 s výhledem do roku 2030 k podpoře rozvoje kombinované dopravy. V roce 2017 bylo uzavřeno Memorandum o budoucnosti automobilového průmyslu v ČR a Memorandum o podpoře CNG. Byl podpořen i nákup nízkoemisních vozidel pro veřejnou dopravu a osvěta veřejnosti v oblasti čisté mobility.

Zavedení nízkoemisních zón je v kompetenci obcí. Přestože jejich vyhlásování je umožněno zákonem o ochraně ovzduší, který stanovil podmínky pro jejich zavádění, dosud zatím nebyla žádná vyhlášena. S cílem podpořit zavádění NEZ byla v roce 2019 zpracována novela nařízení vlády č. 56/2013 Sb., o stanovení pravidel pro zařazení silničních motorových vozidel do emisních kategorií a o emisních plakétách, která rozšiřuje počet emisních kategorií a lépe tak reflektuje aktuální stav vozového parku v ČR a vytváří předpoklad pro vyšší využití NEZ.

Využívání veřejné dopravy je řešeno v Bílé knize – Koncepci veřejné dopravy (národní úroveň), v krajských plánech dopravní obslužnosti (úroveň samospráv) a v plánech udržitelné městské mobility (úroveň měst). Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy ČR 2013–2020 řešila problematiku cyklistické dopravy. Zahrnovala i podporu nemotorové dopravy jako je navrhování cyklostezek, zavádění systémů na komerční sdílení kol, tzv. bikesharing (např. výzva z NPŽP v roce 2017) apod. Nově připravovaný dokument *Koncepce aktivní a městské mobility* bude současně obsahovat i problematiku cyklistické dopravy.

Obměna vozového parku s důrazem na růst zastoupení vozidel s alternativním pohonem probíhá pomalu a průměrné stáří vozového parku je v ČR stále vysoké. Proto je kladen důraz na zajištění dobrého technického stavu současného vozového parku (např. DPF filtry u dieselových motorů). Legislativní úpravy (novely vyhlášek č. 211/2018 Sb.⁴¹ a č. 82/2012 Sb.⁴²) zajistily zpřísnění podmínek systému pravidelných kontrol technického stavu vozidel a umožnily provádění mobilních technických kontrol, vč. emisního měření v reálném provozu. Postupně jsou tak vyřazována z provozu vozidla s největším příspěvkem ke znečištění ovzduší.

Dalším původcem znečištění ovzduší je **zemědělství**, které je zdrojem emisí amoniaku, a to v sektorech chov hospodářských zvířat a nakládání se statkovými hnojivy. Byly přijaty legislativní úpravy zavádějící opatření pro snížení emisí NH₃, jako je povinnost zapravení tekutých statkových hnojiv do půdy do 24 hodin od jejich aplikace na zemědělskou půdu, využívání nízko emisních způsobů aplikace statkových hnojiv pomocí kejdových aplikátorů. Jako sekundární výsledek změny legislativy v oblasti zákona o hnojivech⁴³ přispívají ke snižování emisí NH₃ i opatření uplatněná přímo ve stájových prostorách chovů hospodářských zvířat

⁴¹ Vyhláška č. 211/2018 Sb., o technických prohlídkách vozidel.

⁴² Vyhláška č. 82/2012 Sb., o provádění kontrol technického stavu vozidel a jízdních souprav v provozu na pozemních komunikacích (vyhláška o technických silničních kontrolách).

⁴³ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech).

(využití nejlepších dostupných technik (BAT) a snižujících krmných opatření. Naopak emise NH_3 může zvyšovat nesprávná aplikace digestátů z bioplynových stanic. V letech 2018 a 2019 proběhla revize výpočtu emisí NH_3 , tak aby byla reflektována realizace opatření dle legislativy. V souvislosti s vydanými závěry o BAT pro intenzivní chovy drůbeže a prasat budou muset provozovatelé do roku 2021 realizovat opatření ke snižování emisí NH_3 .

Významná je i přeshraniční spolupráce. V rámci česko-polské pracovní skupiny pro ochranu ovzduší dochází každoročně k výměně aktuálních informací a ke sdílení zkušeností v agendě řízení kvality ovzduší. Cílem jednání je především sladit podmínky regulace zdrojů znečišťování ovzduší na obou stranách hranice. Polská strana se například inspirovala způsobem regulace kotlů v ČR a stanovením kvality paliv, načež zavedla obdobný mechanismus. Obě strany dále sladují proces výměny zastaralých kotlů a jeho dotační podporu. Výměna zastaralých kotlů je momentálně největším tématem česko-polské spolupráce. Pravidelně probíhají jednání k ochraně ovzduší i s dalšími sousedními státy (Slovensko, Německo, Rakousko).

Nejvýznamnějším zdrojem financování je OPŽP a další operační programy (OP PIK, IROP, OP PPR, OPD). V rámci těchto programů jsou podporována technická opatření ke snížení emisí znečišťujících látek, např. změnou vytápění, infrastrukturou pro alternativní pohony a železniční dopravu, tak i informační a osvětové kampaně o problematice kvality ovzduší (zdravotní účinky, vliv lokálních topenišť, propagační materiály ke kotlíkovým dotacím a další). Za pomoci prostředků z OPŽP proběhla také např. inovace a optimalizace Státní sítě imisního monitoringu, kterou provozuje Český hydrometeorologický ústav.

Z **OPŽP 2014–2020** bylo do dubna 2020 z tzv. kotlíkových dotací podpořeno téměř 58 000 projektů, přičemž celkově je do konce programového období plánována výměna téměř 90 tisíc kotlů, na které bude krajům z prostředků OPŽP poskytnuto 9,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů). Dále bylo podpořeno 156 projektů na snižování emisí znečišťujících látek do ovzduší za 5,1 mld. Kč CZV, z toho 29 projektů na pořízení technologií ke snižování emisí NH_3 z chovů hospodářských zvířat a z průmyslu za 53,1 mil. Kč s efektem snížení emisí NH_3 o cca 68,2 t NH_3 /rok. Ve 29 projektech na zlepšení systému sledování, hodnocení a předpovídání vývoje kvality ovzduší a souvisejících meteorologických aspektů bylo již pořízeno 413 přístrojů (z 599 plánovaných) v celkové výši 514 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Osvětové aktivity byly zaměřeny na podporu čerpání finančních prostředků z prioritní osy 2 OPŽP (náklady 0,8 mil. Kč) a u kotlíkových dotací byly v poslední vlně kotlíkových dotací (117. výzva OPŽP) do způsobilých výdajů zahrnuty i náklady kraje na propagaci až na 1 mil. Kč. Byla také realizována Informační kampaň za účelem podpory nejvíce znečištěného regionu – Moravskoslezského kraje (6,7 mil. Kč). Z **OPŽP 2007–2013** bylo schváleno přes 1 540 projektů na zlepšení kvality ovzduší v celkové výši 8,3 mld. Kč celkových způsobilých výdajů.

V rámci **OP PIK 2014–2020** bylo podpořeno k dubnu 2020 v rámci programu Úspory energie 897 projektů v celkové výši 9 mld. Kč celkových způsobilých výdajů určených především na snížení energetické náročnosti budovy, výměny vytápění, osvětlení a modernizace výrobní technologie s celkovou úsporou energie ve výši 1,5 PJ a redukce emisí ve výši cca 80 tis. t CO_2 . V rámci programu Úspory energie – Fotovoltaické systémy bylo podpořeno 82 projektů v celkové výši 138,2 mil. Kč CZV s celkovou úsporou energie 4,5 GWh a výše redukce emisí 4,6 tis. t CO_2 . V rámci programu Úspory energie SZT bylo podpořeno 47 projektů v celkové výši 1,6 mld. Kč celkových způsobilých výdajů určených především na modernizace rozvodů tepla a rekonstrukce CZT s celkovou úsporou energie ve výši 576 TJ a redukcí emisí ve výši cca 111 tis. t CO_2 . V rámci programu Obnovitelné zdroje energie bylo podpořeno 12 projektů v celkové výši 194 mil. Kč celkových způsobilých výdajů určených především na vyvedení tepla a bioplynu ze stávajících výroben elektřiny - bioplynových stanic a výstavbu a rekonstrukci zdrojů tepla z biomasy s celkovou úsporou energie ve výši 156,4 TJ a redukcí emisí ve výši cca 11 tis. t CO_2 . Dále bylo z OP PIK 2014–2020 alokováno celkem 175 mil. Kč např. na podporu pořízení elektromobilů či dobíjecích stanic.

Z **OPD 2014–2020** byl podporován rozvoj veřejné dopravy, organizace integrovaných dopravních systémů a infrastruktury, podpora alternativních druhů dopravy či multimodální nákladní dopravy aj. Bylo podpořeno přes 70 projektů na zlepšení infrastruktury železniční dopravy se schváleným příspěvkem z fondů EU ve výši

37,5 mld. Kč, 4 projekty zlepšující využití multimodální dopravy za 64 mil. Kč, 10 projektů pro zvýšení využívání veřejné hromadné dopravy ve městech v elektrické trakci ve výši přes 630 mil. Kč (např. podpora rozvojových projektů zejména tramvajových a trolejbusových tratí, podpora telematiky městské silniční a městské hromadné dopravy s cílem zvýšit plynulost silničního provozu a zvýšit kvalitu a atraktivitu hromadné dopravy) a další. V rámci OPD byl také vyhlášen program „Podpora infrastruktury na alternativní paliva“ s celkovou alokací 1,2 mld. Kč (rychlodobíjecí a dobíjecích stanice, výstavba plnicích stanic na CNG, LNG a vodík). V rámci **IROP 2014–2020** bylo za účelem podpory nízkoemisních a bezemisních vozidel vynaloženo cca 4,8 mld. Kč z fondů EU na nákup 545 nízkoemisních a bezemisních vozidel pro veřejnou dopravu a v integrovaných nástrojích (ITI, IPRÚ, CLLD) jsou na podporu nízkoemisních a bezemisních vozidel alokovány cca 3 mld. Kč.

Z národních zdrojů z NPŽP bylo podpořeno cca 31 projektů na pořízení technologií a změny technologických postupů vedoucích ke snížení emisí znečišťujících látek a na opatření vyplývající ze schválených programů zlepšování kvality ovzduší za více než 50 mil. Kč. Bylo také podpořeno zpracování studií proveditelnosti nízkoemisních zón v obcích NEZ, regulačních plánů a plánů udržitelné mobility (10 projektů s podporou cca 9 mil. Kč). Na osvětu v oblasti čisté mobility a bikesharing pak 26 projektů za více než 29 mil. Kč. V rámci NPŽP byly dále vyhlášeny již čtyři výzvy na podporu vozidel s alternativním pohonem pro obce, kraje a další vybrané organizace, celkem bylo podpořeno 455 projektů za cca 185 mil. Kč. Z rozpočtu SFDI byly vypláceny mj. příspěvky na výstavbu a údržbu cyklistických stezek (v roce 2017 čerpáno 131 mil. Kč na 23 akcí, v roce 2018 schváleno 49 akcí za 354 mil. Kč).

V rámci výzkumu TA ČR podpořila např. projekt *Měření a analýza znečištění ovzduší s důrazem na vyhodnocení podílu jednotlivých skupin zdrojů* s celkovou alokací 20 mil. Kč.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	22	1	--

Indikátory pro prioritu 2.2	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
2.2.1 Emise SO ₂ , NO _x , NH ₃ , VOC a PM _{2,5}	2018	Pozitivní	Dobrý
2.2.2 Podíl území s překročenými imisními limity	2018	Ambivalentní	Nejednoznačný
2.2.3 Emise těžkých kovů a POPs	2017	Stagnující	Nejednoznačný

Priorita 2.3: Efektivní a k přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie

Specifický cíl 2.3.1: Zajištění 13% podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie k roku 2020

Splněno

Využívání obnovitelných zdrojů energie namísto fosilních paliv přispívá k redukci emisí znečišťujících látek i skleníkových plynů. Podpora OZE je realizována a plánována dle aktualizované Státní energetické koncepce, NAP pro energii z OZE, NAP pro biomasu a NAP energetické účinnosti ČR.

V roce 2018 bylo z obnovitelných zdrojů energie (OZE) vyrobeno 47 001,1 TJ energie, z toho 37 713,3 TJ elektřiny, což je 9 404 GWh, oproti tomu na začátku platnosti SPŽP 2012–2020 to bylo jen 8 206 GWh

elektřiny. V roce 2018 měl největší podíl na **výrobě elektřiny z OZE** bioplyn (27,7 %, 2 607,2 GWh), dále fotovoltaické elektrárny (24,9 %, 2 339,7 GWh), biomasa (22,5 %, 2 118,7 GWh). Dalším významným zdrojem byly vodní elektrárny (17,3 %, 1 628,8 GWh, bez přečerpávacích vodních elektráren). V mnohem menším měřítku pak vyrobily elektřinu větrné elektrárny (6,5 %, 609,3 GWh), jejichž potenciál je v ČR omezen přírodními podmínkami. Nejmenší podíl zaujímal biologicky rozložitelná část tuhých komunálních odpadů (kategorie Odpady), a to 1,1 % (100,2 GWh).

Výroba tepla z OZE dlouhodobě vzrůstá. V roce 2018 se vyrobilo 9 287,8 TJ. Největší podíl je zajišťován prostřednictvím využití biomasy (43,0 % výroby tepla z OZE), kde je rozhodující spotřeba paliv v domácnostech, zejména palivového dřeva. Ostatní zdroje se na výrobě tepla podílejí mnohem menším podílem (tepelná čerpadla 1,0 %, bioplyn 7,9 %, odpady 18,1 %).

Pro určení účelné míry podpory OZE při zajištění potravinové soběstačnosti byl v Akčním plánu pro biomasu v ČR na období 2012–2020 stanoven udržitelný potenciál produkce biomasy. Pro případ kritických stavů v elektrizační soustavě ČR byl řešen projekt „Potenciál biomasy jako energetického zdroje pro krytí lokálních, regionálních či celostátních potřeb paliva“ (TA ČR). Cílem je také kvantifikovat tzv. dodatečný potenciál biomasy.

Minimalizace nesouladu projektů OZE s limity ochrany přírody a krajiny je zajišťována zejména v návaznosti na výsledky procesu hodnocení vlivů záměrů na životní prostředí, resp. procesu SEA v rámci projednávání územně plánovací dokumentace (vč. hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000, je-li vyžadováno). Pro tuto oblast také existují metodické pokyny MŽP⁴⁴. Dále pro kvalitní plánování udržitelné energetiky byl v letech 2011–2014 realizován projekt ReStEP⁴⁵, jehož mapovým výstupem je mimo jiné znázornění soustavy Natura 2000 jako potenciálního limitu při energetickém plánování. Vypracování širšího odborného podkladu v této oblasti je také součástí úkolů Politiky územního rozvoje ČR.

Na základě evropské směrnice 2009/28/ES měla ČR do roku 2020 zajistit alespoň 13% podíl OZE na hrubé konečné spotřebě energie. V roce 2018 ČR dosáhla hodnoty 15,2 %, přičemž indikativní cíl byl splněn již v roce 2013.

Finanční podporu na plnění specifických cílů 2.3.1 až 2.3.3 v období 2014–2020 bylo možné získat z OPŽP, PRV, OP PIK, IROP, OP PPR, OPD a národních zdrojů (EFEKT, NZÚ). V předešlém programovém období se jednalo především o OPŽP 2007–2013.

Z OPŽP 2014–2020 bylo podpořeno cca 1 738 projektů na snížení energetické náročnosti veřejných budov, výměnu zdroje pro vytápění do 5 MW, instalace systému rekuperace a instalace OZE v celkové výši 11,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů, 21 projektů především v rámci výstavby nových veřejných budov v pasivním standardu v celkové výši 2,4 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. K energetickým úsporám přispějí tzv. kotlíkové dotace, v rámci kterých bylo podpořeno téměř 58 000 projektů (zejména výměn kotlů).

Z OPŽP 2007–2013 bylo schváleno 550 projektů na zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny v celkové výši 2,4 mld. Kč celkových způsobilých výdajů a téměř 5 500 projektů na úsporu energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry v celkové výši 26,9 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. **Z PRV 2014–2020** byly podporovány především investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů (15 projektů na pořízení peletovacích zařízení za 24 mil. Kč). Dále byly provozovatelé bioplynových stanic podporováni zejména prostřednictvím zeleného bonusu BPS. **Z OP PIK 2014–2020** bylo podpořeno přes 1 300 projektů na energetické úspory a využívání OZE v podnikatelském sektoru v celkové výši 25,4 mld. Kč celkových způsobilých výdajů a dále přes 100 projektů v rámci programu Úspory energie za cca 2,5 mld. Kč. Tématu se týká i zvýšení inovační výkonnosti podniků, programy Inovace, Potenciál a Aplikace s celkovou alokací cca 26,3 mld. Kč. **Z IROP 2014–2020** bylo za účelem energetických úspor, resp. zvyšování energetické účinnosti v sektoru bydlení podpořeno přes 1 300 projektů s celkovou výší podpory

⁴⁴ MŽP, 2009: Metodický návod vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny

MŽP Metodický návod k provádění biologického hodnocení.

⁴⁵ Projekt RESTEP (Regional Sustainable Energy Policy) – Interaktivní mapa obnovitelných zdrojů pro regionální udržitelné plánování v energetice.

8,4 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. V programu JESSICA – v rámci rekonstrukce či modernizace bytových domů se zaměřením na energetické úspory bylo podpořeno 150 projektů s celkovou výší podpory přes 600 mil. Kč (energetická úspora činí v průměru přes 40 %). Z **OP PPR 2014–2020** bylo podpořeno přes 16 projektů na zvyšování energetické účinnosti na území Prahy s celkovou výší podpory 760 mil. Kč.

Z národních zdrojů probíhala investiční podpora šetrných způsobů vytápění ve školství, zdravotnictví a objektech rozpočtové sféry, podpora „slunce do škol“, investiční podpora šetrných způsobů zásobování energií v obcích, podpora šetrných způsobů vytápění pro fyzické osoby (solární systémy na celoroční ohřev vody), podpora vytápění tepelnými čerpadly v budovách včetně RD pro fyzické osoby, investiční podpora výstavby malých vodních elektráren, investiční podpora výstavby zařízení pro společnou výrobu elektrické energie a tepla z biomasy a z bioplynu, podpora ekologicky příznivé dopravy v národních parcích (celkem cca 20 projektů za více než 25 mil. Kč v letech 2015–2017). Do oblasti programů zateplování a úspor energie, resp. změny technologií vytápění a opatření ke snižování produkce skleníkových plynů a znečišťujících látek spadá program **Nová zelená úsporám**. Z tohoto programu bylo do února 2020 vyplaceno na opatření v rodinných a bytových domech (přes 35 000 podpořených projektů) cca 7,3 mld. Kč. NZÚ navazuje na program Zelená úsporám, v rámci kterého bylo do roku 2013 vyplaceno více než 20 mld. Kč na cca 75 000 žádostí). Z programů **EFEKT 1 a EFEKT 2** bylo v období 2012–2019 podpořeno téměř 1700 projektů za 621 mil. Kč s průměrnou úsporou cca 3,3 tis. t/CO₂ a 12,5 tis. GJ ročně, konkrétně jde o cca 580 projektů ke snížení energetické náročnosti veřejného osvětlení za 440 mil. Kč (v rámci nového programu EFEKT 2 se předpokládá do roku 2021 roční alokace za účelem snížení energetické náročnosti veřejného osvětlení ve výši cca 90 mil. Kč) a 124 projektů pro energetický management příp. systém environmentálního řízení a auditu (EMAS) o celkové finanční podpoře cca 23,4 mil. Kč. Z **SFRB** bylo podporováno snižování energetické náročnosti budov a bytů. V podprogramu Podporované byty v letech 2015–2018 podpořena výstavba více než 700 bytů, v programu Výstavby cca 300 bytů (alokace na rok 2018 činila cca 270 mil. Kč) a v programu PANEL 2013+ cca 480 projektů na revitalizaci bytových domů, resp. energetických úspor, s celkovou výší podpory 1,8 mld. Kč.

Výzkum v oblasti využití OZE a energetické účinnosti byl podporován TA ČR. Bylo podpořeno několik desítek projektů, které řeší tento cíl buď zcela (přímo) nebo částečně. Celková podpora z programů TA ČR je cca 200 mil. Kč. Jde např. o projekt „Potenciál biomasy jako energetického zdroje pro krytí lokálních, regionálních či celostátních potřeb paliva“. Zemědělský výzkum je financován i z Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 (ZEMĚ) prostřednictvím Národní agentury pro zemědělský výzkum a také MPO z programu TRIO (2016–2021).

V letech 2016–2019 byla vysokoprocenní a čistá biopaliva podpořena z veřejných rozpočtů kumulovanou částkou 145,6 mil. Kč, a to prostřednictvím daňového zvýhodnění na spotřební dani.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	2	---	---

Specifický cíl 2.3.2: Zajištění 10% podílu energie z obnovitelných zdrojů v dopravě k roku 2020 při současném snížení emisí NO_x, VOC a PM_{2,5} z dopravy

Plněno průběžně

Spotřeba obnovitelných zdrojů energie (OZE) v dopravě v ČR stoupla téměř z nulových hodnot v roce 2005 na 17,7 PJ v roce 2018, což představuje 7 % konečné spotřeby energie v dopravě v ČR. Na celkové spotřebě

OZE v dopravě se v roce 2018 nejvíce podílela biopaliva, a to 73,1 %, protože značná část (FAME, bioetanolu a Bio-ETBE) byla povinně přidávána do nafty a benzínu.

Významnou podporou růstu využívání OZE v dopravě je povinnost snižování emisí skleníkových plynů na jednotku energie obsaženou v pohonné hmotě v úplném životním cyklu pohonné hmoty, vyplývající ze Směrnice 2009/30/ES⁴⁶ a ze zákona o ochraně ovzduší⁴⁷.

Národní akční plán pro energii z OZE si klade za cíl zajistit 10 % energie z OZE v dopravě do roku 2020. Pro tento cíl byla zpracována *Analýza zajištění splnitelnosti 10 % cíle obnovitelných zdrojů energie v dopravě v roce 2020*, z níž vyplynula nutnost podpořit výzkum v oblasti pokročilých biopaliv (biopaliva z odpadů a nepotravinářské biomasy), jejichž využíváním lze výraznou měrou přispět ke snížení emisí CO₂. Cíl podílu OZE na spotřebě energie v dopravě však zatím splněn není. Důležitou roli v realizaci, podpoře a komunikaci cílů v této oblasti má pracovní skupina ALTERNATIVNÍ PALIVA, které předsedá MPO a která navazuje na historicky funkční pracovní skupinu BIOPALIVA. V oblasti pokročilých biopaliv byla v roce 2019 v ČR ve společnosti Unipetrol výzkumně vzdělávací centrum (UniCRE) realizována v rámci inovačního projektu COMSYN (náleží do EU programu pro výzkum a inovace HORIZON 2020) experimentální výroba syntetické motorové nafty ze dřevní štěpky, jakožto odpadní biomasy, a byly provedeny úspěšné testovací jízdy vozidel se vznětovým motorem. UniCRE a Unipetrol posuzují v současnosti integraci tohoto typu pokročilých biopaliv do stávajících rafinérských celků.

Zvyšování podílu biopaliv je zajištěno skrze zákon o ochraně ovzduší, a to povinností snížit emise skleníkových plynů z dodaných pohonných hmot a současně je zde stanovena povinnost minimálního přimíchávání biopaliv do pohonných hmot uváděných do volného daňového oběhu. Dodavatelé motorového benzínu a motorové nafty byli povinni snižovat emise skleníkových plynů z jimi dodaných pohonných hmot nejméně o 3,5 % do 31. 12. 2017 a nejméně o 6 % do 31. 12. 2020 v porovnání se základní hodnotou platnou v roce 2010. Dodavatelé motorového benzínu nebo motorové nafty musí pro splnění snížení emisí skleníkových plynů kromě dnes klasických paliv - benzínu E5 a motorové nafty B7 – prodávat i nízkoemisní paliva, např. LPG, CNG, čistá a vysokoprocentní biopaliva, příp. syntetická paliva na bázi obnovitelných zdrojů. Uvedenou povinnost je možné plnit dodáním zemního plynu nebo bioplynu či elektřiny pro dopravní účely do prostor čerpací nebo veřejné dobíjecí stanice. Definice paliv vč. biopaliv, požadavky na kvalitu paliv a její sledování, alternativní zdroje pro dopravu, včetně plynu, bioplynu a elektřiny pro elektrická silniční vozidla byly upraveny novelami zákona o pohonných hmotách⁴⁸ v letech 2017 a 2020 a vyhlášky č. 133/2010 Sb.⁴⁹ Podpora zejména čistých a vysokoprocentních směsí biopaliv je realizována „Víceletým programem dalšího uplatnění biopaliv v dopravě na období 2015–2020“. Na základě rozhodnutí EK vůči ČR, které zamezuje dvojímu zvýhodnění biopaliv, nemají již prakticky žádnou ekonomickou podporu. V důsledku ztráty daňového zvýhodnění a nemožnosti jejich započtení do povinného podílu biopaliv během kalendářního roku spotřeba čistých a vysokoprocentních směsí biopaliv od roku 2016 dramaticky poklesla.

Na Meziresortní pracovní skupině ALTERNATIVNÍ PALIVA jsou mj. řešeny způsoby a kroky, vč. potřebné legislativní podpory, vedoucí k navýšení podílu obnovitelných zdrojů v dopravě ve výši 14 % OZE v roce 2030. V rámci tohoto cíle je pevně zastropováno využívání biopaliv vyrobených z potravinářské biomasy na max. 7 % energie spotřebované v dopravě a stanoven minimální cíl pro podíl pokročilých biopaliv ve výši 3,5 %. Pro potřeby implementace daného cíle je v rámci projektu TA ČR zpracovávána Strategie optimálního využití energie z OZE do roku 2030.

Strategii růstu využití OZE v dopravě řeší dále *Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu, Národní akční plán čisté mobility*, který vznikl na základě požadavku směrnice 2014/94/EU a má za cíl vytvořit

⁴⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/30/ES ze dne 23. dubna 2009, kterou se mění směrnice 98/70/ES, pokud jde o specifikaci benzínu, motorové nafty a plynových olejů, zavedení mechanismu pro sledování a snížení emisí skleníkových plynů, a směrnice Rady 1999/32/ES, pokud jde o specifikaci paliva používaného plavidly vnitrozemské plavby, a kterou se ruší směrnice 93/12/EHS.

⁴⁷ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší.

⁴⁸ Zákon č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách a čerpacích stanicích pohonných hmot a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pohonných hmotách).

⁴⁹ Vyhláška č. 133/2010 Sb., o požadavcích na pohonné hmoty, o způsobu sledování a monitorování složení a jakosti pohonných hmot a o jejich evidenci (vyhláška o jakosti a evidenci pohonných hmot).

dostatečně příznivé prostředí pro širší uplatnění vybraných alternativních paliv a pohonů v sektoru dopravy, a Národní plán pro obnovitelné zdroje energie. OZE jsou zahrnuty i v Dopravní politice ČR pro období 2014–2020 s výhledem do roku 2050.

Financování viz předchozí specifický cíl 2.3.1.

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	1	1	1

Specifický cíl 2.3.3: Zajištění závazku zvýšení energetické účinnosti do roku 2020

Plněno
částečně

Zvýšení energetické účinnosti je koordinováno na úrovni EU směrnici 2012/27/EU o energetické účinnosti. V ČR je realizován **Národní akční plán energetické účinnosti (MPO)**, který definuje politiku státu dosáhnout snížení konečné spotřeby ČR, resp. primární spotřeby energie do roku 2020. Hlavními nástroji ke snižování spotřeby energie je, vedle legislativních opatření, také realizace Strategie renovace budov. Závazek ročních úspor energie v oblasti renovace budov (v souladu s čl. 5 směrnice 2012/27/EU) byl díky způsobu vykazování v letech 2014–2018 formálně splněn i navzdory tomu, že v letech 2014 a 2018 nebylo reálně dosaženo úspor energie. I navzdory plánu na rok 2020, kdy má 11 ústředních institucí naplánováno 79 projektů, které by měly přinést úspory ve výši 27,3 TJ, lze očekávat, že za období 2014–2020 vznikne deficit 1,3 TJ v plnění závazku ročních úspor energie v tomto sektoru. Při plnění závazku ČR (dle čl. 7 směrnice) ve výši 204,39 PJ kumulovaných úspor energie do roku 2020 se kvůli pomalejší realizaci úsporných opatření v letech 2014 a 2015 nedaří dodržovat harmonogram. Za období 2014–2019 byl deficit kumulovaných úspor vyčíslen na 55,1 PJ.

Využívání **energeticky úsporných spotřebičů** je zajištěno přímo použitelnými předpisy EU pro jednotlivé produktové kategorie. K jejich označení je používáno ekoznačení EU nebo energetické štítky. V platnost vstoupila nařízení 2017/1369⁵⁰ a 2017/1369⁵¹ a do českého právního řádu bylo adaptováno zákonem č. 3/2020⁵². Pro snadnější vyhledání a porovnání výrobků podle energetické účinnosti byla vytvořena nová databáze výrobků EPREL a v roce 2021 dojde i ke změně stupnice štítků u některých výrobových skupin s cílem snazšího porovnání mezi výrobky. Vývoj ve štiťkování výrobků v posledních letech zohledňuje vyhláška č. 319/2019 Sb.⁵³, která nahradila vyhlášku č. 337/2011 Sb.

V ČR se v roce 2017 podílel sektor bydlení na celkové konečné spotřebě energie z 29,9 %. Významným faktorem ovlivňujícím konečnou spotřebu energie představuje taktéž stáří stávajícího bytového fondu. Průměrné stáří rodinných domů v ČR činí 49,3 roku, bytových domů 52,4 roků. Právě s cílem snížit spotřebu v budovách byla v roce 2019 zahájena transpozice směrnice 2018/844, kterou se mění směrnice 2010/31/EU o **energetické náročnosti budov** a směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti. Transpozice je provedena zákonem č. 3/2020 Sb. a nově připravovanou vyhláškou, která zruší platnou vyhlášku č. 78/2013 Sb.⁵⁴ Na základě požadavku směrnice 2018/844 je připravena *Dlouhodobé strategie renovace budov* za účelem dosáhnout zvýšení počtu renovací, zvýšení jejich komplexnosti, a tím napomoci transformaci fondu budov na vysoce energeticky účinný a dekarbonizovaný fond budov. V případě výstavby nových budov je dle zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů, povinnost od 1. 1. 2020 stavět jen budovy s téměř nulovou spotřebou energie. Podle téhož zákona je zavedena povinnost pravidelně provádět

⁵⁰ Nařízení 2017/1369, kterým se stanoví rámec pro označování energetickými štítky.

⁵¹ Nařízení EP a Rady 2017/1369, kterým se stanoví rámec pro označování energetickými štítky a zrušuje se směrnice 2010/30/EU.

⁵² Zákon č. 3/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů.

⁵³ Vyhláška č. 319/2019 Sb., o energetickém štiťkování a ekodesignu výrobků spojených se spotřebou energie.

⁵⁴ Vyhláška č. 78/2013 Sb., o energetické náročnosti budov.

energetický audit, a to jak pro podnikatele, tak pro orgány státní i veřejné moci. Povinnost provádět pravidelně energetický audit je možné nahradit certifikátem ISO 50001 Energetický management.

Nad rámec legislativních opatření zavádí ČR na podporu renovací opatření fiskální. V období od roku 2011 do 2019 byly realizovány projekty renovace budov, kterými došlo k úspoře energie ve výši 16,0 PJ. Konkrétně v rezidenčním sektoru bylo díky programům NZÚ, Panel 2013+, OPŽP, IROP a JESSICA dosaženo 8,9 PJ úspor. U veřejných budov bylo dosaženo 1,7 PJ úspor energie díky kombinaci programů NZÚ a OPŽP. Podnikatelské subjekty mohou na renovaci budov využívat financování z programu OP PIK, kde došlo k úspoře 5,4 PJ, přičemž budovy představují pouze dílčí část z této celkové úspory energie.

Kritéria evropské legislativy pro omezování emisí ze spalovacích zdrojů na fosilní paliva vedou k jejich zefektivňování či ukončování jejich činnosti. V oblasti **kombinované výroby elektřiny a tepla** (KVET) je podpora výrobců elektřiny diferencována podle hodnoty úspory primární energie a je vyvinut tlak na provozovatele ke zvýšení účinnosti zdrojů dle novely zákona č. 165/2012 Sb.⁵⁵. Většina velkých zdrojů je již provozována formou KVET. Podporována je stavba dalších převážně malých zdrojů na bázi plynových kogeneračních jednotek. Aktuálně projednávána novela zákona o podporovaných zdrojích energie zavádí nový systém podpory OZE formou aukcí a zavádí mechanismus ověření přiměřenosti podpory. Výzkum zaměřený na snižování energetické náročnosti technologií byl podporován z programu TRIO (2016–2021), TREND, program aplikovaného výzkumu ZEMĚ 2017–2025, program THÉTA (TA ČR).

Z programu EFEKT je také podporována výměna úsporného **veřejného osvětlení**. Od roku 2017 jsou komplementárně k EFEKTu vyhlašovány z NPŽP výzvy na podporu obcí v národních parcích a CHKO, které jsou kromě zvyšování energetických úspor zaměřeny i na snížení světelného znečištění.

Financování viz předchozí specifický cíl 2.3.1.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	7	0	0

Indikátory pro prioritu 2.3	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
1.0.1 Vývoj energetické náročnosti	2017	Pozitivní	Dobrý
2.3.1 Využívání obnovitelných zdrojů energie	2018	Pozitivní	Dobrý
2.3.2 Spotřeba energie z obnovitelných zdrojů energie v dopravě	2018	Stagnující	Nevyhovující

⁵⁵ Zákon č. 165/2012 Sb. Zákon o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů.

Tematická oblast 3: Ochrana přírody a krajiny

Priorita 3.1: Ochrana a posílení ekologické stability krajiny a udržitelné hospodaření v krajině

SPŽP 2012–2020 obsahuje řadu nástrojů, které mají přispívat k dosažení uvedené priority.

Optimalizace legislativních nástrojů ochrany přírody a krajiny je stále zdoluhavým procesem a legislativní a ekonomické nástroje stále nejsou řešeny/upraveny komplexně. Probíhají dílčí aktivity jako je revize vyhlášky č. 395/1992 Sb.⁵⁶ ve vztahu k územnímu systému ekologické stability (ÚSES), implementace Nařízení Rady (ES) č. 708/2007 a Nařízení EP a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014, o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů. Připravena je novela zákona o ochraně přírody a krajiny⁵⁷. Dále je připravena vyhláška o stanovení podrobností při hodnocení erozní ohroženosti půdy, podmínek a postupů k zajištění protierozní ochrany a také novela vyhlášky (tzv. protierozní vyhláška⁵⁸), kterou se stanoví třídy ochrany zemědělského půdního fondu. Aktuálně prosazované opatření k zajištění migrační propustnosti krajiny nevyžaduje změnu legislativy.

Náhrady za ztížené hospodaření jsou poskytovány dle § 58 zákona o ochraně přírody a krajiny⁵⁸, byla zahájena novelizace vyhlášek č. 432/2005 Sb.⁵⁹ a 335/2006⁶⁰. Novela vyhlášky č. 55/1999 Sb.⁶¹, z níž čerpá vstupní číselné údaje vyhláška č. 335/2006 Sb. již nabyla účinnosti. Od roku 2018 platí nová právní úprava zákona č. 115/2000 Sb.⁶² ve vztahu ke kormoranu velkém.

Systematický monitoring v oblasti ochrany přírody a krajiny je zaveden pouze v rámci sledování stavu druhů a stanovišť podle požadavků směrnice o stanovištích⁶³ a volně žijících druhů ptáků dle směrnice o ptácích⁶⁴. Toto pravidelné sledování zajišťuje AOPK ČR. Hodnocení stavu jednotlivých předmětů ochrany EVL a PO na území ČR stále neprobíhá systematicky. Další údaje jsou získávány v rámci ad hoc sledování či projektů, přičemž možnost vyhodnocování stavu a změn přírody a krajiny je v současné době relativně omezená. Chybí centrální statistické zpracování a vyhodnocení objemného množství dat z monitoringu ZCHÚ z celého území ČR. Tím je limitována i možnost na základě výsledků monitoringu navrhnout systémová opatření např. na optimalizaci soustavy ZCHÚ apod. Zpracování dat získaných/shromažďovaných AOPK má usnadnit i nový informační systém, který nahradí současný ISOP (v roce 2018 byl zahájen jeho upgrade). Dílčí sektorová sledování a sběr dat sice existují pro některé oblasti jako zemědělství či lesnictví, nejsou ale dostatečně koordinována a harmonizována v podobě uceleného hodnocení stavu krajiny a primárně slouží pro ekonomické potřeby vybraných hospodářských sektorů.

Pro sledování stavu a vývoje krajiny je nezbytnou nutností nastavení komplexní struktury indikátorů. Jednotlivými resorty je shromažďováno mnoho dat, která by teoreticky mohla být využitelná pro vyhodnocování stavu a vývoje životního prostředí, resp. krajiny, ekosystémů i biodiverzity, jsou však oborově zaměřena, nelze je vzájemně kombinovat a jejich interpretace je tak vzájemně nekompatibilní. Častým problémem v rámci státní správy je také nesdílení zdrojových dat. Dílčí pokrok je v oblasti vyhodnocování stavu krajiny v prizmatu změny klimatu, kdy byl vytvořen systém indikátorů, který ve 4letých cyklech interpretuje dostupná data z pohledu změny klimatu. V letech 2018–2020 probíhá realizace projektu *Analýza stávajících DPZ činností v rezortu MŽP a identifikace činností vhodných pro aplikaci DPZ – datová*

⁵⁶ Vyhláška ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁵⁷ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Vyhláška č. 432/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku.

⁶⁰ Vyhláška č. 335/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku.

⁶¹ Vyhláška č. 55/1999 Sb. Ministerstva zemědělství o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích.

⁶² Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy.

⁶³ Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

⁶⁴ Směrnice EP a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků.

analýza, analýza stávajících DPZ činností a limity využití DPZ (TA ČR, program Beta2), jehož cílem je vytvořit metodiku pro tvorbu Národní datové sady krajinného pokryvu a následně datovou sadu samotnou.

Výzkum biodiverzity, ekosystémových služeb a funkcí a možností jejich ochrany je nezbytný pro tvorbu podkladů pro zajištění kvalitní péče o druhy a přírodní stanoviště. Pro financování výzkumu a vývoje MŽP využívá institucionální i účelovou podporu. Byly využívány i mezinárodní programy jako je program Horizon2020, Norské fondy, LIFE apod. Národní programy jsou primárně administrovány TA ČR v rámci, kterých bylo podpořeno několik desítek projektů za celkem několik desítek mil. Kč. V rámci účelové podpory pro další období bude nejvýznamnějším zdrojem Program Prostředí pro život (PPŽ), který schválila vláda v roce 2019.

Konkrétními výstupy realizovaných projektů jsou např. certifikovaná *Metodika integrovaného hodnocení ekosystémových služeb v ČR*⁶⁵. Tato metodika představuje koncepční rámec pro integrované hodnocení ekosystémových služeb včetně základní klasifikace ekosystémů a jejich služeb, popisuje základní hodnotící přístupy s příklady využití a navrhuje postup realizace národního hodnocení ekosystémových služeb. AOPK se v rámci dalšího výzkumného projektu podílela na vytvoření tzv. Konsolidované vrstvy ekosystémů pro účely mapování ekosystémových služeb. V roce 2016 byla připravena *Metodika ochrany biotopu vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců*, dále společná metodika MMR a MŽP *Zadání územní studie krajiny pro správní obvod obce s rozšířenou působností*, metodický návod k provádění pozemkových úprav vydaný SPÚ, *Stanovení indikačních druhů živočichů a hub pro typy přírodních stanovišť uvedené v Katalogu biotopů ČR*, *Metodika hodnocení stavu chráněných území vymezených dle Rámcové směrnice o vodách pro ochranu stanovišť nebo druhů*, *Metodika druhové ochrany bezcévných rostlin* a další.

Podpora **zapojení veřejnosti do plánování a rozhodování** je realizována v rámci procesů posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) i vlastních správních řízení, ve kterých je rozhodováno o zásadách a záměrech v krajině. Významným partnerem jsou Místní akční skupiny. Účast veřejnosti v procesech územního plánování je ošetřena stavebním zákonem⁶⁶, k zapojení veřejnosti nad rámec povinných projednání vyplývajících ze zákona nabádají metodiky k územním studiím krajiny a územním studiím veřejného prostranství. Lze však konstatovat, že v ČR stále přetrvává nedůvěra zástupců veřejné správy a podnikatelského sektoru vůči participaci veřejnosti na veřejném rozhodování a plánování, i odstup veřejnosti od rozhodování a plánování na úrovni obcí a krajů. Na základě opatření PASK, 6.1.2 je realizováno opatření „Prohlubovat kvalifikaci příslušných úředníků veřejné správy formou kurzů zaměřených na zapojování veřejnosti a komunikaci s veřejností“ pořádaných pod Fakultou architektury, Nadací Partnerství a Masarykovou demokratickou akademií a je naplňována „Potřeba zapojení veřejnosti nad povinný rámec garantovaný zákonem“. Dále je podporováno praktické vzdělávání a šíření dobré praxe. V souvislosti s novelou stavebního zákona, účinnou od 1. 1. 2018, která zároveň změnila zákon o ochraně přírody a krajiny, došlo k omezení možnosti zapojení veřejnosti do správních řízení dotýkajících se zájmů ochrany přírody a krajiny vedených podle stavebního zákona. Veřejnost se nemůže zapojit do řízení o povolení stavebních záměrů, které nepodléhají posuzování vlivů na životní prostředí, přestože tyto záměry mohou mít dopad na stav přírody a krajiny v místě realizace.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	9	5	2

⁶⁵ Centrum výzkumu globální změny Akademie věd ČR, v.v.i., 2013.

⁶⁶ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Specifický cíl 3.1.1 Zvýšení ekologické stability krajiny**Plněno
částečně**

Současné intenzivní způsoby využívání krajiny, především zábory půdy pro výstavbu, ale též nevhodné způsoby zemědělského a částečně i lesního hospodaření a změny způsobů využití krajiny významně snižují schopnost krajiny vyrovnávat změny způsobené vnějšími činiteli a zachovávat své přirozené vlastnosti a funkce, tedy **ekologickou stabilitu krajiny**. Tento trend je vyvažován ochranou a obnovou ekologické stability krajiny dle zákona o ochraně přírody a krajiny⁶⁷, a to jak v rámci územního plánování (vytvořením územních podmínek pro zajištění ekologické stability), tak realizací konkrétních opatření v krajině a pozemkovými úpravami.

Ze všech kategorií krajinného pokryvu mají nejvyšší ekologickou stabilitu přírodní biotopy a podíl ploch přírodních či přírodě blízkých biotopů na ploše katastrálních území tak lze využít jako nepřímý ukazatel reálného stavu krajiny. K největšímu narušení přírodních struktur dochází v městských aglomeracích a v nejvíce zemědělsky využívaných oblastech ČR. Naopak přírodní a přírodě blízká krajina se nachází zejména v hraničních pohořích a odpovídá vymezeným velkoplošným i maloplošným zvláště chráněným územím. Informace o výskytu přírodních biotopů na území ČR poskytuje **vrstva mapování biotopů** (VMB). V roce 2018 činil průměrný podíl plochy přírodních biotopů na plochu obce v rámci celé ČR 13,2 %.

Mezi nástroje ochrany a posilování ekologické stability krajiny patří podle zákona o ochraně přírody a krajiny zejména ochrana a vytváření územního systému ekologické stability (ÚSES) a ochrana významných krajinných prvků (VKP).

Významným faktorem k posílení ekologické stability krajiny je množství pozemků dostupných k realizaci **ÚSES**. V roce 2016 byla novelizací zák. č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, nově vymezena kompetence SPÚ pro tvorbu a správu rezervy státních pozemků k uskutečnění rozvojových programů státu schválených vládou. Pro zajištění dostatečné rezervy byly blokovány pozemky potřebné pro realizaci ÚSES. Absence informačního systému umožňujícího shromažďování, centrální evidenci a využití údajů o vymezení ÚSES všech hierarchických úrovní na celém území ČR (v detailu pro jednotlivé obce) pak ztěžuje výkon státní správy a hodnocení efektivity vytváření ÚSES na celostátní úrovni. V roce 2017 byla zveřejněna *Metodika vymezování územního systému ekologické stability pro zpracování nebo aktualizaci plánů ÚSES* jako podkladu pro jejich závazné vymezení v územně plánovacích dokumentacích. Pro zkvalitnění nástroje ÚSES probíhá aktualizace metodiky vymezování ÚSES a navazující aktualizace metodické podpory výkonu státní správy (Metodické pomůcky pro vyjasnění kompetencí v problematice územního systému ekologické stability), připravuje se metodické sdělení pro pozemkové úřady ke způsobu využití dostupných podkladů pro zařazení ÚSES do plánu společných zařízení. Připravována je revize vyhlášky č. 395/1992 Sb.⁶⁸ ve vztahu k ÚSES. Z hlediska územního plánování mohou k podpoře lepší realizace ÚSES částečně přispět územní studie krajiny (ÚSK). V roce 2019 bylo dokončeno 47 ÚSK pro téměř čtvrtinu rozlohy ČR. V územně plánovací dokumentaci mohou být vymezeny plochy pro veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření, pro něž lze práva k pozemkům a stavbám vyvlastnit. Mezi takováto veřejně prospěšná opatření lze zahrnout prvky (skladebné části) ÚSES, které vyžadují změnu využití území.

Během komplexních **pozemkových úprav** jsou realizovány prvky ÚSES (jako např. biocentra, biokoridory a interakční prvky) spolu s dalšími prvky podporujícími ekologickou stabilitu krajiny např. protierozní, vodohospodářská a protipovodňová opatření, či opatření pro omezení dopadu zemědělského sucha.

K zajištění **ochrany významných krajinných prvků** prostřednictvím územního plánování je klíčová znalost těchto prvků. Proto jsou významné krajinné prvky obsaženy i v územně analytických podkladech obcí (jev č. 23a), které slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území. Zákonem č. 225/2017 Sb.⁶⁹, došlo mj. k rozšíření povinnosti

⁶⁷ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁸ Vyhláška ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁶⁹ Zákon č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

investorů vyhodnotit vliv zamýšlených závažných zásahů na zájmy chráněné podle ZOPK, tedy i vliv na ekologicko-stabilizační funkce VKP. Na základě toho byla vydána vyhláška č. 142/2018 Sb.⁷⁰ K zajišťování ochrany některých významných krajinných prvků přispívají standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES) a povinné požadavky na hospodaření (PPH). Z IROP bylo ke konci roku 2019 podpořeno pořízení 48 územních studií krajiny.

Z **OPŽP 2014–2020** bylo schváleno 179 projektů na realizaci ÚSES či zpracování Plánů ÚSES (biocentra, biokoridory) v celkové výši 1 041 mil. Kč, celkově bylo za účelem posílení přirozených funkcí krajiny schváleno 697 projektů v celkové výši 3,6 mld. Kč. Z **OPŽP 2007–2013** schváleno cca 860 projektů na obnovu krajinných struktur v celkové výši 2,1 mld. Kč celkových způsobilých výdajů.

V rámci **PRV 2014–2020** byla k 31. 12. 2019 v pozemkových úpravách realizována opatření ke zvýšení ekologické stability krajiny za více než 898 mil. Kč. K realizaci ÚSES bylo do konce roku 2019 podpořeno 83 projektů za 893 mil. Kč, na zalesňování a zakládání lesů bylo schváleno 140 žádostí za 10 mil. Kč, na retenční nádrže nebo opatření na zpomalení odtoku vody a snížení odnosu splavenin zpomalením rychlosti vody prostřednictvím hrazení bystřin nebo stabilizací strží schváleno 15 projektů za 33,7 mil. Kč, na ochranu melioračních a zpevňujících dřevin schváleno 84 projektů za 13,6 mil. Kč, na AEKO vč. starých závazků vyplaceno celkem 18,8 mld. Kč. Dále v rámci **IROP 2014–2020** bylo podpořeno 48 projektů na zpracování územní studie krajiny za cca 93 mil. Kč.

Z **národních zdrojů** jsou nejvýznamnější Program péče o krajinu a Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Z hlediska zvýšení ekologické stability krajiny jsou podporována opatření na obnovu vodního režimu krajiny (budování tůní, mokřadů), krajinných struktur (remízy, realizace prvků ÚSES, výsadba alejí, sadů) či výsadba stanovištně původních druhů dřevin v lesích. Například z programu POPFK bylo v letech 2010 – 2019 vynaloženo na výše uvedená opatření cca 145 mil. Kč. Z programu PPK B (podprogram pro externí žadatele) bylo na tento typ činností uvolněno v letech 2014 – 2019 kolem 50 mil. Kč.

V rámci programů TA ČR bylo podpořeno cca 20 projektů v oblasti výzkumu biodiverzity, ekosystémových služeb a funkcí a možností jejich ochrany s náklady přes 160 mil. Kč a podporou cca 111 mil. Kč. V rámci programů GA ČR činila celková alokace na projekty v této oblasti přes 545 mil. Kč

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	1	4	0

Specifický cíl 3.1.2: Obnova vodního režimu krajiny

Plněno
částečně

Vodní režim, resp. retenční schopnost krajiny je dána několika faktory, mezi něž patří mimo jiné půdní typ, krajinný pokryv a způsob obhospodařování. V minulosti byla retenční schopnost krajiny snižována nevhodnými úpravami toků (napřimováním, technickou úpravou koryt), odvodňováním a dalším nevhodným hospodařením na zemědělských půdách a v lesích. Negativní dopad na retenční schopnost krajiny má také vysušování mokřadů, snižování rozlohy krajinných prvků a změna využívání krajiny ve prospěch rozšiřování zastavěných a ostatních ploch.

Z pohledu retence vody v krajině, ovlivňování místního klimatu, zachycování a transformace chemických látek odtékajících povrchovým i podpovrchovým odtokem ze zemědělsky obdělávaných ploch a s přihlédnutím k nutnosti zachování biodiverzity jsou významné **mokřadní ekosystémy**. Mokřadní

⁷⁰ Vyhláška č. 142/2018 Sb., o náležitostech posouzení vlivu záměru a koncepce na evropsky významné lokality a ptáčích oblastech a o náležitostech hodnocení vlivu závažného zásahu na zájmy ochrany přírody a krajiny.

ekosystémy jsou tvořeny toky, nivami řek, zaplavovanými loukami, rybníky, jezery, rákosinami, ostřicovými loukami, rašeliništi a prameništi v horských oblastech a jinými vodními a bažinnými biotopy. Ochrana vodních a mokřadních ekosystémů patří k mezinárodním závazkům ČR vyplývajícím z **Ramsarské úmluvy**. Celkem je u nás vymezeno 14 tzv. ramsarských mokřadů o rozloze 63,6 tis. ha. Ochrana vodních ploch a mokřadů je zajišťována v rámci vodního zákona⁷¹ i zákona o ochraně přírody a krajiny⁷², nejcennější území jsou zahrnuta mezi zvláště chráněná území a lokality soustavy Natura 2000. I přes zajištění této ochrany však přetrvává nepříznivý stav vodních toků, především z důvodu narušení jejich přirozené morfologie, plošných i bodových zdrojů znečištění (odpadní vody z obcí, průmyslová výroba, zemědělství apod.) a s tím spojené eutrofizace, omezení biologické rozmanitosti vodních a na vodu vázaných organismů atp. V rámci opatření pro obnovu přirozeného vodního režimu, jsou u rašelinišť instalovány přehrážky do místních odvodňovacích kanálů. Pro období 2014–2017 byl realizován projekt *Ochrana a udržitelné využívání mokřadů ČR* (EHP fondy 2009–2014). Z OPŽP 2007–2013 bylo revitalizováno 243 km vodních toků a zpracováno 30 studií zabývajících se návrhem podélných revitalizací toků a niv v lokalitách, které byly v předchozích letech negativně ovlivněny lidskou činností. Z OPŽP 2014–2020 byly do dubna 2020 schváleny projekty na revitalizaci 44,7 km vodních toků. Revitalizace koryt vodních toků a niv jsou v ČR prováděny vždy s respektováním přístupů ochrany území před povodněmi.

K obnově vodního režimu v krajině přispívá i realizace protierozních opatření. Klíčovými nástroji pro realizaci protierozních opatření v krajině jsou pozemkové úpravy a DZES. V roce 2018 bylo novelizováno Nařízení vlády č. 48/2017 (novelou č. 126/2018), které rozšířilo protierozní ochranu v rámci DZES 5 z 10,57 % na 25 % chráněné půdy. Pro zlepšení monitoringu a zajištění relevantních podkladů o rozsahu eroze zemědělské půdy byl vytvořen portál Monitoring eroze, který usnadňuje hlášení, evidenci a vyhodnocování jednotlivých erozních událostí a poskytuje kvalitní podklady pro efektivní navrhování protierozních opatření i pro přípravu nových politik v oblasti ochrany půd. Proběhlo přezazování ploch s výskytem opakované erozní události nebo erozní události s vážným ohrožením intravilánů, komunikací, vodních toků atd. do vyšší třídy ochrany podle *Metodického postupu řešeního zařazování DPB s projevem eroze do MEO a SEO oblastí*. Celkem bylo v letech 2017–2019 přezazeno 322 ploch, které představují 3716,7 ha.

Téma obnovy vodního režimu v krajině je zařazeno do základního vzdělávání jako jedno z témat environmentální **osvěty**. Pro širokou veřejnost připravil VÚV T.G.M ve spolupráci s dalšími subjekty web www.vodavkrajine.cz, který je součástí projektu Strategie ochrany před negativními dopady povodní a erozními jevy přírodě blízkými opatřeními v ČR. V rámci metodického vedení byla zpracována příručka *Význam a management dřevní hmoty v tocích - Příručka pro monitoring, management a využití dřevní hmoty ve vodních tocích*, která podporuje renaturaci zachováním dřevní hmoty ve vodních tocích. Jako informační podpora byly dále zpracovány publikace s názvem *Voda a katastrofy, Voda v ČR do kapsy* a spuštěn Informační systém VODA České republiky.

Probíhá realizace programů opatření z plánů dílčích povodí a z plánů pro zvládání povodňových rizik schválených v roce 2015. Probíhají přípravné práce na zpracování III. etapy plánů povodí. Pro plány pro zvládání povodňových rizik byla připravena v roce 2019 aktualizace map povodňového nebezpečí a povodňových rizik. Na podporu správné renaturace toků byl vytvořen metodický přístup, který je shrnut v publikaci *Ekologicky orientovaná správa vodních toků v oblasti péče o jejich morfologický stav* (2016, AOPK). Dále byla ustavena Pracovní skupina pro hydromorfologii při Komisi pro plánování v oblasti vod, jejíž náplní je vypracovat metodické postupy překonání obtíží při realizaci revitalizací a renaturací vodních toků a niv.

Z OPŽP 2014–2020 bylo schváleno cca 472 projektů ve výši 3,7 mld. Kč celkových způsobilých výdajů na realizaci a obnovu vodních prvků s ekostabilizační funkcí vč. revitalizací a renaturace vodních toků. Dále bylo schváleno 126 protipovodňových projektů s celkovými způsobilými výdaji 1,2 mld. Kč a 534 projektů v celkové výši 2 mld. na preventivní protipovodňová opatření, jako studie odtokových poměrů, varovné systémy v povodňové ochraně apod. Z OPŽP 2007–2013 bylo schváleno cca 600 projektů k omezování rizika povodní

⁷¹ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

⁷² zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

v celkové výši 2,7 mld. Kč celkových způsobilých výdajů a v rámci konkrétních opatření schváleno cca 1 450 projektů na optimalizaci vodního režimu krajiny v celkové výši 6,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů.

Z **PRV 2014–2020** byla v rámci pozemkových úprav realizována hydrologická opatření za 642 mil. Kč, z národních zdrojů (VPS, ŘSD aj.) bylo do hydrologických opatření v pozemkových úpravách investováno za toto období 328,5 mil. Kč. V rámci AEKO bylo mj. na zpomalení povrchového odtoku vody z orné půdy či zvýšení retence vody a snížení rizika eroze půdy vyplaceno cca 1,5 mld. Kč. Z **PRV 2007–2013** bylo na zlepšení životního prostředí a krajiny včetně udržitelnosti vodního hospodářství celkem čerpáno cca 4,3 mld. Kč na téměř 870 proplacených žádostí. Agroenvironmentální opatření, kde bylo celkem čerpáno cca 29,7 mld. Kč, přispěla k nárůstu rozlohy oblastí s úspěšným hospodařením s půdou přispívajícím ke zlepšení kvality vody (1,17 mil. ha z 1, 486 mil. ha celkově podpořené plochy v AEO).

Z podpory **fondů Evropského hospodářského prostoru (EHP) a samostatných Norských fondů** byl realizován projekt *Ochrana a udržitelné využívání mokřadů České republiky* s rozpočtem 27,8 mil. Kč. Z programu **LIFE+/LIFE (2014–2020)** byl podpořen projekt „LIFE for MIREs“ s názvem Přeshraniční revitalizace rašelinišť na podporu biodiverzity a vodního režimu na Šumavě a v Bavorském lese (celkový rozpočet projektu je 150 mil. Kč).

Z **národních zdrojů** bylo z **NPŽP** v letech 2015–2019 podpořeno cca 8 projektů v oblasti environmentálně citlivé obnovy a údržby vodních ploch a toků za téměř 15 mil. Kč. Z **dalších národních programů MŽP** (Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny a Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ) byly podporovány v rámci obnovy přirozeného vodního režimu krajiny především nízkonákladové akce (převážně tvorba tůní, obnova mokřadů) v celkové alokaci do 50 mil. Kč/rok. Celková finanční podpora v rámci **národních programů MZe** (Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích, Obnova, odbahňování a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží, Podpora retence vody v krajině – rybníky a vodní nádrže, Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy) činila cca 200 – 300 mil. Kč/rok. Alokace v programu Prevence před povodněmi III (2014–2019) činila 4,7 mld. Kč. Na opatření meliorací a hrazení bystřin v lesích ve veřejném zájmu dle lesního zákona⁷³ bylo v letech 2014–2017 poskytnuto přes 107 mil. Kč. Dále vynaložily v letech 2010–2017 státní podniky Povodí zejména na protipovodňová opatření, revitalizace říčních systémů, rekonstrukce a opravy vodohospodářských staveb více než 16 mld. Kč. Lesy ČR pak v rámci správy určených drobných vodních toků a opravu a údržbu majetku s tím souvisejícího vynaložily v letech 2010–2017 celkem 3,5 mld. Kč.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	4	1	0

Specifický cíl 3.1.3: Omezení a zmírnění dopadů fragmentace krajiny

Plněno
částečně

Fragmentace krajiny, tedy rozdělování dříve funkčně propojených částí krajiny bariérami a prvky omezujícími konektivitu jednotlivých typů prostředí, zásadním způsobem ovlivňuje funkce ekosystémů i stav populací jednotlivých druhů živočichů. Nízká průchodnost krajiny omezuje také možnosti jejího rekreačního a dalšího využití. Mezi zásadní faktory, které přispívají k fragmentaci, patří dopravní infrastruktura a nárůst celkové intenzity dopravy. Zároveň dochází ke změnám využití území, zástavbě přírodních a přírodě blízkých ploch zejm. skladovými a průmyslovými areály, ke „srůstání“ sídel atp. Pro řadu živočišných druhů představují bariéru rozsáhlé, jednolitě plochy zemědělských plodin.

Od roku 1980 klesla rozloha **dopravou nefragmentované krajiny** z 65,8 tis. km² (83,5 % celkové rozlohy ČR) na 47,8 tis. km² v roce 2010 a pokrývala tak 60,6 % celkové rozlohy ČR. Fragmentace krajiny dopravou v ČR

⁷³ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon).

stále narůstá a prognózy předpokládají, že podíl nefragmentované krajiny bude v roce 2040 dosahovat pouze 53 % území ČR. Prioritní tak zůstává úsilí o přednostní posilování kapacity stávajících dopravních koridorů před budováním souběžných komunikací, s obdobnou kapacitou dopravy, obsluhujících stejná území. Dopravní politika, vč. nově připravované, ukládá dopravní koridory a stavby plánovat, navrhovat a realizovat s ohledem na požadavek zajištění konektivity populací volně žijících živočichů a zajištění jejich dostatečné migrační propustnosti.

Opatření na omezení fragmentace a zvyšování prostupnosti migračních bariér jsou hrazena z prostředků OPŽP 2007–2013, OPŽP 2014–2020 a národních programů. U nově budované dopravní infrastruktury jsou realizována opatření k omezení vlivů na životní prostředí (včetně omezení fragmentačních účinků) v rámci OP Doprava, resp. prostředků SFDI případně ŘSD. Opatření k zajištění konektivity krajiny jsou také součástí Dopravní politiky, dopravních sektorových strategií a Akčního plánu ITS. V koordinaci se Slovenskou republikou je připravováno opatření k zajištění průchodnosti Jablunkovské brázdy (silnice I/11). Další opatření k omezení fragmentace a zajištění konektivity krajiny je součástí přípravy nových staveb.

Koncepční přístup k problematice fragmentace krajiny a její migrační prostupnosti je realizován především prostřednictvím územního plánování, kde je tato problematika zařazena mezi republikové priority územního plánování v Politice územního rozvoje a je také součástí územních studií krajiny na úrovni ORP (podporováno z IROP). V roce 2016 vydalo MMR „Pomůcku k uplatňování republikových priorit PÚR ČR, ve znění aktualizace č. 1“.

Novelizací vyhlášky č. 500/2006 Sb.⁷⁴ v roce 2018 byl revidován seznam sledovaných jevů v ÚAP obcí. Nově je tak v ÚAP obcí samostatně sledován jev „biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců“. Jako podklad např. pro územní plánování i přípravu staveb dopravní infrastruktury byla AOPK ČR vytvořena vrstva migračně významných území a dálkových migračních koridorů, která byla následně aktualizována v rámci projektu „Komplexní přístup k ochraně fauny terestrických ekosystémů před fragmentací krajiny v ČR“.

Specificky se fragmentace projevuje v případě vodního prostředí, resp. v rámci říční sítě. Zde přetrvává vysoká míra narušení přírodního charakteru toků a množství příčných překážek, které znemožňují migraci vodních živočichů. Z důvodu dlouhodobé rozsáhlé **fragmentace říčních systémů** v ČR (více než 6 600 příčných objektů, z toho 838 evidovaných jezů) byla v roce 2020 aktualizována Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR, která stanoví mezinárodní i národní priority postupného obousměrného zprůchodňování příčných překážek ve vodních tocích ČR a principů ochrany stávající migrační prostupnosti toků. V roce 2017 byl dokončen projekt „Vytvoření strategie pro snížení dopadů fragmentace říční sítě ČR“. Součástí projektu byly aktualizace a rozšíření evidence migračních překážek, studie proveditelnosti zprůchodnění na vybraných tocích a identifikace již zprůchodněných bariér. Projekt nově doporučil zprůchodnění významné překážky VD Střekov. Informace o migračních bariérách jsou zveřejněny na Vodohospodářském informačním portálu VODA. Harmonogram plnění jednotlivých opatření je uveden v národních plánech povodí, avšak realizace byla často výrazně zpožděna zejména z důvodu majetkoprávních, ekonomických a legislativních překážek.

Opatření na snížení fragmentace vodních toků, zlepšení podélné kontinuity a dalších hydromorfologických podmínek vodních útvarů jsou zahrnuta také v plánech povodí.

Z **OPŽP 2014–2020** bylo schváleno 22 projektů na budování rybích přechodů či podporu migrace živočichů v celkové výši cca 175 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPŽP 2007–2013** bylo schváleno cca 860 projektů na obnovu krajinných struktur v celkové výši 2,1 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Opatření pro zajištění prostupnosti migračních bariér jsou nedílnou součástí každé nové dopravní stavby v ČR. Z finanční podpory **OP Doprava** bylo vystavěno cca 20 ekoduktů s průměrnými náklady na výstavbu 1 standardního ekoduktu mezi 250–500 mil. Kč. Z **fondů Evropského hospodářského prostoru (EHP) a samostatných Norských fondů** byly realizovány projekty *Vytvoření strategie pro snížení dopadů fragmentace říční sítě v ČR* s rozpočtem 28,7 mil. Kč a *Komplexní přístup k ochraně fauny terestrických ekosystémů před fragmentací krajiny v ČR* s rozpočtem 10,2 mil. Kč. Z **národních zdrojů z NPŽP** bylo alokováno 35 mil. Kč na dofinancování územních studií krajiny podpořených z IROP, které umožní koncepční víceoborový přístup k řešení krajiny

⁷⁴ Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti.

s využitím koordinační úlohy územního plánování. Nízkonákladové neinvestiční projekty na zamezení fragmentace krajiny byly podporovány i z Programu péče o krajinu a programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny obnovou mezí, remízů, tvorbou prvků ÚSES či podporou bezpečné migrace živočichů (transfery obojživelníků přes komunikace apod.).

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	6	0	0

Specifický cíl 3.1.4 Zachování a posílení mimoprodukčních funkcí zemědělské krajiny a lesů

Plněno
částečně

Diferenciace hospodaření na zemědělské půdě po roce 2000 přinesla pokles výměry orné půdy. V období 2000–2018 se jednalo o 131,0 tis. ha, tj. 4,3 %, a to zejm. ve prospěch (z environmentálního pohledu pozitivního) rozšiřování trvalých travních porostů, jejichž plocha v období 2000–2018 narostla o 50,0 tis. ha, tj. 5,2 %. V roce 2018 TTP zabíraly 12,8 % území ČR. Z dalších změn v kategoriích zemědělské půdy byl zaznamenán výrazný růst u plochy vinic a pomalý nárůst u plochy zahrad. Naopak konstantně mírně se snižuje plocha ovocných sadů a chmelnic.

Vlivem eroze půdy, omezením živočišné výroby a v souvislosti s dopady změny klimatu dochází ke snížení biologické aktivity půdních organismů a ztrátě retenčních vlastností půdy. Současný stav zemědělské krajiny a intenzita hospodaření nepříznivě ovlivňují jak biologickou rozmanitost v této oblasti (pokles stavu ptáků zemědělské krajiny, opylovačů aj.), tak navazující ekosystémy (eutrofizace vod a vnos sedimentů do vodního prostředí, uvolňování reziduí pesticidů aj. látek, vznik bleskových povodní apod.). Na základě lesního zákona⁷⁵ a nařízení vlády č. 30/2014 je podporováno navyšování podílu melioračních a zpevňujících dřevin (MZD), které přispívá k posílení biologické rozmanitosti v lesích. V roce 2018 proběhla novela tohoto NV, která podstatně zvýšila sazby za výsadbu MZD a za přirozenou obnovu lesních porostů. Byl také zaveden nový příspěvek na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity v lesích. V roce 2019 bylo z dotačního titulu Obnova, zajištění a výchova lesních porostů dle NV č. 30/2014 i dalších příspěvků na hospodaření v lesích vyplaceno celkem 699 mil. Kč, zatímco v roce 2018 bylo vyplaceno 380 mil. Kč. Tento nárůst souvisí se zvýšenými potřebami obnovy lesů poškozených suchem a následně hmyzími škůdci. Novela lesního zákona dále upravuje také podmínky vstupu do lesa, upravuje kvalifikaci, práva a povinnosti odborných lesních hospodářů, zpřísňuje podmínky zcizování státních lesů a značnou část dotačních prostředků (příspěvků na hospodaření v lesích, PRV) směřuje do adaptace lesů na změnu klimatu. Institut vrchního státního dozoru MŽP v lesích nebyl novelou dotčen.

V únoru 2020 byla schválena *Koncepce státní lesnické politiky do roku 2035*. Tento dokument si klade za cíl vytvoření podmínek pro vyrovnané plnohodnotné plnění všech funkcí lesa pro budoucí generace; dále chce vytvořit podmínky pro zvyšování biodiverzity a ekologickou stabilitu lesních ekosystémů díky vhodné druhové a věkové skladbě výsledných porostů při zachování produkční funkce lesů, samozřejmě se zohledněním probíhající změny klimatu. Současná adaptační kapacita lesních ekosystémů vůči projevům změny klimatu, zejména extrémům s ní spojeným, je nedostatečná, což se projevuje zvýšeným podílem nahodilých těžeb. V roce 2018 dosáhly nahodilé těžby rekordní hodnoty 23,0 mil. m³. Tato těžba představuje 90 % celkové těžby dřeva, která byla 25,7 mil. m³. Díky cílené snaze je v poslední době možné při **obnově lesa** pozorovat trend postupného přibližování se přirozenému stavu, a to preferováním listnatých stromů, např. buku, dubu, javoru, jeřábu (od roku 2000 se podíl listnatých stromů na ploše lesa zvýšil z 22,3 % na 27,3 % v roce 2018) na úkor jehličnatých, např. smrku, borovice (podíl jehličnatých porostů poklesl ze 76,5 % v roce 2000 na 71,5

⁷⁵ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon).

% v roce 2018). V rámci jehličnatých stromů pak pouze u jedle její podíl na ploše lesa trvale narůstá, avšak její hodnoty jsou minoritní (v roce 2018 se jednalo o 1,15 %). Zdravotní stav lesních porostů se však v důsledku dlouhodobého sucha a bezprecedentního rozšíření hmyzích škůdců i předchozího imisního zatížení zhoršuje. Významným problémem pro obnovu lesa je i spárkatá zvěř.

Předpoklady pro ponechávání těžebních zbytků a stromů a jejich částí k zetlení nebo dožití vytváří novela lesního zákona č. 314/2019 Sb. Podle odhadu v rámci druhého cyklu Národní inventarizace lesů uskutečněné v letech 2011–2015 (NIL2) se v ČR nachází celkem 69,2 mil. m³ (~10 % celkové porostní zásoby) odumřelé dřevní hmoty. Střední objem je 24,8 m³ odumřelé dřevní hmoty na hektar porostní půdy. Tyto údaje zahrnují veškerou dřevní hmotu (nezpracované staré dříví, větve, souše, těžební zbytky, zlomy stromů, pařezy atd.) i s kůrou. Množství odumřelé dřevní hmoty je nejvyšší v lesích ochranných, které se vyskytují na mimořádně nepříznivých stanovištích a možnosti hospodaření jsou v nich omezené (sutě, kamenná moře, prudké svahy, strže, nestabilizované náplavy a písky, rašeliniště, odvaly a výsypky apod.). Jedná se často o vysokohorské lesy na exponovaných hřebenech, nebo o lesy v klečovém vegetačním stupni. Množství odumřelé dřevní hmoty v ČR je menší než v přirozených podmínkách, nicméně se mírně zvyšuje. V rámci NIL1 (2001–2004) byla zjištěna hektarová zásoba souší 4,8 m³.ha⁻¹ bez kůry. Zásoba souší podle NIL2 po přepočtu na hmotu bez kůry činí 5,6 m³.ha⁻¹. Podíl souší a pařezů na celkovém objemu odumřelé dřevní hmoty je 18,1 %, resp. 16,9 %. Také střední hektarový objem ležícího hroubí podle NIL2 (8,6 m³.ha⁻¹ s kůrou) převyšuje hodnotu zjištěnou v NIL1 (6,8 m³.ha⁻¹ s kůrou).

Plocha lesů certifikovaných podle zásad PEFC a FSC dosáhla maxima v roce 2006 (75,4 % z celkové plochy lesů ČR). Od roku 2015 dochází z důvodu zmenšení plochy lesů certifikovaných podle zásad PEFC k celkovému poklesu plochy certifikovaných lesů na 67,7 % plochy lesů. Plocha lesů certifikovaných náročnějším, ale environmentálně šetrnějším systémem FSC, představovala v roce 2014 hodnotu 1,9 % z celkové plochy lesů ČR. Jejich rozloha se sice mírně zvyšuje, avšak je i nadále nízká. V roce 2018 se pohybovala na úrovni 2 % celkové plochy lesů. K významnějšímu nárůstu FSC certifikované rozlohy (o 103 %) došlo v roce 2019, kdy bylo ke konci roku certifikováno již 108 173 ha, což představuje již téměř 4 % rozlohy lesů ČR. Vzrostl i počet certifikátů v navazujícím dřevozpracovatelském řetězci na současných 297.

Mokřadní ekosystémy zauímají cca 31,2tis. ha rozlohy ČR, což představuje 0,4 %. Mokřad byl počínaje rokem 2016 zařazen mezi krajinné prvky standardu dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES 7) a také mezi krajinné prvky u ploch v ekologickém zájmu v rámci platby pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí („greening“). Na území NP Šumava byla zahájena realizace přeshraničního projektu „LIFE for MIREs“, během kterého bude v období 2018–2024 realizováno 1672 ha mokřadů a rašelinišť. Kromě vlastní obnovy mokřadních stanovišť je z OPŽP, PRV i z národních programů v gesci MŽP a MZe podporována jejich tolerance ze strany hospodářských subjektů.

V rámci metodických přístupů pro zlepšení krajiny byly propagovány eliminace negativních odvodňovacích zařízení, k zavádění retenčních a infiltračních opatření v povodí Moravy. Na webu www.suchovkrajine.cz byl publikován Katalog přírodě blízkých opatření pro zadržení vody.

Podpora diferenciace způsobu hospodaření na zemědělském půdním fondu a lesních pozemcích je realizována zejména skrze PRV (hospodářské pozemky), OPŽP (chráněná území) a OP Rybářství. Nastavení **agroenvironmentálně klimatických opatření** (AEKO) motivuje hospodařící subjekty k plnění agroenvironmentální funkce obhospodařováním trvalých travních porostů. Z provedených analýz byl patrný pozitivní vliv opatření na hromadění organické hmoty v půdě a rovněž zamezení šíření invazních druhů. V rámci opatření se především jedná o Ošetřování travních porostů, Zatravňování orné půdy a Biopásy, Ochranu čejky chocholaté. Implementací zmíněných opatření se předešlo v souvislosti s erozí smyvu půdy v řádu 392 tis. t zeminy v hodnotě 78,2 mil. Kč. S účinností od 1. 1. 2020 je zavedena podmínka pravidel podmíněnosti pro omezení pěstování monokultur na max. 30 ha souvislé plochy stanovená standardem dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy DZES 7d) na erozně ohrožených plochách. S účinností od 1. 1. 2021 se budou podmínky DZES 7d) vztahovat na veškerou půdu s kulturou standardní orná půda. Od roku 2019 probíhá příprava Strategického plánu pro implementaci SZP pro období 2021–2027.

Z OPŽP 2014–2020 bylo schváleno cca 52 projektů ke zlepšení druhové, věkové a prostorové struktury lesů či obnovu přirozeného druhového složení v celkové výši cca 291 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Na zvýšení biodiverzity v lesích byly schváleny jednotky projektů. **Z OPŽP 2007–2013** bylo schváleno přes 40 projektů na implementaci a péči o území soustavy Natura 2000 v celkové výši 562 mil. Kč celkových způsobilých výdajů a cca 860 projektů na obnovu krajinných struktur v celkové výši 2,1 mld. Kč celkových způsobilých výdajů.

Z PRV 2014–2020 bylo do roku 2019 v rámci AEKO za účelem ošetřování travních porostů vynaloženo více než 13 mld. Kč, např. na péči o trvale podmáčené a rašelinné louky, mezofilní a vlhkomilné louky, horské a suchomilné louky nebo na ochranu druhů. Dále bylo podpořeno zatravňování orné půdy a zatravňování drah soustředěného odtoku vody za cca 858 mil. Kč a tvorba biopásů (krmných či nektarodárných) za cca 200 mil. Kč. V rámci podpory ekologického zemědělství bylo vyplaceno cca 5 mld. Kč na opatření realizovaná na 505 tis. ha zemědělské půdy. V rámci investic do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů bylo schváleno 140 žádostí za účelem zalesňování a zakládání lesů podpořených doposud částkou 10 mil. Kč, 15 projektů na zavádění preventivních opatření v lesích za 33,7 mil. Kč (např. podpora projektů malého charakteru na retenci vody - retenční nádrže nebo opatření na zpomalení odtoku vody a snížení odnosu splavenin zpomalením rychlosti vody prostřednictvím hrazení bystřin nebo stabilizací strží), 84 projektů na investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin za 13,6 mil. Kč a 103 projektů neproduktivních investic v lesích za 97,8 mil. Kč s cílem zvyšování environmentálních a společenských funkcí lesa (mimo ZCHÚ, oblasti Natura 2000 a Prahu). V rámci lesnicko-environmentálních a klimatických služeb a ochrany lesů bylo za účelem ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin a dále zachování optimální dřevinné skladby lesů a stavu přírodních stanovišť lesních porostů v oblastech Natura 2000 a ve zvláště chráněných územích podáno od roku 2016 226 žádostí o podporu ve výši 40 mil. Kč. **Z PRV 2007–2013** bylo v rámci Pozemkových úprav proplaceno 866 žádostí na opatření na ochranu přírody a krajiny (např. výsadba zeleně), protierozní a vodohospodářská opatření a výstavbu polních cest. Na platby za přírodní znevýhodnění v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) bylo celkem čerpáno přes 21,6 mld. Kč na cca 12 000 podpořených podniků. Na agroenvironmentální opatření (včetně ekologického zemědělství) bylo čerpáno 28,3 mld. Kč na 16 tis. podniků. Na zalesňování zemědělské půdy bylo čerpáno 516 mil. Kč. Na zvýšení environmentální hodnoty lesů; trvale udržitelné využití lesní půdy; zlepšení životního prostředí a krajiny (meliorace) bylo čerpáno přes 23 mil. Kč. Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů byla podpořena částkou přes 190 mil. Kč pro více než 60 lesnických podniků. Největší zájem byl o činnosti k posílení rekreační funkce lesa, typu jako stezky, cyklostezky, lyžařské trasy, zpřístupnění lesa; dále ostatní práce a činnosti přispívající ke zvýšení společenské hodnoty lesů (lesoparky, arboreta, areály, příměstské parky, ekoparky); činnosti k usměrňování návštěvnosti území (přístřešky, altány, odpočinková místa, informační systémy, informační tabule, rozhledny, oprava maleb, studánek).

Na **přímé platby zemědělcům ze zdrojů EU – „greening“** (tzv. ozelenění), kde součástí podmínek poskytování jednotné platby je dodržování zemědělských postupů příznivých pro klima a životní prostředí, bylo v letech 2015–2017 vyplaceno 20 mld. Kč. Na vysazování úhoře říčního do vybraných rybářských revírů v povodí řeky Labe a řeky Odry bylo z **OP Rybářství** do konce roku 2019 vynaloženo 21 mil. Kč.

Z národních zdrojů bylo z programu MZe Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revírů v roce 2019 vynaloženo 22 mil. Kč. V rámci hospodaření v lesích bylo v letech 2014–2017 poskytnuto 36,7 mil. Kč na částečnou úhradu zvýšených nákladů na výsadbu minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin, přes 107 mil. Kč na meliorace a hrazení bystřin v lesích ve veřejném zájmu, cca 80 mil. Kč na opatření k obnově lesů poškozených imisemi a lesů chřadnoucích vinou antropogenních vlivů, cca 680 mil. Kč na obnovu, zajištění a výchovu lesních porostů do 40 let věku a přes 100 mil. Kč na ekologické a k přírodě šetrné technologie při hospodaření v lese. Dalším významným zdrojem financování opatření v lesích byly vlastní zdroje státního podniku Lesy ČR, který vynaložil cca 1,8 mld. Kč.

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	6	1	0

Indikátory pro prioritu 3.1	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
1.1.5 Obnova přirozených koryt vodních toků	2018	Pozitivní	Nejednoznačný
1.1.6 Specifická ochrana vod v chráněných územích	2018	Stagnující	Nejednoznačný
3.1.1a Zábory a využití zemědělského půdního fondu	2018	Stagnující	Nejednoznačný
3.1.1b Ekologická stabilita krajiny	2018	Negativní	Nevyhovující
3.1.3 Fragmentace krajiny	2016	Negativní	Nevyhovující
3.1.4 Realizace Agroenvironmentálních programů	2018	Pozitivní	Dobrý
3.1.5 Podíly lesů s certifikací PEFC a FSC	2018	Negativní	Nejednoznačný
3.1.6 Množství odumřelé dřevní hmoty	2015	Pozitivní	Nejednoznačný
3.2.3 Druhovú skladba lesů	2018	Pozitivní	Nevyhovující

Priorita 3.2 Zachování přírodních a krajinných hodnot

Specifický cíl 3.2.1 Zajištění ochrany a péče o nejceněnější části přírody a krajiny

Plněno
částečně

Zvláště chráněná území (ZCHÚ) a území soustavy Natura 2000 byla v roce 2018 vyhlášena na 1 737,2 tis. ha, což představuje přibližně 22 % území ČR. Celková plocha **velkoplošných zvláště chráněných území** (NP a CHKO) činila v roce 2018 celkem 1 256,6 tis. ha. **Maloplošná zvláště chráněná území** (NPR, PR, NPP a PP) zaujímala v roce 2018 plochu 111,8 tis. ha. Nově byly vyhlášeny CHKO Kokořínsko – Máchův kraj (2014), CHKO Poodří (2017), CHKO Brdy (2016).

Soustava ZCHÚ byla v roce 2017 optimalizována novelou zákona o ochraně přírody a krajiny⁷⁶, která upravila především pravidla ochrany a pojetí národních parků (NP). Např. nově nejsou základní ochranné podmínky NP vázány na zonaci, ale jsou rozděleny na zákazy vztahující se na celé území NP a zákazy platné na území NP mimo zastavěná a zastavitelné plochy obcí. Stejně tak omezení vstupu mimo vyhrazené cesty a trasy již není vázáno na zonaci, ale na vymezená klidová území. Dosavadní plány péče o NP nahrazují **zásady péče**, které kromě péče o předměty ochrany NP stanoví i způsoby naplňování dlouhodobých cílů ochrany NP a jeho poslání.

Soustava Natura 2000 zahrnuje dva typy chráněných území – **ptačí oblasti** a **evropsky významné lokality** (EVL). Od roku 2009 je evidováno celkem 41 ptačích oblastí, které v roce 2018 zaujímaly plochu 703,4 tis. ha, tj. 8,9 % území ČR. V roce 2018 bylo evidováno celkem 1 112 EVL s celkovou rozlohou 795,1 tis. ha, tedy 10,1 % území ČR. Vzhledem k vzájemnému překryvu lokalit zaujímaly ptačí oblasti a EVL v roce 2018 celkem 1 114,8 tis. ha, což představuje 14,1 % území ČR. Od roku 2016 počet lokalit soustavy Natura 2000 stagnuje. Pro jednotlivé ptačí oblasti jsou stanovovány souhrny doporučených opatření, které spravuje a aktualizuje AOPK. Pro programové období 2021–2027 byl vytvořen v roce 2019 Prioritní akční rámec pro soustavu Natura

⁷⁶ zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

2000, který stanovuje prioritní opatření, mj. péči, a kalkulaci nákladů na implementaci soustavy Natura 2000 v ČR.

Návrh vhodné péče pro zachování či dosažení příznivého stavu předmětů ochrany území soustavy Natura 2000 je obsažen v souhrnech doporučených opatření, které se zpracovávají pro všechny EVL a vybrané ptačí oblasti (22 ptačích oblastí, které nejsou v překryvu se ZCHÚ). Ochrana EVL či jejich částí je (v případě, že nedostačuje tzv. základní ochrana podle zákona o ochraně přírody a krajiny) průběžně zajišťována vyhlášením maloplošných ZCHÚ v souladu s kategoriemi ochrany dle nařízení vlády č. 318/2013 Sb. (místo vyhlášení ZCHÚ může být ochrana EVL také realizována smluvní ochranou). Ochrana ptačích oblastí je zajištěna prostřednictvím jednotlivých nařízení vlády, kterými jsou ptačí oblasti vymezeny. Formou novelizace nařízení vlády č. 318/2013 Sb. byl od roku 2015 doplňován národní seznam EVL dle požadavků Evropské komise. V rámci nařízení vlády č. 73/2016 Sb. došlo navíc k aktualizaci výčtu forem ochrany (tj. především odebrání navržené kategorie ZCHÚ z karty lokality vzhledem k naplnění stanovené ochrany) u 120 EVL.

Odpovídající péči o daná ZCHÚ a území soustavy Natura 2000 jsou zajišťována podle schválených plánů péče a národních programů skrz příslušné orgány ochrany přírody. Konkrétní opatření jsou zajišťována částečně pouze příslušnými orgány přírody a částečně ve spolupráci s vlastníky.

Výkupy pozemků ve všech kategoriích zvláště chráněných územích a v jejich ochranných pásmech jsou postupně realizovány prostřednictvím NPŽP. Pozemky jsou také získávány bezúplatnými převody od státních složek. Pro zajištění ochrany nejcennějších částí přírody a krajiny jsou jednak vyhlášována nová ZCHÚ, ale také nově vyhlášována, resp. „přehlašována“ stávající ZCHÚ. Tím je mj. zajišťována odpovídající územní ochrana těm evropsky významným lokalitám, jejichž dosavadní zvláštní územní ochrana neodpovídá nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit. Vydáním nového zřizovacího předpisu se také dosahuje formálního i obsahového sladění se současným právním stavem na úseku ochrany přírody (odpovídající definování předmětu ochrany, definování bližších ochranných podmínek aj.). Důvodem je též jednoznačné vymezení hranic ZCHÚ na základě přesných geodetických podkladů.

Projekt *Vyhodnocení významnosti geologických lokalit se zaměřením na maloplošná zvláště chráněná území ČR* byl uzavřen. V návaznosti na uzavřený projekt nadále pokračuje průběžná aktualizace stavu a přírůstku nových geologických lokalit v rámci celé ČR.

Byly vypracovány hodnotící zprávy dle č. 17 směrnice Rady č. 92/43/EHS, o stanovištích a dle čl. 12 směrnice č. 2009/147/ES, o ptácích za období 2013–2018. AOPK ČR, správy národních parků a krajské úřady zajišťují pravidelný monitoring předmětů ochrany ZCHÚ. Výsledky monitoringu pak slouží jako jeden z podkladů pro zpracování **plánů péče** a navržení odpovídajícího managementu v daných ZCHÚ.

V rámci TA ČR byly zpracovány certifikované metodiky, např. *Seznamy indikačních druhů pro jednotlivé typy přírodních stanovišť podle Katalogu biotopů ČR*, *Návrhy principů hodnocení kvality typů přírodních stanovišť se zohledněním charakteru možných dopadů na vlastníky dotčených pozemků* nebo projekt *Stanovení indikačních druhů živočichů a hub pro typy přírodních stanovišť uvedené v katalogu biotopů ČR*.

Z **OPŽP 2007–2013** bylo v rámci implementace a péče o území soustavy Natura 2000 realizováno přes 40 projektů v celkové výši 562 mil. Kč, přes 330 projektů v celkové výši 2,6 mld. Kč na podporu biodiverzity a cca 860 projektů v celkové výši 2,1 mld. Kč na obnovu krajinných struktur. Z **OPŽP 2014–2020** bylo v rámci opatření zajišťujících příznivý stav předmětů ochrany národně významných chráněných území 153 projektů v celkové výši 2,5 mld. Kč. Z **PRV 2014–2020** v rámci kompenzačních plateb pro zemědělské oblasti Natura 2000 bylo zemědělcům vyplaceno přes 50 mil. Kč. Z programu **PRV 2007–2013** bylo celkem čerpáno 89 mil. Kč na platby v rámci opatření platby pro oblasti Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES a 9,4 mil. Kč na platby v rámci Natura 2000 v lesích.

Z **evropského programu LIFE+/LIFE (2014–2020)** byl realizován projekt „LIFE-IP: N2K Revisited“ zaměřený na péči o evropskou soustavu chráněných území Natura 2000 s celkovým rozpočtem 500 mil. Kč. Z **fondů Evropského hospodářského prostoru (EHP) a samostatných Norských fondů** bylo podpořeno celkem

21 projektů realizovaných AOPK ČR. Jde např. o projekt *Monitoring stavu evropsky významných druhů rostlin a živočichů a druhů ptáků v soustavě Natura 2000*. Celkový rozpočet všech projektů podpořených z EHP fondů realizovaných AOPK ČR v letech 2015–2017 činil 86,2 mil. Kč.

Z národních zdrojů z NPŽP byly v letech 2015–2019 podpořeny výkupy pozemků v ZCHÚ a jejich ochranných pásmech a ve významných krajinných prvcích. Jednalo se o 19 projektů za více než 230 mil. Kč. V **Programu péče o krajinu** je vyhrazen podprogram PPK A na realizaci opatření v ZCHÚ. Podporovány jsou projekty naplňující opatření vyplývající ze zákona o ochraně přírody a krajiny⁷⁸ a příslušných plánů péče a zásad péče o ZCHÚ. Realizují se tak různé typy managementů a opatření na zvýšení biodiverzity, péči o konkrétní druhy zvláště chráněných rostlin a živočichů a předmětů ochrany ZCHÚ a území NATURA 2000. Průměrná výše roční alokace podprogramu PPK A se pohybovala na úrovni cca 100 mil. Kč, v roce 2019 to bylo již 145 mil. Kč a v roce 2020 pak 201 mil. Kč. Celkově bylo v rámci PPK A v letech 2010–2020 vynaloženo cca 1 209 mil. Kč. Z programu **Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny** bylo vynaloženo v letech 2010–2019 celkem cca 180 mil. Kč na zajištění povinností orgánů ochrany přírody ve vztahu k zvláště chráněným územím a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptáčích oblastí a evropsky významných lokalit. Z programu **Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ** bylo v letech 2010–2019 vynaloženo cca 356 mil. Kč v rámci podpor mimo jiné na opatření směřující k ochraně druhů a stanovišť na území ZCHÚ a jeho ochranném pásmu. Na pravidelné sledování stavu evropsky významných druhů a typů přírodních stanovišť (monitoring) zajišťované ze strany AOPK ČR je ze státního rozpočtu ročně vynakládáno 10 mil. Kč.

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	5	0	0

Specifický cíl 3.2.2 Zastavení úbytku původních druhů a přírodních stanovišť

Plněno
částečně

ČR se díky pestrosti přírodních podmínek i vzhledem ke kulturně-historickému vývoji vyznačuje velkým bohatstvím druhů a společenstev. Současný způsob intenzivního využívání krajiny v kombinaci s upuštěním od tradičního managementu vede k poklesu různorodosti české přírody jak na úrovni ekosystémů, druhů, tak i na úrovni genetické variability populací. **Ochrana druhů i biotopů** je v ČR zajištěna zákonem o ochraně přírody a krajiny⁷⁷ a jeho prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb.⁷⁸, která stanovuje seznam zvláště chráněných druhů. Informace o stavu populací vzácných druhů i stavu přírodních stanovišť vycházejí z pravidelného sledování jednotlivých fenoménů a zpracování Červených seznamů pro skupiny organismů, které na vědeckém základu hodnotí aktuální ohroženost jednotlivých druhů (příp. taxonů). **Monitoring stavu evropsky významných druhů a stanovišť** a navazující reporting Evropské komisi je jednou z povinností ČR vyplývajících ze směrnice o stanovištích, proto je ve srovnání s monitoringem druhů prováděným pro účely ochrany přírody na národní úrovni prováděn ve větším rozsahu i za větší finanční podpory.

V roce 2017 bylo mezi ohrožené druhy řazeno 908 druhů cévnatých rostlin, 162 druhů obratlovců a přes 3 300 druhů bezobratlých, s výjimkou pavouků, kteří mají vlastní červený seznam s 363 druhy (2015). K pozitivnímu trendu, u většiny skupin druhů mezi provedenými měřeními z roku 2012 a 2017, došlo ke zlepšení jejich stavu. Tento trend je ve většině případů důsledkem změny metodiky a zlepšení znalostí. Výsledky monitoringu stavu **evropsky významných druhů** v období 2013–2018 hodnotí živočišné druhy v rámci ČR jako 31,5 % v příznivém stavu (což oproti předchozímu období 2007–2012, kdy bylo v příznivém stavu jen 27,4 %,

⁷⁷ zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

značí zlepšení o 4,1 p.b.), 32,9 % v méně příznivém stavu (nárůst o 0,4 p.b.) a počet druhů ve stavu nepříznivém klesl z 34,0 % na 27,4 % (pokles o 6,6 p.b.). U **rostlin** se pak nacházelo v příznivém stavu 18,0 % (stav se od předešlého období nezměnil), v méně příznivém stavu jejich počet klesl z 52,5 % na 50,8 % (pokles o 1,7 p.b.) a v nepříznivém stavu je nyní 24,6 % z předchozích 23,0 % (nárůst o 1,6 p.b.). Ze srovnání výsledků hodnocení z let 2012 a 2018 je vidět zlepšení v rámci evropsky významných druhů živočichů, avšak u rostlin se stav nemění.

Pro zlepšení stavu druhů je využívána řada aktivních opatření. Příkladem je realizace **záchranných programů** pro nejvíce ohrožené druhy a **programů péče** pro chráněné druhy. Výběr druhů a praktické fungování tohoto nástroje definuje v roce 2013 schválená Koncepce záchranných programů a programů péče pro zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin v ČR. V současnosti je realizováno 9 záchranných programů (matizna bahenní, rdest dlouholistý, hořeček mnohotvarý český, hvozdík písečný český, koniklec otevřený, užovka stromová, sysel obecný, hnědásek osikový a perlorodka říční) a 3 programy péče (pro bobra evropského, vlka obecného a vydru říční). Bylo schváleno celkem 8 nových programů a aktualizace ZP pro rdest a matiznu. Managementová opatření k ochraně biotopů jsou realizována i na vojenských újezdech (chov zubra evropského, projekt LIFE atd.).

V souvislosti s omezením významných faktorů ohrožení volně žijících živočichů, jako jsou např. **úrazy a úhyny** ptáků na elektrickém vedení, nárazy ptáků do skel, kolize zvířat s dopravními prostředky, úhyny živočichů způsobené zemědělskou technikou, záměrné otravy a úhyny spojené s chemickým znečištěním krajiny, jsou vytvářeny metodické pokyny a strategické dokumenty, např. aktualizovaný Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů v České republice 2018–2022, či Strategie nelegálního zabíjení volně žijících živočichů (schváleno 2020). Pro zmírňování těchto dopadů vydalo MŽP s MPO a distributory elektrické energie metodický pokyn pro zajištění jednotného postupu při použití techniky bezpečných opatření v rámci ČR a připravuje se materiál „Zásady posouzení bezpečnosti elektrických vedení z hlediska bezpečnosti ptáků“. Péče o handicapované živočichy s jejich následným navrácením zpět do přírody zajišťují záchranné stanice podporované z Programu péče o krajinu. Pro sjednocení péče a zajištění rovnoměrného plošného pokrytí vznikla Koncepce péče o handicapované jedince volně žijících živočichů. Ve spolupráci s ČZU vznikly internetové stránky k eliminaci zraňování zvířat zemědělskou technikou.

Genetická diverzita původních druhů byla podpořena v rámci Národního programu ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin na období 2014–2018 (ročně bylo alokováno cca 15 mil. Kč) a v rámci Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství, kde byla každoročně alokována částka 60–70 mil. Kč z rozpočtu MZe na období 2012–2017. V současnosti se připravuje Koncepce ochrany genetické diverzity planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů v ČR. Na ochranu genofondu se zaměřují také výzkumné projekty, např. projekt "BIOM" realizovaný Ústavem biologie obratlovců Akademie Věd ČR a PŘF UK. Plemenářský zákon⁷⁹, zákon č. 148/2003 Sb.⁸⁰ a související prováděcí předpisy jsou průběžně aktualizovány. Pod MZe je na základě zmíněných zákonů realizován Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství na období 2018–2022, který zahrnuje i příbuzné druhy planě rostoucích plodin. Upřesnění podmínek pro poskytnutí dotace (dle zákona č. 252/1997) je uvedeno v každoročně vydávaných Zásadách MZe. Roční alokovaná částka se v letech 2018, 2019 a 2020 blížila 80 mil. Kč. Spolu s tím je připravována *Koncepce ochrany genetické diverzity planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů v ČR*. Dále částečně přispívá „Národní program na ochranu a reprodukci genofondu lesních dřevin na období 2019–2027“.

Významný podíl na ochraně přírodních a přírodě blízkých stanovišť má péče o zvláště chráněná území a o soustavu Natura 2000. Komplexní data o stavu stanovišť jsou dostupná pouze pro evropsky významná stanoviště. V roce 2006 bylo celkem hodnoceno 95 typů přírodních stanovišť, v roce 2012 a 2018 pak 93. Výsledky ukazují v roce 2018 v kategorii nepříznivý stav 22,6 % (oproti 26,9 % v roce 2012 pokles o 4,3 p.b.),

⁷⁹ Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon).

⁸⁰ Zákon č. 148/2003 Sb., o konzervaci a využívání genetických zdrojů rostlin a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů).

méně příznivý stav 57,0 %, (oproti 55,9 % v roce 2012 nárůst o 1,1 p.b.) a příznivý stav 19,4 % (oproti 16,1 % nárůst o 3,3 p.b.) přírodních stanovišť. Zjištěná pozitivní změna reflektuje spíše zpřesnění metodiky hodnocení, než zlepšení stavů stanovišť díky aktivním zásahům.

Ochrana původních druhů a přírodních stanovišť je předmětem řady projektů financovaných z mezinárodních zdrojů (např. EHP fondy, LIFE a samostatné Norské fondy), ale i OPŽP a národních dotačních nástrojů (Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny atd.).

Z OPŽP 2014–2020 bylo podpořeno cca 80 projektů na podporu biodiverzity, tj. na obnovu cenných biotopů a stanovišť, vč. podpory vzácných druhů v celkové výši 237 mil. Kč. V rámci podpory biodiverzity byla dále podporována preventivní opatření proti škodám způsobenými velkými šelmami, schváleno bylo 23 projektů s celkovými způsobilými výdaji 14,28 mil. Kč. **Z OPŽP 2007–2013** schváleno přes 330 projektů na podporu biodiverzity v celkové výši 2,6 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. **Z PRV 2014–2020** v rámci AEKO bylo mj. i za účelem ochrany druhů a stanovišť zejména na travních porostech vynaloženo 11,9 mld. Kč (např. 210 mil. Kč na ochranu chřástala polního, 36 mil. Kč na ochranu modrásků). Ochrana čejky chocholaté byla podpořena 13 mil. Kč a tvorba biopásů (krmných či nektarodárných) 200 mil. Kč. Ochrana druhů, resp. omezování vybraných nepůvodních druhů je také součástí podmínek podpory v rámci PRV. Z PRV byla rovněž vyplácena podpora genofondu lesních dřevin v celkové výši 8,4 mil. Kč. **Z PRV 2007–2013** bylo v rámci Agroenvironmentálních opatření čerpáno cca 28,3 mld. Kč.

Příkladem úspěšné realizace z **programu LIFE+/LIFE (2014–2020)** jsou projekty *Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky* či *Omezení výskytu invazních druhů rostlin v Karlovarském kraji*. Z **fondů Evropského hospodářského prostoru (EHP) a samostatných Norských fondů** bylo financováno 17 projektů v podprogramu Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II.

Z Programu péče o krajinu v rámci podprogramů PPK A (zvláště chráněná území) a PPK B (volná krajina) byly podporovány projekty týkající se podpory druhové rozmanitosti, péče o zvláště chráněná území a ptáčích oblasti a o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů v předmětných územích; průměrná výše roční alokace společně za oba podprogramy se pohybovala na úrovni cca 120–130 mil. Kč; v letech 2019 a 2020 to bylo již v průměru 250 mil. Kč. Celkově bylo v rámci PPK A v letech 2010–2019 vynaloženo cca 1 008 mil. Kč a v rámci PPK B 278 mil. Kč. V rámci podprogramu PPK C (handicap) je podporována péče záchranných stanic o zraněné a handicapované živočichy za účelem jejich návratu do přírody, a péče o trvalé handicapy, které jsou určeny k odchovným a osvětovým účelům; průměrná výše roční alokace programu se v posledních letech pohybuje kolem 12 mil. Kč; celkově bylo v rámci PPK C v letech 2010–2019 vynaloženo 87 mil. Kč. Z programu **Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny** celkem bylo v letech 2010–2019 podpořeno 99 akcí v rámci podprogramu Realizace a příprava záchranných programů a programů péče o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů s celkovou podporou ve výši 38 mil. Kč. Nejvíce akcí a prostředků plynulo na záchranu perlorodky říční (10,7 mil. Kč), sysla obecného (4,9 mil. Kč) nebo hořečka mnohotvarého českého (1,2 mil. Kč). MŽP poskytuje provozovatelům ZOO dotace v celkové výši cca 20 mil. Kč ročně z programu **Příspěvek zoologickým zahradám**.

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	4	2	0

Specifický cíl 3.2.3 Omezení negativního vlivu invazních druhů a zajištění účinných opatření k jejich regulaci

Plněno
částečně

Rozšiřování nepůvodních druhů představuje riziko z hlediska zachování biologické rozmanitosti jak na úrovni druhů (nebezpečí křížení a ztráty genetické variability, konkurence), tak na úrovni celých společenstev, a to

zejména v případech, kdy má nepůvodní druh schopnosti, které jej z různých důvodů zvýhodňují oproti druhům původním, a začne se intenzivně rozšiřovat. Takový druh pak bývá označován jako invazní. Celkově se na území ČR vyskytuje 595 nepůvodních druhů živočichů⁸¹ a 1 454 nepůvodních druhů rostlin⁸², z toho za invazní je považováno 113 druhů živočichů a 61 druhů rostlin. Mezi široce rozšířené invazní rostlinné druhy na území ČR patří bolševník velkolepý, křídlatka japonská, netýkavka žláznatá a další. U živočichů se jedná o norka amerického, mývala severního, karase stříbřitého, raka pruhovaného a další.

Problematika omezení negativního vlivu **invazních druhů** je řešena na úrovni EU nařízením EP a Rady (EU) č. 1143/2014, o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů, které stanovuje základní pravidla v přístupu k nejvíce problematickým invazním druhům z hlediska EU. Nařízení zavádí mj. kritéria hodnocení rizik, stanovení seznamu invazních druhů, omezení a režim případných výjimek, povinnost sledování, eradikace či regulace atp. Kontrola dovozu invazních nepůvodních druhů uvedených v prováděcím nařízení Komise (EU) 2016/1141 je v gesci Celní správy, v případě dovozu živočichů pak i Státní veterinární správy. Implementace těchto nařízení do české legislativy stále probíhá a její účinnost se očekává od roku 2021. Regulace invazních druhů je řešena na území ZCHÚ v plánech péče a pro lokality EVL soustavy Natura 2000 v Souboru doporučených opatření. Zároveň jsou postupně redukovány geograficky a stanovištně nepůvodní dřeviny i na území vojenských újezdů. Dílčí aspekty nakládání s nepůvodními druhy řeší rovněž **nařízení Rady (ES) 708/2007**, o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře.

Součástí legislativní úpravy a také budoucího akčního plánu na zamezení šíření invazních druhů je zavedení systematického a plošného monitoringu, který dosud není v ČR zaveden a invazní druhy jsou zatím sledovány v rámci monitoringů na regionální úrovni (činnost ÚKZUZ aj.) a ve zvláště chráněných územích. Zlepšení monitoringu by měly přispět i výstupy výzkumných projektů financovaných TA ČR jako nový geoinformační portál invazních nepůvodních druhů či mapové aplikace na výskyt nejen invazních druhů raků. V roce 2019 začala realizace nového informačního systému *Sjednocený informační systém ochrany přírody ČR – ISOP*, který nahradí dosavadní informační web AOPK (OPŽP). Navrženo je provázání povinného zveřejňování informací plynoucích z implementace Nařízení č. 1143/2014 a 708/2007 do jednoho systému. Jako podklad pro tvorbu Akčního plánu by měla posloužit *Analýza způsobů šíření invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii a dalších prioritních invazních druhů České republiky* (Botanický ústav AV ČR, v. v. i, 2019).

Kromě finanční, informační a legislativní podpory je realizována prostřednictvím AOPK i podpora metodická - *Metodiky mapování a monitoringu invazních (vybraných nepůvodních) druhů; Metodika eliminace a prevence šíření invazního druhu škeblice asijská ve vodních ekosystémech a akvakulturních zařízeních ČR; seznam prioritních invazních druhů ČR, standardy péče o přírodu a krajinu; Likvidace vybraných invazních druhů rostlin* atd.).

Z OPŽP 2014–2020 byly schváleny jednotky projektů na omezení výskytu nepůvodních druhů v celkové částce 87 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. V rámci **OPŽP 2007–2013** bylo schváleno přes 14 projektů v celkové výši 146 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Omezování vybraných nepůvodních druhů je součástí **Kontrol podmíněnosti** – DZES 7: Zachování krajinných prvků, ořez stromů a opatření proti invazivním druhům rostlin; jejichž plnění je základním předpokladem pro všechny platby „na hektar“ poskytované nebo spolufinancované ze zdrojů EU v rámci Společné zemědělské politiky.

Z Programu péče o krajinu a z **Podpory obnovy přirozených funkcí krajiny** může být regulace a likvidace invazních druhů hrazena až do výše 100 % uznaných nákladů v maximální výši podpory až 250 000 Kč. Příkladem úspěšné realizace PPK mohou být pravidelné likvidace bolševníku velkolepého na území CHKO Český les či likvidace druhů křídlatek v CHKO Litovelské Pomoraví. Na podporu opatření směřujících k likvidaci invazních druhů na území ZCHÚ a v jeho ochranném pásmu bylo možné čerpat finanční prostředky i

⁸¹Šefrová H., Laštůvka Z., 2005: Catalogue of alien animal species in the Czech Republic. Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun., LIII, No. 4, pp. 151–170.

⁸²Pyšek et al., 2012: Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns. Preslia 84, 155–255.

z programu **Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ**. Například v letech 2015 – 2016 bylo z programů PPK, POPFK a MAS na likvidaci invazních druhů vynaloženo cca 9 mil. Kč. **Ministerstvo zemědělství** poskytuje také uživatelům honiteb finanční příspěvky na lapací zařízení pro regulaci invazních nepůvodních druhů živočichů, zejm. mývala severního, psíka mývalovitého a nutrie říční.

Příkladem úspěšné realizace z **programu LIFE+/LIFE (2014–2020)** je projekt *Omezení výskytu invazních druhů rostlin v Karlovarském kraji*.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	5	2	0

Indikátory pro prioritu 3.2	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
3.2.1 Početnost původních ohrožených druhů v ČR	2018	Není dostupné	Nejednoznačný
3.2.2 Stav evropsky významných druhů živočichů a rostlin	2018	Ambivalentní	Nevyhovující
3.2.4 Zvláště chráněná území v ČR	2018	Pozitivní	Dobrý
3.2.5 Rozloha lokalit národního seznamu soustavy Natura 2000	2018	Pozitivní	Dobrý
3.2.6 Stav evropsky významných typů přírodních stanovišť	2018	Pozitivní	Nevyhovující
3.2.7 Invazní druhy	2018	Není dostupné	Nejednoznačný

Priorita 3.3: Zlepšení kvality prostředí v sídlech

Specifický cíl 3.3.1 Zlepšení funkčního stavu zeleně v sídlech

Plněno
částečně

Zajištění zachování a vymezení ploch a prvků zeleně jako funkčního systému v sídlech v rámci územního plánování je primárně v kompetenci orgánů veřejné správy na úrovni obcí při pořizování územního plánu, popř. regulačního plánu. Územní plán musí dle stavebního zákona a přílohy č. 7 vyhlášky č. 500/2006 Sb.⁸³ obsahovat tzv. urbanistickou koncepci včetně systému sídelní zeleně. Podkladem pro vymezení příslušných ploch v územním plánu mohou být mj. územní studie krajiny (ÚSK), územní studie veřejného prostranství či územní studie sídelní zeleně. V roce 2019 bylo dokončeno 47 ÚSK podpořených z IROP, které v souhrnu pokryjí téměř čtvrtinu území ČR. Význam územně plánovací činnosti je též vyzdvížen v Národním akčním plánu adaptace na změnu klimatu, Politice územního rozvoje a Politice architektury a stavební kultury ČR. Do budoucna by začlenění zelené infrastruktury při vymezování infrastruktury v sídlech mělo být podchyceno i normou ČSN, která je právě připravována. Na ochranu zeleně je přihlíženo i v nastavení dotačních programů Nová zelená úsporám a v podmínkách poskytování podpory z IROP. Obnova sídelní zeleně byla v řadě případů realizována také z vlastních prostředků krajů, měst a obcí.

Cíl je podpořen zpracováním metodiky ke koncepci uspořádání krajiny v územním plánu (předpoklad 2020), Standardů dostupnosti veřejné infrastruktury (2018), metodiky pro „Územní studie sídelní zeleně“ (2015)

⁸³ Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti.

i výzkumných projektů Vymezování zelené infrastruktury v územně plánovací dokumentaci, zejména v územním plánu jako nástroj posilování ekosystémových služeb v území (TA ČR, plánované dokončení 2021).

Funkční stav zeleně je podpořen využíváním stanovištně vhodných druhů rostlin (využívání domácích druhů dřevin, zavádění druhově pestrých trávníků do veřejných parků). AOPK zpracovává Standardy péče o přírodu a krajinu (např. technický popis postupů), které jsou podkladem pro revitalizaci a zakládání ploch zeleně ČR. K dispozici jsou standardy řady a arboristické standardy: Ochrana dřevin při stavební činnosti, Výsadba stromů či Výsadba a řez keřů.

Zachování ploch pro zeleň má ve městech přispět i budování vícepodlažních parkovacích domů místo parkovacích ploch. V již existující rezidenční zástavbě s nedostatkem parkovacích míst jde o přetrvávající problém bez jednoduchého řešení. Při nové bytové výstavbě částečně působí tržní mechanismy, kdy v žádaných lokalitách, např. v Praze, vysoké ceny pozemků motivují stavebníky k umístění parkování do podzemních garáží pod objektem. Z IROP jsou podporovány parkovací domy u dopravních terminálů (nikoliv jako součást projektů rezidenční zástavby). Obecně lze charakter zástavby ovlivnit též regulací v územním plánu (umožnit vyšší podlažnost při současně nižším koeficientu zastavěné plochy, resp. vyšším koeficientu zeleně), popř. podrobnější regulací v regulačním plánu.

Z OPŽP 2014–2020 bylo podpořeno 425 projektů na zakládání a obnovu, resp. revitalizaci sídelní zeleně (parků, zahrad, sadů, uličních stromořadí, alejí či lesoparků vč. vodních prvků a ploch) v celkové výši 766 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Celkem bylo v sídlech za období od roku 2014 do dubna 2020 vysazeno 14 945 stromů. **Z OPŽP 2007–2013** bylo schváleno přes 1 350 projektů na podporu regenerace urbanizované krajiny v celkové výši 2,5 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Z OPŽP 2007–2013 byla podpořena výsadba a ošetření 3,2 mil. dřevin. **Z IROP 2014–2020** bylo podpořeno přes 180 projektů na zpracování územního plánu, regulačního plánu, územní studie krajiny či veřejného prostranství za více než 227 mil. Kč celkových způsobilých výdajů.

Z národních zdrojů z NPŽP bylo k dubnu 2020 podpořeno 163 projektů s podporou téměř 94 mil. Kč zaměřených na obnovu a zakládání nové zeleně v obcích a městech a téměř 100 projektů s dotační podporou cca 113 mil. Kč bylo podpořeno v rámci výzev určených pro obce oceněné titulem Zelená stuha ČR. V roce 2019 byla nově vyhlášena výzva na podporu komunitní výsadby listnatých stromů na veřejných prostranstvích, v současné chvíli je evidováno 513 žádostí s požadovanou podporou 92,7 mil. Kč.

Další finanční prostředky jsou alokovány v národních programech MMR - 15 mil. Kč ročně v programu Podpora územně plánovacích činností obcí na pořízení či aktualizaci územně plánovací dokumentace obcí, které si obce hradí ze svého rozpočtu, 30 mil. Kč ročně v programu Podpora vítězů soutěže Vesnice roku, který mj. podporuje i komplexní úpravu veřejných prostranství, obnovu a zřizování veřejné zeleně či rekonstrukce a výstavbu místních komunikací, stezek a veřejného osvětlení.

V rámci programů TA ČR probíhá výzkumný projekt *Vymezování zelené infrastruktury v územně plánovací dokumentaci, zejména v územním plánu, jako nástroj posilování ekosystémových služeb v území* a také byla dokončena certifikovaná metodika *Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury*.

Obnova sídelní zeleně (rovněž s důrazem na využití domácích druhů dřevin apod.) je v řadě případů realizována také z vlastních prostředků krajů, měst a obcí.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	3	2	0

Specifický cíl 3.3.2 Posílení regenerace brownfieldů s pozitivním vlivem na kvalitu prostředí v sídlech**Plněno
částečně**

Na nutnost přednostního využívání brownfieldů poukazuje i neustále vzrůstající rozsah zastavěných a ostatních ploch. V současné době pokrývají zastavěné a ostatní plochy cca 10,7 % rozlohy ČR. Za období 2000–2018 se plocha zastavěných a ostatních ploch zvýšila o 33 816 ha. V Národní databázi brownfieldů (NDB) bylo v lednu 2019 evidováno celkem 2666 lokalit o celkové rozloze 8 627 ha. V aplikaci Limity využití půdy eviduje MZe cca 3 620 zemědělských brownfieldů, z toho 1 925 vhodných pro regeneraci a nové využití. Ve spolupráci s agenturou Czechinvest jsou nové záměry usměrňovány právě na tyto plochy. Počet a rozloha jednotlivých nově **evidovaných brownfieldů** v národní databázi se každý rok výrazně liší díky průběžné aktualizaci na základě podepsaných memorand o spolupráci mezi jednotlivými městy/kraji a agenturou CzechInvest. Dle nově aktualizované Národní strategie regenerace brownfieldů (2019) by součástí národní databáze mělo být i sledování využití brownfieldů, které bude hodnoceno i v regionálním informačním servisu v rámci vyhodnocení efektivity intervencí fondů.

Revitalizace brownfieldů je zahrnuta v rámci Politiky územního rozvoje pod republikovou prioritou č. 19 (vytvářet předpoklady pro polyfunkční využívání opuštěných areálů a ploch a hospodárně využívat zastavěné území) a Politiky architektury a stavební kultury ČR pod opatřením 1.3.1 (při návrhu územních plánů využít rezervy v rámci zastavěného území) a 1.3.2 (možnosti podpory revitalizace opuštěných a zanedbaných zastavěných ploch s cílem motivovat investory k jejich obnově, zvážit možnost zavedení daňových úlev pro tyto plochy). Ve Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, jsou pod opatřením 3.4.3.5 při stanovování zastavitelných ploch v územních plánech preferovány brownfields. Téma je řešeno i ve Strategii regionálního rozvoje a počítá se s ním i do Dopravní politiky (brownfieldy u železnic jako místa na parkování).

Některé brownfieldy jsou také vedeny mezi starými ekologickými zátěžemi v Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM) spravované MŽP. Novelizace vyhlášky č. 500/2006 Sb.⁸⁴, doplnila seznam sledovaných jevů v ÚAP mj. i o jev č. 4a „brownfield“. V roce 2020 proběhne 5. úplná aktualizace územně analytických podkladů obcí, při níž by mělo dojít k prvnímu naplnění tohoto nového sledovaného jevu. Žádoucí preferenci využívání brownfieldů k investičním záměrům ukotví i připravovaná vyhláška k zákonu o ochraně zemědělského půdního fondu.

Metodicky bude plnění cíle podporováno aktualizací návodu „Vyhodnocení účelného využití zastavěného území a vyhodnocení potřeby vymezení zastavitelných ploch“. V rámci výzkumu probíhá projekt Ekonomické nástroje v územním plánování (TA ČR), s cílem navrhnout motivování investorů k obnově a využití opuštěných a zanedbaných zastavěných ploch např. změnou daně z nemovitosti dle údajů z územního plánu.

Z OPŽP 2014–2020 bylo schváleno 32 projektů na sanační práce zejm. v areálech zpracovatelského průmyslu v celkové výši 2,9 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. **Z OPŽP 2007–2013** byly schváleny 2 projekty na regeneraci brownfieldů a jejich přípravu pro další možnou zástavbu místo výstavby na zelené louce v celkové výši 12,7 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. V **OP PIK 2014–2020**, programu Nemovitosti je alokováno 3,9 mld. Kč na opatření zaměřená i na podporu rekonstrukcí technicky nevyhovujících objektů nebo objektů typu brownfield pro malé a střední podniky na podnikatelský objekt.

Z národních programů z **NPŽP** bylo v letech 2015–2019 podpořeno 13 projektů za téměř 120 mil. Kč na odstranění a rekultivace nepovolených „černých skládek“ a řešení starých ekologických zátěží nebo odstranění a rekultivace nelegálních skladů odpadů a sanace havarijních stavů, které představují akutní riziko pro životní prostředí. V programu **Regenerace a podnikatelské využití brownfieldů (2017–2023)** alokovalo MPO 2 mld. Kč na řešení brownfieldů a hospodářské oživení znevýhodněných regionů v strukturálně postižených krajích (Moravskoslezský, Ústecký, Karlovarský) a hospodářsky problémových regionech. Z programu **Podpora revitalizace území** bylo v letech 2016–2017 podpořeno 65 projektů demolice chátrajících

⁸⁴ Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti.

budov s celkovými náklady ve výši 262 mil. Kč. V roce 2018 byl spuštěn podprogram Regenerace brownfieldů v intravilánu obcí pro nepodnikatelské využití, kde bylo alokováno 400 mil. Kč.

Dále je využití brownfieldů podpořeno bonifikací jednotlivých projektů, např. **IROP** umožňuje podporovat umístění projektů sociálního podnikání do brownfieldů formou věcného kritéria. V **PRV** jsou ve vybraných operacích bodově zvýhodňovány aktivity realizované na zemědělských lokalitách s prioritní potřebou regenerace nebo ve fázi asanace. MPO ve svých dotačních titulech preferuje projekty realizované v objektech registrovaných v NDB. I na základě zákona č. 334/1992 Sb. o ochraně ZPF je ukotveno přednostní využití brownfieldů.

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	5	1	0

Specifický cíl 3.3.3: Zlepšení hospodaření se srážkovou vodou v sídelních útvarech

Plněno
částečně

K uspořádání veřejných prostranství jsou vhodným nástrojem územní studie financované z IROP. K obsahu těchto studií připravilo MMR metodiku (2015, aktualizace 2018). Územní studie veřejného prostranství mohou přispět i k podpoření aspektu vodního režimu v územně plánovací činnosti. K hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaném území byla také zpracována metodika *Možnosti řešení vsaku dešťových vod v urbanizovaných územích v ČR*. V roce 2017 byl schválen projekt revitalizace pražského sídliště zahrnující hospodaření se srážkovými vodami, (*Plán revitalizace pro Vybíralku*) a realizovány osvětové programy jako *Počítáme s vodou* či *Zelené střechy - zdravé prostředí do města*.

Legislativně je toto opatření podpořeno stavebním zákonem⁸⁵ a přílohou č. 7 k vyhlášce č. 500/2006 Sb.⁸⁶, kdy je dána možnost stanovit minimální koeficient zeleně a/nebo maximální koeficient zastavěné plochy. U staveb je dle vyhlášky č. 501/2006 Sb.⁸⁷ zavedena povinnost řešit odvádění srážkových vod přednostně zasakováním, teprve nelze-li předchozí možnost splnit, zajišťuje se jejich odvádění do povrchových vod a v případě, že je nelze odvádět samostatně, je možné jejich svedení do jednotné kanalizace. Tzv. „suchá“ novela vodního zákona klade zvýšený důraz na vhodné hospodaření se srážkovými vodami. Je žádoucí vytvoření rovného motivačního prostředí změnou legislativy spočívající ve zrušení výjimek z plateb za odvádění srážkových vod do kanalizace.

Strategicky je tento cíl ukotven ve Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, NAP adaptace na změnu klimatu atd. V roce 2019 byla vládou projednána a vzata na vědomí Studie hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích, která nastavuje rámec pro zlepšení vodního režimu urbanizovaných území za účelem jejich adaptace na změnu klimatu a zvýšení kvality života v nich. Dílčími cíli Studie bylo především stanovit strategické cíle vodního hospodářství v urbanizovaných územích - zlepšit hospodaření se srážkovými vodami, zmapovat stávající stav v ČR, identifikovat deficit současného stavu a navrhnout změny pro jejich odstranění tak, aby bylo dosaženo naplnění všech šesti strategických cílů.

Uvedené aktivity představují také významnou prevenci závažných dopadů krizové situace Vydatné srážky v urbanizovaných územích.

Na revitalizaci vodních toků v sídlech bylo z **OPŽP 2007–2013** schváleno téměř 100 projektů zaměřených na retenci vody v celkové výši 317 mil. Kč. V navazujícím **OPŽP 2014–2020** bylo schváleno přes 48 projektů ve výši 190 mil. Kč celkových způsobilých výdajů na hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu, na vsakovací a retenční zařízení doplněná zelení či náhrady nepropustných povrchů propustnými. Na revitalizaci

⁸⁵ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

⁸⁶ Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti

⁸⁷ Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území.

a renaturace vodních toků, vytváření a obnovu vodních prvků s ekostabilizační funkcí (např. tůní, mokřadů a malých vodních nádrží) bylo schváleno 472 projektů ve výši 3,7 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. V rámci pozemkových úprav bylo z **PRV 2014-2020** realizováno 75,2 ha vodohospodářských opatření a schváleno 11 projektů na pořízení retenční nádrže. Z **NPŽP** v rámci výzev se souhrnným názvem Dešťovka a Dešťovka II. bylo do dubna 2020 schváleno 4 012 projektů na akumulaci a využití srážkových a odpadních vod na území obce nebo u obytných domů celkem za 158 mil. Kč.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	5	0	0

Indikátory pro prioritu 3.3	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
3.3.1 Zeleň v sídlech	2017	Není dostupné	Dobrý
3.3.2 Brownfieldy	2018	Stagnující	Nejednoznačný
3.1.2 Retenční schopnost krajiny	2018	Není dostupné	Nejednoznačný

Tematická oblast 4: Bezpečné prostředí

Priorita 4.1: Předcházení rizik

Specifický cíl 4.1.1: Předcházení vzniku zdrojů antropogenních rizik

Plněno
průběžně

Podle zákona o hnojivech⁸⁸ se v rámci agrochemického zkoušení zemědělských půd provádí i sledování obsahů **rizikových látek a rizikových prvků v půdě**. Podíl zemědělské půdy s nadlimitními obsahy rizikových prvků činí cca 0,2–0,8 % z celkové rozlohy zemědělské půdy v závislosti na zvolené analytické metodě. V roce 2016 vstoupila v platnost vyhláška MŽP č. 153/2016 Sb.⁸⁹, která řeší stanovení preventivních hodnot obsahů rizikových prvků a rizikových látek a indikačních hodnot obsahů rizikových prvků a rizikových látek v zemědělské půdě a stanovuje postupy pro zjišťování a hodnocení obsahů rizikových prvků a rizikových látek v zemědělské půdě.

Pravidla **nakládání s nebezpečnými odpady** jsou upravena legislativně, např. zákon o odpadech⁹⁰, zákon o léčivech⁹¹ a v prováděcích předpisech k těmto zákonům. V roce 2016 byla vydána nová vyhláška MŽP č. 94/2016 Sb.⁹², která významně přispívá k omezení negativního vlivu nebezpečných odpadů na životní prostředí a lidské zdraví. Konkrétní opatření jsou rozpracována také v Plánu odpadového hospodářství 2015–2024. Nakládání s nebezpečnými odpady bylo upraveno i metodicky. V roce 2016 byla zpracována *Metodika pro nakládání s odpady ze zdravotnických, veterinárních a jim podobných zařízení*, jejímž smyslem je minimalizovat zdravotní a ekologická rizika. V roce 2018 pak byly vydány metodické pokyny ke správnému nakládání s odpady z azbestu a *Metodický návod pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi*. Ke zlepšení kontroly nakládání s nebezpečnými odpady a omezení rizik a negativních vlivů na lidské zdraví a životní prostředí přispívá i nový elektronický Systém evidence přepravy nebezpečných odpadů (SEPNO), který umožňuje povinným osobám ohlásit přepravu nebezpečných odpadů po území ČR před tím, než je reálně uskutečněna. V únoru 2020 byla schválena ČSN 75 6406 *Nakládání s odpadními vodami ze zdravotnických zařízení vypouštěnými do stokové sítě pro veřejnou potřebu*.

Legislativně je regulace a kontrola rizik **nebezpečných chemických látek** s ohledem na ochranu zdraví a životního prostředí ošetřena několika desítkami právních předpisů, unijních i národních, kdy stěžejní jsou nařízení REACH⁹³, nařízení CLP⁹⁴ a chemický zákon⁹⁵. V ČR je zajišťována osvěta relevantních subjektů - informování podnikatelské sféry o povinnostech vyplývajících z legislativy; konzultace podnikům, kterých se týká proces povolování chemických látek a související povinnosti; stimulace podniků k náhradě látek vzbuzujících mimořádné obavy za bezpečnější alternativy; odpovídání na dotazy z podnikatelské sféry i veřejnosti k plnění povinností plynoucích z nařízení REACH a CLP apod. Kontrolu dodržování všech náležitostí zajišťuje ČIŽP.

Cílem je také snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek v objektech a zařízeních a v jejich okolí. V oblasti **prevence**

⁸⁸ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech) v platném znění.

⁸⁹ Vyhláška č. 153/2016 Sb., o stanovení podrobností ochrany kvality zemědělské půdy a o změně vyhlášky č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu.

⁹⁰ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.

⁹¹ Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech).

⁹² Vyhláška č. 94/2016 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů.

⁹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnic Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES.

⁹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008, ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006.

⁹⁵ Zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

havárií byl přijat zákon č. 224/2015 Sb.⁹⁶, o prevenci závažných havárií a související vyhláška č. 225/2015 Sb.⁹⁷. V návaznosti na novou legislativu byla na úrovni podniků aktualizována bezpečnostní dokumentace a příp. došlo i ke změně klasifikace, tzn. zařazení do skupiny A či B dle zákona o prevenci závažných havárií. Zajištění umístování nebezpečných objektů v dostatečné vzdálenosti od obytných oblastí je zajištěno legislativně (viz čl. I. bod 1 písm. f) přílohy č. 7 k vyhlášce 500/2006 Sb.) stanovením podmínek pro využití ploch s rozdílným způsobem využití v územních plánech a vhodnou vzájemnou polohou těchto ploch vůči sobě.

V oblasti **geneticky modifikovaných organismů** (GMO) nabyla v roce 2017 účinnosti novela zákona č. 78/2004 Sb.⁹⁸, která snižuje administrativní zátěž při uzavřeném nakládání s GMO v nejnižší kategorii rizika, tj. použití GM mikroorganismů a laboratorních zvířat ve výzkumu, případně v biotechnologickém průmyslu a transponuje směrnici EP a Rady (EU) 2015/412 ze dne 11. března 2015, kterou se mění směrnice 2001/18/ES, pokud jde o možnost členských států omezit či zakázat pěstování geneticky modifikovaných organismů na svém území. Byl vytvořen systém pro informování a zajištění účasti veřejnosti. V roce 2020 bude připraven návrh novely zákona č. 78/2004 Sb., v souvislosti s nařízením EU 2019/1381 o transparentnosti a udržitelnosti hodnocení rizika ze strany EU v potravinovém řetězci. V lednu 2020 nabyla účinnosti novela vyhlášky č. 209/2004 Sb.⁹⁹, o bližších podmínkách nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, implementující směrnici Komise (EU) 2018/350 o hodnocení rizika GMO pro životní prostředí.

Ochrana proti hlukovému znečištění je v ČR prioritně řešena ve vztahu k ochraně zdraví obyvatel před negativními dopady hluku, hlavním gestorem této problematiky je tak Ministerstvo zdravotnictví a stěžejním právním rámcem je zákon o ochraně veřejného zdraví¹⁰⁰. Na evropské úrovni je základním předpisem tzv. směrnice END¹⁰¹. Dopady hluku na zdraví obyvatel a ekosystémy lze minimalizovat vhodným návrhem uspořádání území a pomocí vhodné funkční regulace jednotlivých ploch. Problematika **hlukového zatížení** obyvatelstva je v rámci každého záměru, který podléhá posouzení vlivů na životní prostředí ze zákona, nebo u kterého tak stanoví příslušný orgán ve zjišťovacím řízení, řešena v rámci procesu EIA. Na strategické úrovni došlo k posuzování hlukové zátěže i v procesu SEA (Dopravní sektorové strategie). V roce 2017 bylo dokončeno 3. kolo Strategického hlukového mapování (SHM), které mapuje hlukovou zátěž obyvatelstva a vymezuje lokality s překročenými mezními hodnotami ukazatelů hlukové zátěže. Na geoportálu MZd byla v roce 2019 uvedena do provozu nová aplikace Strategických hlukových map s výsledky 3. kola Strategického hlukového mapování ČR. Na základě SHM byly v roce 2017 vypracovány akční plány obsahující návrhy konkrétních opatření pro snižování hluku v oblastech s překročenými mezními hodnotami indikátorů hlukové zátěže. Z výsledků hlukového mapování vyplývá, že zcela dominantním zdrojem hlukové zátěže v ČR je silniční doprava, počet obyvatel zasažených nadměrným hlukem z železniční dopravy či průmyslových podniků je podstatně nižší. V oblastech s celodenní hlukovou zátěží, přesahující stanovené mezní hodnoty (70 dB), žije v ČR 213,6 tis. osob, tj. 2 % obyvatel, nadměrnému hluku v nočních hodinách (nad 60 dB) je pak vystaveno 279,6 tis. osob. Většina osob zasažených nadměrným hlukem žije v městských aglomeracích¹⁰². Celkově je celodenní hlukové zátěží ze silniční dopravy nad 55 dB v ČR exponováno cca 2,5 mil. obyvatel, což odpovídá 23,5 % obyvatel ČR. Proto byla realizována opatření proti hluku na dopravní infrastrukturu. V rámci nových staveb dálnic, obchvatů a přeložek jde většinou o protihlukové stěny, na již provozovaných komunikacích pak o stavbu protihlukových stěn či výměnu oken.

V roce 2017 byla přijata na 6. ministerské konferenci WHO Životní prostřední a zdraví konané v Ostravě, tzv. Ostravská deklarace. Pro plnění cílů deklarace přijaly MŽP a MZd národní portfolio prioritních průřezových

⁹⁶ Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

⁹⁷ Vyhláška č. 225/2015 Sb., o stanovení rozsahu bezpečnostních opatření fyzické ochrany objektu zařazeného do skupiny A nebo skupiny B.

⁹⁸ Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty.

⁹⁹ Vyhláška č. 209/2004 Sb., o bližších podmínkách nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty.

¹⁰⁰ Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

¹⁰¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES, o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí (směrnice END).

¹⁰² Aglomerace vymezené dle vyhlášky č. 561/2006 Sb., o stanovení seznamu aglomerací pro účely hodnocení a snižování hluku. Jedná se o aglomerace Praha, Brno, Ústí n. L./Teplíce, Plzeň, Olomouc a Ostrava.

oblastí. Jedním z úkolů portfolia je dokončit implementaci směrnice END s ohledem na vymezení tzv. **tichých oblastí ve volné krajině**. Vyhlášení tichých oblastí ustanoveno § 81b zákona o ochraně veřejného zdraví. Při přípravě vyhlášení první tiché oblasti v roce 2019 však byla legislativní úprava shledána nedostatečnou. Tiché oblasti ve volné krajině nejsou dle směrnice END rušeny hlukem z dopravy, průmyslu nebo rekreačních aktivit a mají být benefitem nejen pro zdraví a rekreaci lidí, které je navštíví, ale i pro samotné ekosystémy a organismy, které je obývají. Ochranu přírody a krajiny ve vymezených oblastech lze tímto posunout na vyšší úroveň a zachovat v nich co nejpřirozenější stav. Různé živočišné druhy mají rozdílnou schopnost adaptace na hlukovou zátěž a hluk v krajině pocházející z lidské činnosti se tak řadí mezi významné faktory ovlivňující biodiverzitu.

Likvidace **látek poškozujících ozonovou vrstvu** je realizována skrze povinnost jejich znovuzískávání a zneškodňování dle zákona č. 73/2012 Sb.¹⁰³ Dle nařízení EP a Rady (ES) č. 1005/2009 ze dne 16. září 2009 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu je zakázáno používat hydrochlorofluorohydroxydny při opravě a údržbě stávajících zařízení. Při poruše zařízení je povinnost vyřadit je z provozu (provést odčerpání látky a její zneškodnění). Projekty podpory sběru a zneškodnění látek poškozujících ozonovou vrstvu Země jsou finančně podporovány z NPŽP a výměna starých technologií s obsahem regulovaných látek byla podpořena finančně z OPŽP a dále nepřímo pomocí dobrovolných nástrojů. Zejména se jedná o environmentální značení typu I, kde jsou stanovovány limity, resp. typu III, kde jsou vyčíslovány dopady na životní prostředí. V roce 2018 bylo zneškodněno 30 t regulovaných látek pocházejících převážně z domácího chlazení a shromážděných prostřednictvím kolektivního systému. V případě tzv. kritického použití je náhrada za halonové hasící systémy zajištěna možností náhrady za inertní plyny, fluorované skleníkové plyny či fluorketony. Nepředpokládá se, že by se ČR nějak významněji odchýlila od harmonogramu, který předpokládá nařízení Komise (EU) č. 744/2010.

Mapování a monitoring **úložných míst těžebního odpadu** a geochemických rizik probíhá v rámci výkonu státní geologické služby dle §17 zákona č. 62/1988 Sb.¹⁰⁴ Pokračuje se v řešení projektů geologických prací, geologického mapování, dokumentací a inventarizací identifikovaných ploch, vyhodnocením a vypracováním odborných zpráv. V rámci programu řešení revitalizace Moravskoslezského kraje byl dokončen projekt „Komplexní řešení problematiky metanu ve vazbě na stará důlní díla v Moravskoslezském kraji“. Celkovým řešením horninového masívu OKR na území v ploše 4300 ha s vytipovanými nejrizikovějšími místy výstupu důlních plynů na povrch, se celkově snížila pravděpodobnost nekontrolovaných výstupů důlních plynů.

Výzkum rizik antropogenního původu je realizován zejména v Programu bezpečnostního výzkumu (MV) a také z programů TA ČR, ze kterých bylo podpořeno několik desítek projektů, které řeší toto téma buď přímo, nebo částečně.

Oblast předcházení rizik je obecně velmi široká a pokrývá všechny složky životního prostředí včetně oblasti ekologické výchovy a osvěty. Z **OPŽP 2014–2020** bylo na rekonstrukce zařízení výroby s nebezpečnými chemickými látkami schváleno přes 10 projektů v celkové výši 151 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPŽP 2007–2013** bylo schváleno přes 170 projektů na podporu aplikace environmentálně příznivých technik snižujících znečištění životního prostředí a technik vedoucích ke snižování environmentálních rizik; v celkové výši 2,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPD 2014–2020** probíhá financování projektů výstavby, resp. modernizací komunikací, přeložek, obchvatů atd., jejichž cílem je rovněž snížení zátěže obyvatelstva hlukem a exhalacemi. V případě velkých projektů realizovaných ŘSD byla schválena celková podpora ve výši cca 11 mld. Kč.

Z **národních zdrojů** z NPŽP bylo podporováno znovuzískávání, sběr a zneškodnění látek poškozujících ozonovou vrstvu Země (celkem bylo podpořeno 8 projektů za téměř 23 mil. Kč), dále je k dubnu 2020 evidováno 15 projektů s požadovanou výší alokace 157 mil. Kč zaměřených na likvidaci či rekultivaci černých skládek, ekohavárií a nelegálních skladů odpadů. Z rozpočtu SFDI bylo mezi lety 2015–2018 na protihluková

¹⁰³ o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu a o fluorovaných skleníkových plynech.

¹⁰⁴ Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích.

opatření u silnic i železnic (např. protihlukové stěny, výměny oken aj.) a na hlukové studie vyplaceno více než 1,3 mld. Kč.

Na výzkumné a vývojové aktivity v oblasti bezpečnosti státu a jeho občanů v rámci Programu bezpečnostního výzkumu ČR 2015–2020 alokováno celkem 2,2 mld. Kč veřejné podpory a 773 mil. Kč z neveřejných zdrojů. V rámci podpory výzkumu a vývoje v oblastech poznání a vyhodnocení antropogenních vlivů na jednotlivé složky životního prostředí se zaměřením na snižování environmentální zátěže podpořila TA ČR několik desítek projektů v řádu několik desítek mil. Kč. Ze zdrojů GAČR bylo podpořeno 83 projektů s celkovými náklady 772,3 mil. Kč.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	12	2	0

Indikátory pro prioritu 4.1	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
4.1.1 Geneticky modifikované organismy a produkty	2018	Není relevantní	Dobrý
4.1.2 Hluková zátěž	2017	Pozitivní	Nejednoznačný
1.2.3 Struktura nakládání s odpady	2018	Pozitivní	Dobrý

Priorita 4.2: Zmírňování dopadů nebezpečí, vč. mimořádných událostí a krizových situací

Specifický cíl 4.2.1: Zmírňování dopadů antropogenních rizik

Plněno
průběžně

Koncepce environmentální bezpečnosti 2016–2020 s výhledem do roku 2030 si v oblasti snižování rizika krizových situací (katastrof) klade za cíl dopracování systému konkrétních legislativních, technických, institucionálních a informačních opatření. Důraz je kladen především na co nejúčinnější a ekonomicky nejefektivnější systém preventivních opatření. Zvýšení úrovně připravenosti na identifikovaná antropogenní rizika přispělo ke snižování rizika **vzniku krizových situací (katastrof) a zmírnění jejich dopadů**. Velký význam má zejména příprava havarijních a krizových plánů a důsledná kontrola jejich dodržování. V období 2015–2018 byl zpracován např. Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018, Analýza hrozeb pro ČR, Audit národní bezpečnosti, Akční plán auditu národní bezpečnosti atd. a zahájena práce na dalších dosud nezaktualizovaných dokumentech. Na základě Analýzy hrozeb pro ČR (2015) byla definována nebezpečí s nepřijatelným rizikem a zpracovány nebo aktualizovány typové plány, např. typový plán pro krizovou situaci „Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení“, a zpracovány metodické postupy pro praktickou realizaci zákona o **prevenci závažných havárií**¹⁰⁵. Na základě §29a zákona č. 240/2000 Sb.¹⁰⁶ byly průběžně a dle aktuální situace určovány prvky kritické

¹⁰⁵ Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

¹⁰⁶ zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

infrastruktury a prováděna kontrola plánů krizové připravenosti subjektů kritické infrastruktury. Typové plány jsou dále rozpracovávány v krizových plánech.

Zákon o prevenci závažných havárií stanoví systém prevence závažných havárií pro objekty, ve kterých je umístěna nebezpečná látka, s cílem snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií na životy a zdraví lidí a zvířat, životní prostředí a majetek v těchto objektech a v jejich okolí. Přísnější pravidla jsou nastavena pro objekty, které byly v důsledku množství v nich umístěných nebezpečných chemických látek a směsí zařazeny do rizikovější skupiny (skupina B). Pro tyto objekty musí být zpracován rovněž vnitřní havarijní plán, jenž představuje soubor prostředků a postupů, které mají být v případě vzniku závažné havárie v objektu realizovány s cílem minimalizovat její následky. V okolí těchto objektů je rovněž stanovována zóna havarijního plánování, v níž jsou formou vnějšího havarijního plánu uplatňovány požadavky územního rozvoje a ochrany obyvatelstva.

Financování specifických cílů 4.2.1–4.2.3 nelze striktně oddělit a uvedené/vynaložené prostředky jsou uvedeny souhrnně, protože mohou přispívat k více cílům tematické oblasti 4.

Z **OPŽP 2014–2020** byla financována protipovodňová ochrana a zabezpečení dodávek pitné vody. Bylo schváleno cca 140 projektů na výstavbu a modernizaci úpraven vody a zvyšování kvality zdrojů pitné vody v celkové výši 5,3 mld. Kč celkových způsobilých výdajů, cca 126 projektů na zvýšení retenčního potenciálu koryt vodních toků, protipovodňové ochrany či stabilizace a sanace svahových nestabilit ohrožujících zdraví, majetek a bezpečnost v celkové výši 1,2 mld. Kč celkových způsobilých výdajů, 534 projektů na realizaci protipovodňových opatření, tvorbu digitálních povodňových plánů, budování a rozšíření varovných a výstražných systémů v rámci hlásné povodňové služby v celkové výši 2 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. V oblasti ochrany ovzduší bylo schváleno 29 projektů na výstavbu a obnovu systémů sledování kvality ovzduší a souvisejících meteorologických aspektů, pořízení a aktualizaci systémů pro hodnocení kvality ovzduší nebo na integrované systémy a budování společné infrastruktury (např. v podobě výstražných, regulačních a předpovědních systémů) v celkové výši 518 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Na rekonstrukce zařízení výroby s nebezpečnými chemickými látkami bylo schváleno přes 10 projektů v celkové výši 151 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPŽP 2007–2013** schváleno cca 600 projektů na omezování rizika povodní v celkové výši 2,7 mld. Kč celkových způsobilých výdajů, 8 projektů zaměřených na doplnění a inovace systémů sledování a hodnocení imisní zátěže na území ČR v celkové výši 409 mil. Kč celkových způsobilých výdajů, přes 170 projektů k omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik v celkové výši 2,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů a 460 projektů na prevenci sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod v celkové výši 2,0 mld. Kč celkových způsobilých výdajů.

Z **fondů Evropského hospodářského prostoru (EHP) a samostatných Norských fondů** bylo realizováno 35 projektů s celkovou výší podpory 365 mil. Kč. Projekty byly zaměřeny mj. na adaptaci změny klimatu např. projekty „CzechAdapt – Systém pro výměnu informací o dopadech změny klimatu, zranitelnosti a území ČR“ či „Adaptace sídel na změnu klimatu – praktická řešení a sdílení zkušeností“.

Z **národních zdrojů** byly z **NPŽP** do dubna 2020 podporovány např. výstavby a modernizace úpraven vody, přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody, kanalizací a ČOV (schváleno celkem 119 projektů za 2,4 mld. Kč, dosud evidováno 380 žádostí za cca 10 mld. Kč) a průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody podpořeno 483 projektů za 541 mil. Kč) a také domovní ČOV (53 projektů za 234 mil. Kč). Z programu **Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny** bylo v letech 2010–2017 celkem vynaloženo cca 315 mil. Kč, z toho na adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na vodní, nelesní a lesní ekosystémy přes 120 mil. Kč. MZE pro podporu adaptace na změnu klimatu vyhlásilo programy **Prevence před povodněmi III** (2014–2019) s alokací 4,7 mld. Kč, **Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II** (2017–2022) s alokací 4,8 mld. Kč, z toho cca 1,8 mld. Kč na podporu opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody, dále na výstavbu vodovodů pro veřejnou potřebu včetně souvisejících vodárenských objektů v obcích minimálně pro 50 obyvatel, výstavbu a modernizaci zařízení ke zkvalitnění technologie úpravy vody, její akumulace a čerpání s cílem zlepšení jakosti nebo dostupnosti pitné vody v obcích. Tento program navazuje na programy **Podpora výstavby a obnovy infrastruktury vodovodů a kanalizací II** (2009–2015), který podpořil rozvoj částkou 1,8 mld. Kč, a **Podpora výstavby a technického**

zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací (2012–2017), který podpořil opatření částkou 1,5 mld. Kč. V dubnu 2020 byl schválen nový program **Podpora opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody**, v jehož rámci je připraveno 490 mil. Kč na podporu obnovy a zabezpečení vodárenských soustav. Dále byla podpořena např. v letech 2014–2017 opatření k obnově lesů poškozených imisemi a lesů chřadnoucích vinou antropogenních vlivů částkou cca 80 mil. Kč. V rámci **Radonového programu ČR 2010–2019** poskytlo MF dotace pro každého zájemce na provedení protiradonových ozdravných opatření. Ostatní výdaje (ze strany SÚJB, MŽP, MPO, MMR či MZe) v souvislosti s naplňováním akčního plánu k Radonovému programu činí cca 6 mil. Kč ročně.

Na financování krizového řízení obsahuje státní rozpočet nad rámec zajištění finančních prostředků pro IZS na krytí běžných výdajů i **vládní rozpočtovou rezervu**, kterou lze využít v případě vzniku krizových situací. V rámci adaptačních opatření v oblasti krizových projevů změny klimatu je finanční rezerva státního rozpočtu určena na řešení, resp. likvidaci následků krizových situací, případně na jejich předcházení. Mezi lety 2005–2014 se jednalo každoročně o rezervu ve výši 100 mil. Kč, od roku 2015 byla navýšena na 140 mil. Kč.

V rámci **Programu bezpečnostního výzkumu ČR 2015–2020 (MV)** bylo na projekty zaměřené na výzkumné a vývojové aktivity v oblasti bezpečnosti státu a jeho občanů alokováno celkem 2,2 mld. Kč veřejné podpory a 773 mil. Kč z neveřejných zdrojů. Dále TA ČR podpořila v oblasti výzkumu zmírňování přírodních rizik a dopadů změny klimatu několik desítek projektů v hodnotě řádově desítek mil. Kč.

V oblasti řešení antropogenních rizik většinu nákladů hradí vlastníci nebo provozovatelé prvků kritické infrastruktury. Náklady rovněž nesou i provozovatelé objektů a zařízení, v nichž se nachází vybraná nebezpečná chemická látka nebo směs, týká se zejména nákladů souvisejících se zabezpečením povinností vyplývajících ze zákona o prevenci závažných havárií a vyhlášky č. 225/2015 Sb.¹⁰⁷ Dalším významným zdrojem financování opatření v oblasti ochrany vody byly vlastní zdroje státních podniků Povodí, resp. státního podniku Lesy ČR. V souladu s realizací programů opatření z plánů dílčích povodí vynaložily v letech 2010–2017 státní podniky Povodí zejména na protipovodňová opatření, revitalizace říčních systémů, rekonstrukce a opravy vodohospodářských staveb více než 16 mld. Kč. Lesy ČR v letech 2014–2017 z vlastních zdrojů vynaložily cca 1,8 mld. Kč (včetně dotací pak 2,1 mld. Kč), mimo jiné i na protipovodňovou ochranu a protierozní opatření.

K naplňování specifických cílů 4.2.1–4.2.3, zejm. v částech týkající se prevence, dále přispívá finanční zajištění různých oblastí ochrany životního prostředí, např. ochrana vody, ovzduší, půdy či biodiverzity, které je shrnuto v předchozích specifických cílech.

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	3	0	0

Specifický cíl 4.2.2: Zmírňování dopadů přírodních nebezpečí

Plněno
průběžně

V souvislosti s pokračující změnou klimatu stoupá frekvence a závažnost mimořádných událostí a krizových situací přírodního původu (zejména extrémní meteorologické jevy).

Na základě Analýzy hrozeb pro ČR byly vyhodnoceny hrozby, s přijatelným, podmíněčně přijatelným (mimořádné události) a nepřijatelným rizikem (krizové situace - dlouhodobé sucho, povodně, přívalové povodně, vydatné srážky, extrémně vysoké teploty, extrémní vítr).

Systém varování obyvatelstva je průběžně modernizován, např. se připravuje systém varovných SMS nebo Cell Broadcast jako doplněk ke stávajícímu systému varování. Jako základní je nadále považováno varování

¹⁰⁷ Vyhláška č. 225/2015 Sb., o stanovení rozsahu bezpečnostních opatření fyzické ochrany objektu zařazeného do skupiny A nebo skupiny B.

prostřednictvím koncových prvků varování zařazených do jednotného systému varování a vyrozumění. Byly zahájeny kroky k vybudování nové, digitální, infrastruktury jednotného systému varování a vyrozumění.

V rámci systému včasného varování byl vylepšen systém pro **tvorbu a vydávání výstrah** ČHMÚ, který umožňuje přizpůsobit výstrahy pro různé typy uživatelů a zvyšuje jejich přehlednost a cílenou automatickou distribuci. Povodňový informační systém **POVIS** byl v roce 2017 aktualizován. Došlo ke kompletní aktualizaci systému digitálních povodňových plánů a k dispozici je nový mapový klient. Systém umožňuje snadné zobrazení na mobilních zařízeních a také publikaci v různých formátech. Pro usnadnění kontroly naplněnosti plánů slouží nový modul Informační výpisy. V roce 2017 nabyla účinnosti novela zákona o ochraně ovzduší, která upravuje podmínky vyhlášení smogových situací a informace o mimořádném znečištění ovzduší se dostane k veřejnosti včas, což je velmi důležité s ohledem na zdravotní dopady. Nově jsou tak smogové situace v případě nárůstu koncentrací znečišťujících látek vyhlášovány bez zbytečné prodlevy. Připravován je předpovědní systém pro sucho HAMR.

V rámci geologických prací jsou systematicky mapovány **svahové nestability** (sesuvy a skalní zřícení), území potenciálně ohrožená erozí, záplavová území, seizmicky aktivní území. Jsou analyzovány geologické činitele (geofaktory), které tyto jevy způsobují, jevy jsou kategorizovány podle stupně rizika a databáze těchto jevů je průběžně aktualizována. Stabilizace svahových nestabilit probíhá dle aktuální potřeby a v malém rozsahu, v režii lokálních zájmů (obce, vlastníci pozemků), př. ve spolupráci s vysokými školami a v reakci na řešení opakujícího se jevu (např. monitoring podzemní vody, radonu nebo sesuvu ve vymezených lokalitách).

V rámci jednotlivých typů přírodních nebezpečí je realizován **Radonový program ČR 2010 až 2019 – Akční plán**, který zahrnuje i informování prostřednictvím map radonového indexu a prevenci v této oblasti. Povinnost měřit objemovou aktivitu radonu a příp. provést ozdravná opatření stanovuje atomový zákon¹⁰⁸. Jedním z úkolů Akčního plánu bylo vyhledávání budov se zvýšenou objemovou aktivitou radonu. V letech 2016 a 2019 byly předány mapové podklady o riziku radonu obcím s rozšířenou působností. V rámci informovanosti byl provozován webový portál www.radonovyprogram.cz, realitní trh byl informován o tom, že radon je možné považovat za skrytou vadu stavby. V roce 2019 byly publikovány ČSN 73 0601 Ochrana staveb proti radonu z podlaží a ČSN 73 0602 Ochrana staveb proti radonu a záření gama ze stavebních materiálů. V roce 2019 byl schválen Národní akční plán pro regulaci ozáření z radonu (RANAP).

Financování viz předchozí specifický cíl 4.2.1, který souhrnně hodnotí výdaje na zmírňování dopadů antropogenních, přírodních rizik, resp. nebezpečí i změn klimatu.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	7	0	0

Specifický cíl 4.2.3: Zmírňování dopadů změny klimatu a adaptace

Plněno
částečně

Opakující se mimořádné události a krizové situace způsobené přírodními vlivy (povodně a záplavy, extrémní vítr a v posledních letech i sucho), působící značné škody na hospodářství ČR i majetku občanů. Analýza rizik vyplývajících pro ČR ze změny klimatu je předmětem mnoha projektů.

Pro určení priorit ČR a potřeby strategického podchycení této problematiky byly zpracovány např. Komplexní studie dopadů, zranitelnosti a zdrojů rizik souvisejících se změnou klimatu v ČR (2015 a 2020) a Hodnocení zranitelnosti ČR vůči změně klimatu (2017 a 2019), a změna klimatu byla součástí i Analýzy hrozeb ČR (2015). Pro ČR byly z projevů změny klimatu vyhodnoceny jako nejzávažnější povodně, příválové povodně, sucho a extrémní hydrometeorologické jevy, které jsou podrobně podchyceny ve strategických dokumentech Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015, *probíhá aktualizace*), Národní akční plán

¹⁰⁸ Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon.

adaptace na změnu klimatu (2017, *probíhá aktualizace*), Koncepce na ochranu před následky sucha pro území ČR (2015), Koncepce environmentální bezpečnosti ČR (2012, 2015, *probíhá aktualizace*), Národní plány povodí (2015, *probíhá aktualizace*), plány pro zvládání povodňových rizik (2015, *probíhá aktualizace*). Pro řešení aktuální krizové situace jsou pro tyto projevy v rámci krizového řízení připraveny Typové plány.

Jako prioritní z hlediska prevence dopadů sucha i povodní je stabilizace vodního režimu v krajině. Jsou realizována opatření v jednotlivých oblastech zájmu, např. dokument Komplexní opatření pro zmírnění dopadů sucha na Rakovnicku. Při plánování protipovodňových opatření jsou preferována přírodě blízká opatření, jsou revitalizována říční koryta, realizovány suché poldry, obnovovány rybníky. V oblasti hospodaření v krajině, zejm. na zemědělské půdě, pomáhají kontroly podmíněnosti a realizace agroenvironmentálně-klimatických opatření podporujících udržitelné hospodaření s půdou, zachování biodiverzity a krajinných struktur.

K prosazení půdoochranného hospodaření jsou využívány zemědělské dotace spolu se zpřísněním zásad Dobrého zemědělského a environmentálního stavu v roce 2018. Jsou posilována opatření s cílem potlačit vodní erozi půd, avšak Protierozní vyhláška, která by měla rozšířit ochranu půd na další plochy, je stále v přípravě. Jako podpůrné nástroje byly ministerstvem zemědělství připraveny např. metodika *Monitoringu eroze*, aplikace *Protierozní kalkulačka* či *Informační systém melioračních staveb*. Téma mimoprodukčních vlastností zemědělské půdy, mj. retence vody v půdě, bylo zadáno v rámci Programu prostředí pro život jako jedno z výzkumných témat. Probíhá pilotní projekt *Systém krajinných úprav pro adaptaci zemědělské (lesozemědělské) krajiny na klimatickou změnu v období 2030+*.

V období 2005–2018 došlo v ČR k **rozsáhlým povodním či záplavám** v letech 2006, 2009, 2010 a 2013. V Plánech pro zvládání povodňových rizik 2015–2021 bylo v ČR vymezeno celkem 2 959,5 km úseků toků s významným povodňovým rizikem. Rozloha záplavových území pro pětiletou povodeň (Q5) činí 1 438,9 km², pro dvacetiletou povodeň (Q20) 2 321,4 km² a pro stoletou povodeň (Q100) 3 385,9 km². Vzhledem k závažnosti problematiky povodní je do oblasti ochrany před povodněmi směřována významná finanční podpora především prostřednictvím OPŽP a také národních programů prevence před povodněmi spravovaných resortem zemědělství. Vedle protipovodňových opatření jsou nemalé finanční prostředky vynakládány i na řešení povodňových škod a jejich odstranění. V rámci resortu MŽP tak byl v roce 2010 spuštěn program Likvidace škod po živelních pohromách, kde byla nejvýznamnější část prostředků alokována právě do podprogramů týkajících se povodní. V právě připravovaných Plánech pro zvládání povodňových rizik pro období 2022–2028 budou specifikovány cíle pro snížení dopadů povodní a výstupy povodňového mapování budou využity jako limit v územním plánování a rozhodování. Vyhláškou č. 79/2018 Sb.¹⁰⁹ byla uložena povinnost zpracovávání rizikové analýzy záplavových území (mapa povodňového ohrožení) i mimo oblasti s významným povodňovým rizikem. Omezující podmínky stanovené v souladu s metodickým pokynem MŽP (2019) mimo aktivní zónu v záplavovém území minimalizují riziko ohrožení lidských životů, zajišťují bezpečnost aktivit a objektů samých i dalších veřejných zájmů. V rámci resortu zemědělství se připravují víceúčelová vodní díla, která po realizaci budou plnit řadu funkcí (protipovodňovou, zásobní, nadlepšování průtoků v době sucha, apod.)“

Roky 2015 až 2018 se zařadily mezi vůbec nejsušší zaznamenané roky na území ČR. **Dlouhodobé sucho** způsobilo pokles obsahu vody v půdě, pokles průtoků vody v tocích. Z hospodářských sektorů sucho negativně ovlivňuje zejména zemědělství a lesnictví. Nedostatek vláhy a půda trpící erozí mají nejenom negativní dopady na vegetaci, ale mají za následek i nízké výnosy zemědělské produkce, které se následně odrážejí v cenách potravin. Nedostatek vláhy v souvislosti s defoliací lesních porostů má za následek, že oslabené stromy v lesích jsou náchylnější k napadení biotickými činiteli (např. kůrovcem).

Pokles hladin podzemních vod, které byly v roce 2018 mimořádně podnormální, způsobil i lokální problémy se zásobováním obyvatel pitnou vodou. Proto je podporována výstavba a modernizace úpraven vody a realizace nových nebo regenerace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou,

¹⁰⁹ Vyhláška č. 79/2018 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území a jejich dokumentace.

výstavba a dostavba přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody včetně souvisejících objektů sloužících veřejné potřebě.

Od roku 2019 probíhá aktualizace Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod (Generel LAPV). Účelem je rozšíření existujícího souboru lokalit vhodných pro rozvoj vodních zdrojů; plochy těchto lokalit jsou morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod a mohou sloužit jako jedno z adaptačních opatření pro případné řešení dopadů klimatické změny v dlouhodobém horizontu, především pro zajištění zdrojů pitné vody a snížení nepříznivých účinků povodní a sucha.

I když lidská nedbalost a další náhodné události jsou hlavní příčinou požárů, extrémně suchá a horká období, jejichž frekvence se v posledních letech zvyšuje, mají za následek vyšší výskyt zejm. **požárů v přírodním prostředí**, tj. lesů, luk, zahrad a jiných volných prostranství. Statistickým vyhodnocením závislosti sledovaných veličin a relevantních hydrometeorologických prvků byla zjištěna přímá závislost počtu požárů v přírodním prostředí na potenciální evapotranspiraci travního porostu a na průměrné roční teplotě.

Dosud nepříliš časté, avšak významné z hlediska rozsahu škod, jsou dopady **extrémních meteorologických jevů**, zejména intenzivních srážek (povodně, přívalové povodně, vydatné srážky), větrem a mrazovými jevy. Nejvýznamnější epizody extrémního větru se vyskytly v letech 2007, 2008, 2015, 2017 a 2019. Sice nižší, ale též rozsáhlé škody způsobilo několik vichřic a bouří v letech 2018 a 2019. Jde především o plošné škody v lesích, na obecním majetku, majetku, zdraví a životech občanů, ale i škody v energetice, které jsou příčinou omezení dodávky elektřiny do tisíců domácností.

Škody v důsledku dlouhodobého sucha, extrémního větru či krupobití v sektoru zemědělství a lesnictví vedly k vytvoření relevantních dotačních titulů v resortu MZe. Paralelně byly v resortu MŽP spuštěny programy na zadržování a jímání dešťové vody.

I když dosavadní opatření specifického cíle 4.2.3. byla plněna průběžně, dopady změn klimatu a adaptační opatření jsou stále aktuální, a naopak se jim musí věnovat zvýšená pozornost i nadále. Z tohoto důvodu je tento specifický cíl možné hodnotit pouze jako částečně plněný.

Financování viz specifický cíl 4.2.1, který souhrnně hodnotí výdaje na zmírňování dopadů antropogenních, přírodních rizik, resp. nebezpečí i změn klimatu.

Stav plnění	Splněno/Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	7	0	0

Specifický cíl 4.2.4: Sanace kontaminovaných míst, včetně starých ekologických zátěží, a náprava ekologické újmy

Plněno
částečně

Proces sanace kontaminovaných míst se řídí vyhláškou MŽP č. 369/2004 Sb.¹¹⁰ a dále metodickými pokyny MŽP, jsou realizovány průzkumné práce, analýzy rizik kontaminovaného území a následně vyhodnoceny priority pro postup realizace sanačních, popřípadě dalších opatření.

Evidence starých ekologických zátěží, resp. kontaminovaných míst je prováděna prostřednictvím databáze Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM). Databáze SEKM je aktualizována průběžně, a to včetně následného stanovení priorit. V roce 2018 obsahovala databáze SEKM 4 967 lokalit. Nejvíce lokalit starých ekologických zátěží evidovaných v SEKM se nachází v krajích Moravskoslezském, Olomouckém a Středočeském. Většinou se jednalo o bývalé průmyslové objekty, skládky odpadů, čerpací stanice apod. Vedle databáze SEKM jsou kontaminované lokality evidovány i v územně analytických podkladech určených

¹¹⁰ Vyhláška č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek.

pro územní plánování. V nich bylo v roce 2018 evidováno celkem 9 347 lokalit, a to včetně těch evidovaných v SEKM.

Za období 2010–2018 byly, při nápravných opatřeních evidovaných v SEKM, ukončeny sanace 369 lokalit starých ekologických zátěží a dalších 62 nápravných opatření bylo ukončeno v nevyhovujícím stavu. Největší počet ukončených sanací lokalit starých ekologických zátěží byl zaznamenán v roce 2010, v roce 2018 pak byly ukončeny sanace 26 lokalit a dalších 7 nápravných opatření bylo ukončeno v nevyhovujícím stavu.

Sanace starých ekologických zátěží vzniklé před privatizací bývalých národních podniků jsou financovány na základě tzv. Ekologických smluv z prostředků MF. Tento proces odstraňování starých ekologických zátěží se řídí speciální směrnici MŽP a MF č. 4/2017 a z tohoto účtu se hradí všechny typy nápravných opatření (jako jsou analýzy rizik, sanace, monitoring apod.). Další zdroj představují finanční prostředky jednotlivých resortů, kdy např. z prostředků MŽP jsou hrazeny škody způsobené Sovětskou armádou. V průběhu minulých let však docházelo k postupnému krácení těchto finančních prostředků až na 10 mil. Kč na rok. Hlavním zdrojem financí jsou tak nyní evropské fondy čerpané prostřednictvím operačních programů, zejména pak OPŽP.

Z **OPŽP 2014–2020** byly financovány analýzy rizik, sanační práce a inventarizace kontaminovaných míst (projekt 2. etapa Národní inventarizace kontaminovaných míst byl zahájen v roce 2019). Celkem bylo schváleno 98 projektů v celkové výši 3,1 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Na rekultivace starých technicky nezabezpečených skládek bylo schváleno 17 projektů v celkové výši 370 mil. Kč celkových způsobilých výdajů. Z **OPŽP 2007–2013** na odstraňování starých ekologických zátěží bylo schváleno přes 180 projektů v celkové výši 6,4 mld. Na omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik bylo schváleno přes 170 projektů v celkové výši 2,8 mld. Kč celkových způsobilých výdajů. Na podporu rekonstrukcí technicky nevyhovujících objektů nebo využití objektů typu brownfield jako podnikatelský objekt je v **OP PIK 2014–2020** program Nemovitosti alokováno do roku 2020 pro malé a střední podniky 3,9 mld. Kč.

Z **národních zdrojů** bylo v **NPŽP** v letech 2015–2019 podpořeno 13 projektů za téměř 120 mil. Kč na odstranění a rekultivace nepovolených „černých skládek“, řešení starých ekologických zátěží nebo odstranění a rekultivace nelegálních skladů odpadů a sanace havarijních stavů. V programu **odstraňování škod po Sovětské armádě** je na sanace bývalých kasáren ročně alokováno 10 mil. Kč (celkem cca 1,5 mld. Kč od roku 1991, trend alokace je však klesající). Z programů TA ČR je podporován vývoj nových postupů dekontaminací. Do roku 2018 bylo podpořeno cca 30 projektů za téměř 600 mil. Kč.

Ekologická újma je podchycena legislativně zákonem č. 167/2008 Sb.¹¹¹. Průběžná evidence je realizována skrze ČIŽP, přičemž v ČR nebyl evidován žádný případ skrze tento zákon, ale všechny případy byly řešeny dle složkových zákonů.

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	6	1	0

Indikátory pro prioritu 4.2	Data k roku	Vyhodnocení	
		Trend	Stav
4.2.1 Sucho	2018	Negativní	Nevyhovující
4.2.2 Povodně	2018	Stagnující	Nejednoznačný
4.2.3 Sesuvy	2018	Není relevantní	Nevyhovující

¹¹¹ Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů.

4.2.4 Požáry	2018	Stagnující	Nejednoznačný
1.3.4 Kontaminovaná místa	2018	Stagnující	Nejednoznačný

Nástroje ochrany životního prostředí průřezového charakteru

Státní politika životního prostředí pro období 2012–2020 využívá řadu nástrojů, které byly navrženy pro dosažení stanovených cílů či realizaci uvedených opatření. Zároveň však obsahuje výčet nástrojů, které pro jejich obecnost či tzv. „průřezovost“ nebylo možné přiřadit ke konkrétní tematické oblasti. Použité nástroje jsou velmi různorodé a SPŽP používá jejich níže uvedenou kategorizaci.

Normativní nástroje v oblasti životního prostředí zahrnují zejména legislativu, ale i kontrolní činnost a využívání certifikovaných metodik. Ve dvouletých cyklech probíhá tzv. Ekoaudit s cílem odstranit nekonzistenci právních předpisů, který je předkládán vládě jako *Návrhy na řešení opatření k posílení konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání v České republice z pohledu právních předpisů na ochranu životního prostředí*. Kontrolní činnost v oblasti životního prostředí vykonává zejména ČIŽP. V rámci vymahatelnosti práva lze mezi nejdůležitější aspekty zařadit změnu kompetencí pro ochranu zemědělského půdního fondu, novelu zákona o ochraně ovzduší, která umožnila přímé kontroly plnění zákonných povinností v domácnostech či zlepšení koordinace kontrolní činnosti při dodržování ochrany CITES druhů.

Součástí legislativního procesu je hodnocení dopadů regulace (ex ante RIA), jehož nezbytnou součástí je hodnocení dopadů na životní prostředí. MŽP průběžně připomínkuje hodnocení dopadů regulace všech vládních legislativních návrhů v rámci mezirezortního připomínkového řízení. V roce 2018 byla Úřadem vlády na základě prací pracovní skupiny, ve které bylo MŽP zastoupeno, vydána dobrovolná metodika přezkumu účinnosti právních předpisů (ex post RIA). V roce 2020 byl vložen do mezirezortního připomínkového řízení návrh změn *Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace a Statutu Legislativní rady vlády*, které pevněji stanovují konkrétní postupy provádění přezkumu účinnosti regulace, vypořádání návrhu a jeho předložení vládě však dosud neproběhlo.

Výsledkem výzkumů je soubor certifikovaných metod (např. Metodika – *Strategie společenské akceptace těžební činnosti, Metodiku pro ekonomické hodnocení zelené a modré infrastruktury v lidských sídlech* aj.). Na MŽP je jednotný protokol pro certifikaci, avšak stále bez centrální kontroly kvality certifikace. Využívání metodik je řešeno na úrovni jednotlivých odborných útvarů (odborů či sekcí). Žádoucí je zvýšit aplikovatelnost a využívání metodik certifikovaných orgány státní správy.

Ekonomické a tržní nástroje SPŽP se soustředí na nastavení dotačních titulů a podpory z veřejných zdrojů (vč. jejich dopadů na životní prostředí), poplatků a daní, které souvisí s ochranou životního prostředí. Je dosaženo povinné komplementarity mezi operačními programy i národními tituly a jsou postupně podporovány synergické vztahy mezi nimi. Hodnocení environmentální škodlivosti nových i stávajících podpor není však realizováno. Poplatky ve složkových zákonech a jejich dopady jsou analyzovány při formulaci návrhů legislativních změn (ex ante hodnocení). Chybí však systematické ex post hodnocení, výjimku tvoří ad hoc evaluace poplatku za znečištění ovzduší ve spolupráci s OECD, která bude publikována v roce 2020.

V roce 2018 byla zahájena příprava operačních programů na období 2021–2027. V rámci přípravy je naplňován princip partnerství a návrhy programů jsou diskutovány se zainteresovanými partnery. V rámci přípravy OPŽP 2021–2027 je využívána Platforma pro přípravu OPŽP 2021–2027, tematické pracovní skupiny i bilaterální jednání. Velká pozornost je věnována nastavení hraničních oblastí vůči dalším operačním programům (zvláště OP TAK a IROP) i dalším evropským a národním zdrojům financování (např. Strategický plán SZP, Modernizační fond, LIFE, Nová zelená úsporám, NPŽP, nově vznikající Fondu pro spravedlivou transformaci apod.). V roce 2020 podléhají návrhy operačních programů hodnocení SEA.

Institucionální nástroje zahrnují metodickou podporu a informovanost státní správy, která je průběžně zajištěna primárně podmínkami pro udílení autorizací, vydáváním metodických pokynů, sdělení a příruček. Významnou změnou je také povinnost tzv. zvláštní úřednické zkoušky dle zákona č. 234/2014 Sb.¹¹², která stanovuje povinné minimální znalosti dle stanoveného oboru služby. Rozvoj institucí je podporován, resp. cíle SPŽP jsou naplňovány i prostřednictvím institucionální podpory poskytované resortním výzkumným organizacím.

V kategorii **informačních nástrojů** jsou dlouhodobě koordinovány aktivity za účelem plnohodnotného využívání informačních systémů k výkonu činnosti veřejné správy, informování veřejnosti, a využití informačních technologií pro zvýšení kvality ochrany a zlepšení monitoringu životního prostředí (vč. dálkového průzkumu Země – Copernicus). Využívání těchto nástrojů je úzce propojeno s rozvojem eGovernmentu, Strategií Smart Administration 2007–2015, Strategií digitalizace veřejné správy, Strategie ICT v rezortu životního prostředí v letech 2016–2020 a zejména s programem Digitální Česko. MŽP je zapojeno ve všech třech jeho pilířích. K cíli *Digitální ekonomika a společnost* uvedlo projekt *Analýza možnosti využití DPZ v rezortu ŽP*, do pilíře *Česko v digitální Evropě* MŽP navrhlo tematický záměr *Předpis EU pro mezinárodní přepravu odpadů*, ale hlavně se orientovalo na naplňování stěžejního pilíře - *Informační koncepce ČR*. Zde má MŽP registrovaných 8 projektů v různém stádiu realizace. Průběžně se automatizují agendy a s ohledem na technickou životnost a legislativní požadavky se obnovují a rozšiřují informační systémy dílčích oblastí životního prostředí, z nichž jsou některé, jako prioritní, sledovány v rámci Digitálního Česka¹¹³. Vedle toho se nedávno realizovaly projekty IS SEKM3, Informační portál OZO v odboru ovzduší, systémy pro podporu dotačních programů - IS OPŽP, AIS SFŽP ČR (2019 – 2024) a další.

Nástroje monitoringu SPŽP jsou využity primárně pro revizi systému a doplnění dat o životním prostředí. Vhodné indikátory pro sledování stavu ŽP a vyhodnocování SPŽP jsou částečně podchyceny v každoročně publikované Zprávě o životním prostředí ČR a jsou doplněny statistickými daty ve Statistické ročence životního prostředí ČR. K revizi indikátorové sady je přistupováno zejména v důsledku nově přijatých či aktualizovaných strategických dokumentů na národní i mezinárodní úrovni (např. Agenda udržitelného rozvoje do roku 2030, Strategický rámec ze Sendai, balíček k oběhovému hospodářství, Národní akční plán adaptace na změnu klimatu), popř. dle vývoje stavu jednotlivých složek životního prostředí. Pro řadu analytických dat a indikátorů definovaných v SPŽP však stále není zajištěn systematický sběr dat nebo nejsou k dispozici dostupné potřebné datové sady. To se týká zejména vyhodnocování stavu a vývoje biodiverzity, krajiny a ekosystémových služeb. Rozvoj dostupnosti a zpracování informací o ŽP je také podmíněn rozšiřováním informačních systémů, automatizací sběru a meziresortním sdílením dat. ČR se také dlouhodobě zapojuje do mezinárodních aktivit v oblasti dálkového pozorování Země (do roku 2014 Národní sekretariát GEOSS/GMES, následně Národní sekretariát GEO/Copernicus (NSGC)).

Lze konstatovat, že se daří **dobrovolné nástroje** využívat, byť stále existuje velký prostor pro zlepšení. V místní Agendě 21 (MA21), kde došlo u zapojených municipalit k pozitivnímu posunu, jak kvantitativnímu (počet zapojených municipalit), tak kvalitativnímu (v rámci sledovaných kategorií). V období 2012–20 byla nastavena *Metodika hodnocení udržitelného rozvoje pro realizátory MA21*. S touto metodickou podporou je možné zpracovávat na místní úrovni sebehodnotící audity udržitelného rozvoje a za pomoci indikátorů a návodných otázek získat a využít data pro analýzu stávajícího stavu a sledování trendů. MŽP nabízí v rámci tohoto procesu expertní kontroly, hodnocení a doporučení v 11 oblastech udržitelného rozvoje, které pokrývají agendu území. Životního prostředí se přímo dotýkají tematické oblasti životního prostředí, územní rozvoj, doprava, udržitelná spotřeba výroba, globální odpovědnost, tj. otázky klimatických změn, mitigace a adaptace, ovzduší, voda, předcházení odpadům a nakládání s nimi, energetika, angažovanost v rozvojovém světě. Průřezovými oblastmi MA21 je participace, strategické plánování a řízení, šíření dobré praxe. V rámci podpory MA21 probíhá koordinace mezi resorty a včlenění MA21 do koncepcí pro období 2021+ zejm.

¹¹² Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě.

¹¹³ Klíčové projekty MŽP v Informační koncepci CRŽP: Centrální registr ŽP, EnviIAM - Identity & Access management – řízení přístupu, ISPOP2 - Integrovaný systém ohlašovací povinností 2 (generační obměna ohlašovacího systému), EnviÚEP - Úplné elektronické podání v rezortu ŽP, StaR - Statistika a Reporting (generační náhrada ISSaR), Geoportál 2 CENIA MŽP (generační obměna), Agendový informační systém ISOH 2 MŽP (generační obměna), Open data v rezortu ŽP.

v resortech MMR a MV. Ve spolupráci MMR a ČVUT dochází k provázání konceptů MA21 a Smart City. V roce 2018 byla ve spolupráci s municipalitami i experty provedena aktualizace Kritérií MA21. CENIA aktualizovala a provozuje informační systém MA21 (data, web). Byl nastaven systém vzdělávání koordinátorů MA21 i expertů, vzniklo e-learningové školení udržitelného rozvoje a MA21, funguje průběžná konzultační podpora realizátorům MA21.

Celkem bylo uzavřeno necelých 50 dobrovolných dohod. Nicméně většina uzavřených dohod nenaplnuje parametry „environmentálních dobrovolných dohod“ tak jak jsou dohody chápány na mezinárodním poli. Cílem většiny dobrovolných dohod uzavřených dohod MŽP je „pouze“ koordinace činností, či výměna dat, primárně by však mělo jít o snižování dopadů na životní prostředí v rámci celých sektorů průmyslu. Jsou realizována a vyhodnocována environmentální opatření dle tří dobrovolných dohod s významnými podniky v Moravskoslezském kraji. K podpisu žádné další dobrovolné dohody snižující emise znečišťujících látek však nedošlo, protože chybí atraktivní pobídky, které by motivovaly subjekty k závazkům nad rámec legislativy.

MŽP v roce 2018 v rámci kampaně *Dost bylo plastu* uzavřelo dobrovolné dohody s řadou společností, které se zavázaly ke snížení spotřeby plastů a jednorázového nádobí ve svých provozech. Zapojoval se mohou i nadále, jednodušší připojení k projektu nyní zajišťují dobrovolné závazky, které lze zveřejnit přes webový formulář na webu www.cr2030.cz. Smyslem je vytvořit pro zákazníky alternativy, které nebudou mít dopady na životní prostředí ani na jejich peněženky.

Environmentální značení je v ČR využíváno poměrně málo. V roce 2019 bylo v rámci národního programu Ekologicky šetrný výrobek/ služba uděleno 27 licencí pro 55 produktů, v případě Ekoznačky EU bylo v ČR uděleno 13 licencí pro 113 produktů (ve srovnání s 72 797 produktů a 1 575 licencí udělených v rámci EU). Také systém EMAS - environmentální management a audit – není dostatečně využíván. V ČR bylo v roce 2019 registrováno v systému EMAS pouze 20 organizací. V rámci projektu BRAVER (program LIFE) byly identifikovány nejvhodnější možné pobídky formou legislativních úlev, či podpor, které by zvýšily počty podniků registrovaných v Programu EMAS. V roce 2017 vláda schválila usnesením Aktualizaci Národního programu environmentálního značení a Pravidla uplatňování odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy. Zákon č. 134/2016 Sb.¹¹⁴ umožňuje zohlednit systém EMAS při zadávání veřejné zakázky, a to jednak jako kritérium technické kvalifikace nebo jako kritérium kvality využitelné při hodnocení nabídek podle jejich ekonomické výhodnosti. V praxi však tento postup nebývá dostatečně využíván, a to mj. z důvodu obav zadavatelů ze správné aplikace příslušných environmentálních kritérií. MŽP proto v roce 2018 zpracovalo Metodiku pro environmentálně odpovědný přístup při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy, do které byla jako samostatná kapitola včleněna také problematika uplatňování kritérií souvisejících se systémy environmentálního řízení včetně EMAS. MMR pořádá pravidelná školení k zákonu o zadávání veřejných zakázek.

V rámci Programu na podporu projektů nestátních neziskových organizací (NNO) jsou podporovány projekty, které zapojují veřejnost do péče o přírodní prostředí a krajinu. Role NNO v ochraně životního prostředí je významná především v tom, že vykonávají řadu praktických činností ve prospěch životního prostředí, např. formou managementových opatření v chráněných územích, za významné pomoci dobrovolníků či ve prospěch environmentální osvěty. Forma ochrany životního prostředí realizovaná NNO dosáhla vysoké úrovně a značné profesionalizace, a to i za významné pomoci dlouhodobého dotačního programu ze strany MŽP. Od roku 2012 do roku 2020 bylo podpořeno více jak 550 projektů. V rámci programu je podporována organizace dobrovolnických akcí např. Uklidme Česko, dobrovolnické akce Hnutí Brontosaurus Program apod. MŽP je hlavním partnerem Iniciativy Sázíme Budoucnost – dobrovolnická výsadba stromů apod. V rámci Programu na podporu projektů nestátních neziskových organizací je každoročně uznatelným osobním nákladem dobrovolnická práce organizovaná dle zákona o dobrovolnické službě.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) je významným dlouhodobým a preventivním nástrojem pro dosažení cílů environmentální politiky a dosažení zodpovědného rozhodování spotřebitelů. Je strategicky pokryto *Státním programem EVVO a environmentálního poradenství na léta 2016–2025*, a

¹¹⁴ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

navazujícími akčními plány, které se zaměřují na aktuální témata jako je klimatická výchova, biodiverzita nebo téma odpadů a předcházení jejich vzniku. Dlouhodobě je systém EVVO koordinován z pozice MŽP, které je i garantem většiny opatření. Z ostatních rezortů je pak část opatření také v gesci MŠMT. EVVO je jedním z průřezových témat Rámcových vzdělávacích programů. Zařazování EVVO do výuky na školách má dlouholetou tradici a je výsledkem spolupráce MŠMT, MŽP, specializovaných pedagogických a vědeckovýzkumných institucí, škol a nestátních neziskových organizací (NNO). Významnou oblastí je také neformální vzdělávání realizované zejména NNO.

Klíčový zdroj podpory rozvoje EVVO v rámci celé ČR je aktuálně Národní program Životní prostředí, který financuje EVVO v rámci výzev vyhlašovaných jednou za 2 roky. Jedná se o výzvu Pilíře EVVO (s alokací 40 mil. Kč) na podporu klíčových dlouhodobých projektů a programů (poptávka v rámci těchto výzev je vždy až dvojnásobně vyšší než vyčleněná alokace) a Národní síť EVVO na podporu denních i pobytových programů pro školy (s alokací 15 mil. Kč). Na podporu rozvoje zázemí pro učení venku a EVVO aktivity se opakovaně vyhlašuje výzva Přírodní zahrady (s alokací 250 mil. Kč), kterou využívá stále rostoucí počet škol a školek. Doplňkově je EVVO financováno i z jiných dotačních titulů MŽP, dotačních programů jednotlivých krajů a částečně také skrze Programy státní podpory práce s dětmi a mládeží pro NNO (MŠMT) a OP VVV.

Zcela zásadní aktuální výzvou v rámci EVVO je zaměření na změnu klimatu. Proto byla 6.2.2020 založena při RVUR Pracovní skupina pro klimatické vzdělávání a výchovu s cílem vytvořit do roku 2021 policy paper pro oblast začlenění klimatické výchovy v rámci vzdělávacího systému v ČR a metodická doporučení a příklady dobré praxe pro vzdělavatele pro uchopení tématu klimatické změny ve výuce.

V oblasti výzkumu pak je zásadní, že od roku 2019 probíhá na základních školách šetření environmentální gramotnosti u žáků 2. stupně ZŠ, které zkoumá kromě znalostí především environmentální chování a postoje a samostatnou oblastí jsou i postoje ke klimatické změně. MŽP je gestorem projektu, který se realizuje v rámci TAČR Beta (2019–2021).

Poskytování informací o životním prostředí veřejnosti a její účast na rozhodování s dopadem na životní prostředí je součástí plnění tzv. Aarhuské úmluvy, která je implementována zejména zákony č. 106/1999 Sb.¹¹⁵, 123/1998 Sb.¹¹⁶ a 100/2001 Sb.¹¹⁷ Pravidelně jsou informace o ŽP zveřejňovány skrze Zprávu o životním prostředí ČR, Zprávy o stavu životního prostředí v jednotlivých krajích ČR, Statistickou ročenku životního prostředí a na webu MŽP a CENIA. Mezi významné nástroje sloužící k naplňování Aarhuské úmluvy v České republice, konkrétně tzv. druhého pilíře Úmluvy, patří procesy posuzování vlivů koncepcí (SEA) a záměrů (EIA) na životní prostředí. Veřejnost je oprávněna účastnit se procesu územního plánování (ve všech jeho fázích), EIA a SEA, ale i vlastních správních řízení, ve kterých je rozhodováno o zásazích a záměrech v krajině podle zákona č. 114/1992 Sb. Jedním z významně podporovaných a využívaných nástrojů je uplatňování principů participativního plánování a rozhodování stanovených v rámci místní Agendy 21, podpora Místních akčních skupin (MAS) a podpora nevládních organizací (sdružení) zabývajících se problematikou krajiny v kontextu udržitelného rozvoje. Podporována a zdůrazňována je potřeba zapojení veřejnosti nad povinný rámec garantovaný zákonem (např. formou dotazníkových šetření, veřejných konzultací, participativních setkání apod.) v případech, kdy je to účelné, např. v metodikách k územní studii veřejných prostranství a k územní studii krajiny.

V roce 2017 v souvislosti s novelami stavebního zákona¹¹⁸ a zákona o ochraně přírody a krajiny účinnými k 1. 1. 2018 došlo k omezení možnosti zapojení veřejnosti do správních řízení dotýkajících se zájmů ochrany přírody a krajiny, což je předmětem návrhu skupiny senátorů na zrušení předmětného ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny u Ústavního soudu.

Mezinárodní spolupráce v rámci naplňování environmentální politiky je v době stále větší propojenosti a přeshraničních dopadů významným faktorem pro dosažení národních cílů ochrany životního prostředí. Plnění závazků a aktivní prosazování zájmů ČR v EU je tak naprosto zásadní oblastí. ČR se aktivně zapojuje

¹¹⁵ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

¹¹⁶ Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

do projednání legislativních i nelegislativních materiálů a do činnosti evropských institucí. Pro zvýšení efektivity v prosazování priorit ČR byla vytvořena Úřadem vlády Koncepce politiky ČR v EU. Tato Koncepce obsahuje mimo jiné priority ochrana klimatu a životního prostředí a také rozvoj zemědělství s důrazem na udržitelnost a podporu jeho mimoprodukčních funkcí. Z hlediska tzv. infringementových řízení vedených proti ČR je oblast životního prostředí stále problematická a jsou vyvíjeny aktivity pro zvýšení efektivity komunikace mezi dotčenými subjekty a vypořádání EU Pilot či infringementových řízení.

ČR se aktivně zapojuje do aktivit EEA, a to na všech úrovních její činnosti a podílí se na rozhodování o všech otázkách spojených s aktivitou EEA. Čeští zástupci se aktivně podílejí i na činnosti sítě Eionet (v NRC i ETC), přičemž ČR získala zastoupení v konsorciích všech sedmi ETC na období 2019 – 2021. Na konci roku 2019 EEA vydala zprávu SOER 2020 (Stav a výhled životního prostředí), která je zpracovávána jednou za pět let. ČR je aktivně zapojena i do sítě IMPEL (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law), tedy sítě EU pro provádění a vymáhání práva životního prostředí, a má své zástupce ve všech pěti expertních skupinách. Hlavním přínosem je čerpání zkušeností z jiných evropských zemí a vzájemná spolupráce.

ČR se aktivně podílí na činnosti a usiluje o maximální efektivitu výkonu členství ve všech **mezinárodních organizacích**, v souladu s vládním procesem Vyhodnocení nákladů spojených s členstvím ČR v mezinárodních organizacích. Každoročně je vyhodnocována činnost v mezinárodní environmentální agendě a jsou stanovovány priority. ČR se daří plnit závazky z ratifikovaných environmentálních smluv, pouze v případě Aarhuské úmluvy je evidováno několik podání na neplnění vybraných ustanovení této úmluvy, která se řeší. Během let 2012–2018 se ČR zapojila do sjednání nových mnohostranných environmentálních smluv (MEAs) v gesci MŽP, např. Dohoda o účasti Islandu na společném plnění závazků EU, jejích členských států a Islandu v druhém kontrolním období Kjótského protokolu k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu (Brusel, 2015), Nagojský protokol (č. 36/2016 sb. m. s.), Minamatská úmluva (č. 53/2017 sb. m. s.), Pařížská dohoda (č. 64/2017 sb. m. s.). Všechny uvedené smlouvy ČR již ratifikovala. ČR také podepsala dva protokoly ke Karpatské úmluvě (Protokol o udržitelné dopravě (2014) a Protokol o udržitelném zemědělství a rozvoji venkova (2018)) a úpravy dalších mezinárodních smluv (změny příloh Basilejské úmluvy, Rotterdamské úmluvy a Stockholmské úmluvy, CITES, Bonnské úmluvy a změna Göteborgského protokolu).

Rovněž bylo realizováno využívání závěrů na národní úrovni – např. v agendě SDGs nebo projekt OECD Cirkulární Česko. Prezentace naplňování SDGs skrze Strategický rámec Česká republika 2030 v NY v rámci HLPF v 07/2017; prohloubení spolupráce v rámci WHO (Ostravská konference Zdraví a ŽP v 06/2017).

ČR se aktivně podílí na realizaci Rámce ze Sendai pro snižování rizika katastrof (ISDR). Dlouhodobě spolupracuje zejména na přípravě dokumentů pro pravidelná jednání Evropského fóra pro snižování rizika katastrof a Globální platformy pro snižování rizika katastrof.

Bilaterální spolupráce probíhá na základě výměny know-how a zkušeností a na podporu českých environmentálních technologií v oblasti ochrany přírody a klimatu. ČR aktivně prohlubuje bilaterální spolupráci se sousedními a partnerskými zeměmi nejen z EU. Mezi významné úspěchy lze zařadit spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství, vč. aktualizované Dohody mezi vládou ČR a vládou Polské republiky, nebo Programové prohlášení mezi MŽP a Bavorským státním ministerstvem ŽP a ochrany spotřebitele o spolupráci v oblasti ochrany přírody. Pro ochranu ovzduší v ČR je významná česko-polská spolupráce.

Spolupráce mimo země EU pokračuje zejména v regionech, kde má ČR respektované postavení či kde má podpora ČR konkrétní reálné dopady, resp. kde existuje potenciál pro uplatnění české expertízy. V rámci států západního Balkánu, regionu jihovýchodní a východní Evropy, Kavkazu a střední Asie s prioritním důrazem na státy Východního partnerství se ČR snaží poskytovat pomoc a přenos zkušeností také v případě environmentální legislativy a technologií. Spolupráce je zaměřena především na ochranu biodiverzity a antropogenní znečištění. Mezirezortně probíhají projekty ekonomické diplomacie (PROPED), kdy se bilaterální spolupráce se Švédskem, Izraelem, Thajskem, Vietnamem, USA, Chile, Kolumbií atd. zaměřuje na dovoz technologií a know-how v oblasti ochrany vod, odpadového hospodářství, ochrany ovzduší apod.

V rámci zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) je dbáno na koherenci jednotlivých cílů a priorit daných Strategii zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018–2030. Důležitou koordinační roli hraje Rada pro ZRS.

V rámci **dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS)** se ČR zaměřuje na ochranu životního prostředí ve většině partnerských zemí v rámci sektorů voda a sanitace, zemědělství i obecná ochrana životního prostředí a přispívá tak k ochraně přírodních zdrojů a biodiverzity i k adaptaci na klimatickou změnu a mitigaci jejích dopadů. Na dopady klimatické změny reaguje ČR také prostřednictvím poskytování humanitární pomoci do zahraničí po přírodních katastrofách i komplexních krizích, včetně důrazu na prevenci dalších katastrof a posilování odolnosti vůči nim. Kromě toho ČR ve všech rozvojových a humanitárních projektech zohledňuje průřezovou prioritu šetrnosti k životnímu prostředí, jejíž naplňování je systematicky vyhodnocováno. Environmentální tematika je rovněž výrazně zahrnuta do globálního rozvojového vzdělávání a osvěty.

V **mnohostranné rozvojové spolupráci** patří k prioritám ČR udržitelné zemědělství a potravinové zabezpečení, udržitelný rozvoj měst i budování resilience a řízení rizik v souvislosti s klimatickými změnami. ČR v těchto oblastech průběžně spolupracuje zejména s Rozvojovým programem OSN (UNDP), Programem OSN pro životní prostředí (UNEP), s Programem OSN pro lidská sídla (UN-HABITAT), s Organizací OSN pro výživu a zemědělství (FAO) a se Světovým potravinovým programem (WFP). ČR se aktivně podílela na přijetí Agendy udržitelného rozvoje do roku 2030, která uvedené priority zahrnuje. V návaznosti na tuto agendu se dále posílil důraz na koherenci jednotlivých politik a cílů ČR z hlediska jejich dopadů na rozvoj, kde důležitou koordinační roli hraje Rada pro ZRS a Rada vlády pro udržitelný rozvoj.

I v případě WBG se české společnosti zapojily do několika operací se zaměřením na vodohospodářství, nakládání s odpady nebo využívání obnovitelných zdrojů. Z geografického hlediska se jednalo nejčastěji o projekty v různých regionech Evropy a Asie.“

České subjekty se zapojují do operací mezinárodních programů finančních institucí, včetně Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD) a Skupiny Světové banky (SB), které se zaměřují především na podporu projektů v rozvojových zemích a transformujících se ekonomikách a kladou velký důraz na tzv. „zelené investice“. České firmy jsou úspěšné především v zakázkách EBRD, k čemuž přispělo zejména zřízení bilaterálního vázaného Fondu technické spolupráce, který byl aktivní v letech 2008 – 2015 a do kterého MF ČR alokovalo přibližně 18 mil. EUR. Z těchto prostředků byly financovány projekty EBRD realizované výhradně českými konzultanty. ČR se dále zapojila do rámcových programů EBRD věnovaných Udržitelnému využívání zdrojů, konkrétně podpoře vodohospodářského a energetického sektoru. V oblasti energetiky byly vypracovány studie Green Cities Action Plans v Jerevanu a Tbilisi zaměřující se na udržitelný rozvoj těchto měst a navržení příslušných reforem. Na základě jejich úspěšné implementace zařadila EBRD program zelených měst mezi své vlajkové aktivity s přímým napojením na konkrétní investiční projekty. Následně byl podpořen projekt Green Cities také na Ukrajině, ve Lvově. Začátkem roku 2020 MF ČR schválilo návrh financování projektu technické asistence v oblasti vodohospodářství v Černé Hoře, konkrétně jde o zpracování dlouhodobého plánu rozvoje a řízení vodních zdrojů, jehož cílem je posílit odolnost vodních zdrojů a reagovat tak na jejich nedostatek v černoohorské pobřežní oblasti. I v případě WBG se české společnosti zapojily do několika operací se zaměřením na vodohospodářství, nakládání s odpady nebo využívání obnovitelných zdrojů. Z geografického hlediska se jednalo nejčastěji o projekty v různých regionech Evropy a Asie.

Stav plnění	Splněno/ Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Počet opatření a nástrojů	33	5	1

Přehled plnění opatření SPŽP 2012 – 2020

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 1	Plnění 2015	Plnění 2020
1.1.1.1	Realizovat a aktualizovat plány povodí dle § 24 vodního zákona	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.1.1.2	Na základě vyhodnocení výsledků monitoringu a hodnocení stavu vodních útvarů identifikovat projekty směřující ke zlepšení stávajícího stavu znečištění vod	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.1.1.3	Snižovat znečištění povrchových a podzemních vod ze zemědělských zdrojů na základě monitoringu stanovit území a aktivity v každém povodí, která vyžadují prioritní pozornost a v nich cíleně aplikovat místně specifická opatření.	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.1.1.4	Napravovat negativní zásahy způsobené lidskou činností obnovováním přirozených koryt vodních toků s příznivým dopadem na vodní a vodu vázané ekosystémy a přednostně se zaměřit na ty úseky toků, které tvoří biokoridory a toky v sídlech	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.1.1.5	Zajistit podporu výstavby a rekonstrukce ČOV v obcích do 2000 ekvivalentních obyvatel se stávající kanalizací v souladu s články 7 a 2 odst. 9 Směrnice Rady 91/271/EHS	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.1.1.6	Podpořit dokončení realizace opatření směřujících k naplnění požadavků směrnice Rady 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod	Plněno částečně	Splněno
1.1.1.7	Zajistit ochranu (CHOPAV), vyhledávání a realizaci zdrojů povrchových a podzemních vod pro zásobování obyvatelstva a omezit ohrožení podzemních zdrojů vod v důsledku zvyšování těžby štěrkopísků v nivách toků	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.1.N.1	Zvýšit sazbu poplatků dle §88 vodního zákona za odběr podzemní vody tak, aby minimálně odpovídala úrovni průměrné ceny za odběr povrchové vody při minimalizaci sociálních dopadů	Plněno částečně	Nesplněno
1.1.N.2	Zajistit realizaci Programů monitoringu povrchových a podzemních vod pro vyhodnocení všech opatření prováděných podle Rámcové směrnice, jako základního nástroje pro vyhodnocení jejich efektivity	Plněno průběžně	Splněno
1.2.0.1	Usilovat o zajištění hierarchie v nakládání s odpady a minimalizovat finanční zátěž obyvatel z řádného nakládání s odpady	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.2.N.1	Podporovat u výrobců internalizaci externalit spojených s nakládáním s odpady z nich vzniklých (systémy zpětného odběru, rozšířená odpovědnost výrobců, informační kampaně, hodnocení životního cyklu výrobků, atd.).	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.2.1.1	Do roku 2020 snížit množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů ukládaných na skládky na 35 % z celkového množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů vyprodukovaných v roce 1995 (v souladu se směrnicí 1999/31/ES)	Neplněno	Plněno částečně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 1	Plnění 2015	Plnění 2020
1.2.1.N.1	Nastavit nově poplatky za ukládání odpadů na skládky tak, aby došlo minimálně k vyrovnání nákladů tohoto, z pohledu ochrany životního prostředí nejméně vhodného, způsobu nakládání s odpady s náklady vhodnějšího způsobu (tzn. energetického využití) a v souladu s hierarchií nakládání s odpady	Plněno průběžně	Plněno částečně
1.2.2.1	Zvýšit do roku 2020 nejméně na 50 % hmotnosti celkovou úroveň přípravy k opětovnému použití a recyklaci alespoň u odpadů z materiálů, jako jsou papír, kov, plast a sklo, pocházejících z domácností a případně odpady jiného původu, pokud jsou tyto toky odpadů podobné odpadům z domácností	Plněno průběžně	Splněno
1.2.2.2	U odpadů z obalů zvyšovat do roku 2020 míru jejich materiálového využití až na úroveň 70 %, cílová míra celkového využití obalů v roce 2020 je 80 %	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.2.2.3	Zvýšit do roku 2020 nejméně na 70 % hmotnosti míru přípravy k opětovnému použití a míru recyklace stavebních a demoličních odpadů a jiných druhů jejich materiálového využití, včetně zásypů, při nichž jsou materiály nahrazeny v souladu s platnou legislativou stavebním a demoličním odpadem kategorie ostatní s výjimkou v přírodě se vyskytujících materiálů (zemina a kamení)	Splněno	Splněno
1.2.2.4	U odpadních elektrických a elektronických zařízení dosáhnout úroveň sběru, využití, recyklace a přípravy k opětovnému použití dle cílů směrnice 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.2.2.5	U vybraných autovraků opětovně použít a využít nejméně v míře 95 % průměrné hmotnosti všech vybraných vozidel převzatých za kalendářní rok a opětovně použít a materiálově využít v míře nejméně 85 % průměrné hmotnosti všech vybraných vozidel převzatých za kalendářní rok	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.2.2.6	Ve sběru baterií a akumulátorů dosáhnout do 26. září 2016 minimální úroveň sběru 45 % vzhledem k množství uvedenému na trh za daný rok. Dosahovat vysoké recyklační účinnosti v procesu recyklace odpadních baterií a akumulátorů v souladu se směrnicí 2006/66/ES	Plněno průběžně	Splněno
1.2.2.7	Zvýšit podíl energetického využívání odpadů, zejména komunálního při respektování hierarchie nakládání s odpady	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.2.2.8	Zpracovat pravidla a zajistit podmínky pro využití jednotlivých odpadových toků a pro vybrané způsoby využívání a odstraňování odpadů, zejména v návaznosti na předpisy EU, za účelem zajištění ochrany životního prostředí a lidského zdraví	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.2.3.1	Připravit nový zákon o odpadech, postavený s důrazem na důsledné dodržování ekologických a technických standardů EU, principů hospodářské soutěže a principů rozšířené odpovědnosti výrobců	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.2.3.2	Zajistit účinnou kontrolu přeshraničního pohybu odpadů formou posílení inspekční činnosti	Plněno částečně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 1	Plnění 2015	Plnění 2020
1.2.3.3	Pravidelně kontrolovat a vyhodnocovat nakládání s odpady i plnění povinností původců a oprávněných osob při nakládání s odpady	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.2.3.4	Podporovat vývoj a výrobu snadno opravitelných, recyklovatelných, a materiálově využitelných výrobků	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.2.3.5	Snížit obsah nebezpečných látek ve výrobcích, které se stávají po ukončení jejich životnosti nebezpečnými odpady	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.2.3.6	Usilovat o minimalizaci množství používaných obalových prostředků	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.3.1.1	Podporovat využívání brownfields	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.3.1.N.1	Udržet současnou výši odvodů za hektar za odnětí ze zemědělského půdního fondu bez výjimek (tj. výše základních odvodů za hektar se bude měnit pouze při změnách úředních cen zemědělských pozemků).	Plněno částečně	Plněno částečně
1.3.2.1	Podporovat a rozšiřovat uplatňování souboru zejména agrotechnických, biotechnických a organizačních opatření ke zpomalení půdní eroze i její prevenci, vyhodnocovat jej a dle potřeby doplňovat	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.3.2.N.1	Legislativně upravit hospodaření na zemědělské půdě s cílem snížení jejich erozního ohrožení (zmenšení velikosti půdních bloků a přísnější kritéria pro jejich vymezení, vyšší odpovědnost majitelů a uživatelů pozemků za způsobené škody).	Plněno částečně	Plněno částečně
1.3.2.N.2	Zachovat současný podíl lesů ve vlastnictví státu s preferencí přírodě bližších forem hospodaření při respektování konkurenceschopnosti a zabezpečit zvýšenou podporu mimoprodukčních funkcí lesů a více zohlednit tyto funkce při rozhodování	Plněno částečně	Plněno částečně
1.3.2.N.3	Zajistit ve zvláště chráněných územích a u vybraných zvláště chráněných druhů v co nejvyšší míře státní vlastnictví pozemků dle stanovených priorit ochrany přírody z důvodu snížení finančních nákladů na újmu a z důvodu sjednocení péče a managementu	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.3.2.N.4	Posílit vymahatelnost odpovědnosti vlastníků pozemků za plnění povinností plynoucích ze složkových právních předpisů	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.3.3.1	Zvýšit účinnost kontroly a regulace v oblasti ochrany půdy	Plněno částečně	Plněno částečně
1.3.3.2	Uplatnit v praxi nové limity rizikových látek v půdách	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.3.3.3	Podporovat vývoj nových postupů dekontaminací	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.3.3.4	Sanovat antropogenní anomálie rizikových látek v půdách, dnových sedimentech a horninovém prostředí, podzemních a povrchových vodách.	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.3.3.5	Připravit Národní program ochrany půdy a zahájit jeho realizaci	Neplněno	Nesplněno
1.3.4.1	Snížit rozsah krajiny narušené dobýváním nerostů, včetně podpory dočerpávání již otevřených ložisek v případě, že není takový záměr v rozporu s ochranou životního prostředí	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 1	Plnění 2015	Plnění 2020
1.3.4.2	Minimalizovat negativní dopady dobývání nerostů s využitím přírodě blízkých postupů rekultivace (a zachováním samovolně vzniklých přírodních hodnot v dotčených územích)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.3.4.3	Revitalizovat území postižená těžbou nerostných surovin, především černého a hnědého uhlí, uranu ale i dalších surovin ponecháním částí ploch (dostatečných z hlediska ekologických funkcí) samovolné nebo řízené sukcesí	Plněno průběžně	Plněno průběžně
1.3.4.4	Podporovat efektivní využití nerostných i druhotných surovin	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.3.4.N.1	Vytvořit legislativní a metodické podmínky pro širší uplatnění přírodě blízkých metod rekultivace těžbou zasažených území	Plněno částečně	Plněno průběžně
1.3.4.N.2	Podporovat výzkum, vývoj a využívání environmentálně šetrných technologií a postupů při těžbě, dopravě a zpracování surovin a náhradě primárních zdrojů druhotnými zdroji	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 2	Plnění 2015	Plnění 2020
2.1.N.1	Zavést pravidelné vyhodnocování politik a opatření ke snižování emisí skleníkových plynů podle jednotné metodiky	Neplněno	Plněno částečně
2.1.1.1	Zajistit pokračování stávajících a přípravu nových programů zaměřených na snižování emisí skleníkových plynů	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.1.1.2	Analyzovat varianty řešení a navrhnout zdanění emisí mimo EU ETS (na základě výstupů analýzy případné zavedení uhlíkové daně v souladu s výsledky úkolu NPSE).	Neplněno	Plněno částečně
2.1.1.3	Zpracovat technický (metodický) předpis pro plánování rozvoje veřejné dopravy v krajích, včetně organizace integrovaných dopravních systémů a infrastruktury, zvyšovat dostupnost a komfort veřejné dopravy a alternativních způsobů dopravy	Plněno částečně	Plněno částečně
2.1.1.4	Podpora opatření vedoucí ke zvýšení podílu nízkoemisní nákladní dopravy, podporovat rozvoj logistických řešení a organizace dopravy na základě principu komodality (využívání optimálního druhu dopravy samostatně nebo v kombinaci), podporovat veřejné terminály pro multimodální dopravu s případnou vazbou na logistická centra	Plněno částečně	Plněno částečně
2.1.1.5	Snížit emise metanu z produkce odpadů, zejména omezením skládkování odpadu, snížením podílu jeho biologicky rozložitelné složky a vyšším využitím odpadů ze zemědělství	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.1.1.6	Zvýšit účinnost stávajících energetických zdrojů, snížit podíl fosilních paliv na výrobě elektřiny a tepla a zvýšit podíl OZE na hrubé konečné spotřebě energie a zvýšit energetické využití odpadů	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 2	Plnění 2015	Plnění 2020
2.1.1.N.1	Efektivně využít prostředky z prodeje emisních povolenek a flexibilních mechanismů Kjótského protokolu a Rozhodnutí EP a Rady č. 406/2009/ES	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.1.1.N.2	Aktivně se zapojit do nastavování pravidel pro Evropský systém emisního obchodování pro další období	Splněno	Splněno
2.2.N.1	Zahrnout podmínky ochrany ovzduší do veřejných soutěží na zakázky obcí a krajů	Neplněno	Plněno průběžně
2.2.N.2	Podporovat osvětu o možnostech čerpání dotací na snižování emisí znečišťujících látek do ovzduší a na realizaci opatření ke zlepšení kvality ovzduší	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.1	Do roku 2020 snížit emise PM _{2,5} a dalších znečišťujících látek (zejména polycyklických aromatických uhlovodíků) obnovou spalovacích zdrojů v domácnostech a zajistit jejich řádný provoz a účinnou kontrolu	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.2	Zohledňovat dopravní problémy v plánech rozvoje dopravy krajů a měst a obcí k dosažení imisních limitů, např. budováním obchvatů a zřizováním nízkoemisních zón.	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.3	Zvýšit podíl vozidel s alternativním pohonem v sektoru veřejné a individuální dopravy prostřednictvím Národního akčního plánu čisté mobility	Plněno částečně	Plněno průběžně
2.2.1.4	Snížit do roku 2020 emise NO _x a PM _{2,5} ze sektoru silniční dopravy obnovou vozového parku ČR	Plněno částečně	Plněno částečně
2.2.1.5	Realizovat obměnu vozového parku veřejné správy za vozidla s alternativním pohonem	Plněno částečně	Plněno průběžně
2.2.1.6	Do roku 2020 snížit emise SO ₂ a NO _x aplikací nejlepších dostupných technik v sektoru veřejné energetiky	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.7	Do roku 2020 snížit emise NH ₃ o 18 % (oproti roku 2005) aplikací opatření v sektoru zemědělství	Plněno částečně	Plněno průběžně
2.2.1.8	Do roku 2020 dále snižovat emise znečišťujících látek (TZL, NO _x , SO ₂ , TOC, CO), emitovaných z ostatních stacionárních zdrojů, na základě dobrovolných dohod uzavíraných mezi provozovateli a MŽP v oblastech s dlouhodobě zhoršenou kvalitou ovzduší (např. využíváním nejlepších dostupných technik (BAT) a opatřeními nad rámec BAT)	Plněno částečně	Plněno průběžně
2.2.1.9	Vzájemně sladit národní a krajské koncepce v oblasti energetiky, průmyslu, dopravy, územního plánování a ochrany životního prostředí s cílem zlepšení kvality ovzduší	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.10	Účinně spolupracovat se sousedními zeměmi s cílem eliminace přeshraničních přenosů látek znečišťujících ovzduší a zlepšení kvality ovzduší v příhraničních regionech	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.11	Realizovat Národní program snižování emisí ČR	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.12	Umožnit podporu realizace opatření vyplývajících z programů zlepšování kvality ovzduší zpracovaných pro zóny a aglomerace	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 2	Plnění 2015	Plnění 2020
2.2.1.13	Snížení nárůstu emisí snížením intenzity motorové silniční dopravy (podpora veřejné hromadné dopravy, podpora nemotorové dopravy aj.)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.N.1	Implementovat zákon o ochraně ovzduší a jeho prováděcí předpisy do praxe a novelizovaný zákon o integrované prevenci, který tvoří širší právní rámec pro povolování významných průmyslových zařízení a obsahuje i pravidla pro aplikaci BAT	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.N.2	Zajistit dlouhodobý provoz národní sítě imisního monitoringu ve vztahu k požadavkům evropské a národní legislativy ochrany ovzduší	Splněno	Plněno průběžně
2.2.1.N.3	V návaznosti na přijetí nového zákona o ochraně ovzduší zpracovat nové programy zlepšování kvality ovzduší pro zóny a aglomerace, na jejichž území dochází k překračování imisních limitů	Plněno průběžně	Splněno
2.2.1.N.4	Aktualizovat programy zlepšování kvality ovzduší v tříletých intervalech	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.N.5	Poskytovat kvalitní informace o úrovních znečištění pro účely rozhodování podle zákona o ochraně ovzduší	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.N.6	Zvyšovat povědomí veřejnosti a provozovatelů relevantních průmyslových činností o problematice BAT, vývoji v této oblasti a otázkách aplikovatelnosti	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.2.1.N.7	Zpracovat nový Národní program snižování emisí ČR v návaznosti na novou legislativu a aktualizovat jej ve čtyřletých intervalech	Plněno průběžně	Splněno
2.2.1.N.8	Podporovat šíření informací o negativních dopadech spalování nekvalitních paliv na kvalitu ovzduší a lidské zdraví a o možnostech ekologického vytápění	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.3.1.1	Stanovit udržitelný potenciál produkce biomasy (fytomasy, dendromasy, odpadní) do roku 2020, resp. 2030	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.3.1.2	Zajistit trvale udržitelný potenciál biomasy (včetně bioplynu) pro efektivní energetické využití bez ohrožení potravinové bezpečnosti ČR	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.3.2.1	Zajistit náhradou fosilních pohonných hmot obnovitelnými zdroji energie v dopravě snížení emisí CO ₂ nejméně o 3,5 % do 31.12.2017 a nejméně o 6 % do 31.12.2020	Plněno průběžně	Splněno
2.3.2.2	Zajistit postupné navyšování podílu biopaliv splňujících kritéria udržitelnosti na celkové spotřebě pohonných hmot, s důrazem na rozvoj vysokoprocenních biopalivových směsí a čistých biopaliv	Plněno průběžně	Plněno částečně
2.3.2.3	Podporovat realizaci pilotních projektů na výrobu pokročilých biopaliv	Plněno částečně	Neplněno
2.3.3.1	Podporovat nárůst podílu vysoce účinné kombinované výroby tepla a elektřiny a účinných soustav zásobování tepelnou energií	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 2	Plnění 2015	Plnění 2020
2.3.3.2	Využívat nejlepší dostupné techniky (BAT - Best Available Techniques) sloužící ke snižování energetické náročnosti u nových zdrojů a podporovat jejich zavádění u zdrojů stávajících	Plněno částečně	Plněno průběžně
2.3.3.3	Podporovat opatření vedoucí k úsporám energií na vytápění prostřednictvím celkového nebo dílčího zateplení rodinných a bytových domů při rekonstrukcích i v novostavbách, výměnou konvenčních zdrojů energie za obnovitelné, instalací zdrojů na vytápění s využitím obnovitelných zdrojů energie a podporovat snižování spotřeby energie zlepšením tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.3.3.4	Rozšířit systém energetického štítkování, zvýšit podíl úsporných spotřebičů - příprava návrhu úprav legislativy	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.3.3.5	Zvýšit podíl úsporného veřejného osvětlení	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.3.3.6	Snížit energetickou náročnost budov prostřednictvím zavedení povinných energetických standardů pro nové budovy do roku 2020, podporovat zavádění procesů energetického managementu	Plněno průběžně	Plněno průběžně
2.3.3.N.1	Podporovat výzkum zaměřený na snižování energetické náročnosti technologií, příp. na technologické postupy a zařízení vedoucí ke snižování emisí znečišťujících látek do ovzduší (potenciální BAT)	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 3	Plnění 2015	Plnění 2020
3.1.N.1.1	Optimalizovat legislativní nástroje ochrany přírody a krajiny upravením legislativního zakotvení ÚSES ve vztahu k předpisům v oblasti územního plánování a pozemkových úprav	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.N.1.2	Optimalizovat legislativní nástroje ochrany přírody a krajiny zavedením právní úpravy k ochraně a zajištění migrační prostupnosti krajiny a posílením metodické podpory pro její ochranu	Neplněno	Plněno částečně
3.1.N.1.3	Optimalizovat legislativní nástroje ochrany přírody a krajiny stanovením podmínek ochrany významných krajinných prvků a limitů pro využití jejich území	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.N.1.4	Optimalizovat legislativní nástroje ochrany přírody a krajiny upravením konceptu zvláštní druhové ochrany s důrazem na ochranu biotopů a zavedením ochrany přírodních stanovišť	Neplněno	Neplněno
3.1.N.1.5	Optimalizovat legislativní nástroje ochrany přírody a krajiny revizí a komplexně právní úpravou oblasti legislativně ekonomických aj. nástrojů v oblasti ochrany přírody (náhrady škod, újmy, směna a výkup pozemků, nápravná opatření aj.)	Neplněno	Neplněno

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 3	Plnění 2015	Plnění 2020
3.1.N.2	Zajistit finanční prostředky na zachování biodiversity a zlepšení stavu krajiny (např. revitalizační, přírodě blízká protipovodňová, protierozní opatření, přírodě bližší a alternativní formy hospodaření v lesích, realizace záchranných programů a potlačování nepůvodních druhů)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.N.3	Zahájit komplexní sledování vývoje krajiny s využitím kvantitativního a kvalitativního monitoringu stavu jednotlivých složek krajiny a dynamiky změn ve využívání krajiny tak, aby bylo možné vyhodnocovat působení různých vlivů na funkční využití krajiny a vzájemný vztah těchto vlivů, a vyhodnocovat tak stav krajiny jako celku	Neplněno	Plněno částečně
3.1.N.4	Zajistit sledování relevantních dat pro vyhodnocování změn v oblasti přírody a krajiny vedoucí k návrhům opatření a k vyhodnocování účinnosti opatření k dosažení cílů strategických a koncepčních dokumentů, zejména SPŽP	Neplněno	Plněno částečně
3.1.N.6.1	Podporovat výzkum biodiverzity, ekosystémových služeb a funkcí a možností jejich ochrany, zejména ochrany druhů a přírodních stanovišť a podmínek pro jejich zachování	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.1.N.6.2	Podporovat výzkum biodiverzity, ekosystémových služeb a funkcí a možností jejich ochrany, zejména přírodě bližších forem hospodaření a udržitelnost zemědělského, rybářského a lesního hospodaření;	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.N.6.3	Podporovat výzkum biodiverzity, ekosystémových služeb a funkcí a možností jejich ochrany, zejména nepůvodních druhů, jejich vlivu v oblasti biodiverzity i hospodářství a veřejného zdraví a návrh vhodných opatření technických a jiných řešení zajištění migrační prostupnosti migračních bariér;	Neplněno	Plněno průběžně
3.1.N.6.4	Podporovat výzkum biodiverzity, ekosystémových služeb a funkcí a možností jejich ochrany, zejména v oblasti vyhodnocování vlivu sídelní zeleně na lokální klima a odtokové poměry	Neplněno	Plněno průběžně
3.1.N.6.5	Podporovat výzkum biodiverzity, ekosystémových služeb a funkcí a možností jejich ochrany, zejména vyhodnocování fragmentace populací, vlivů fragmentace krajiny a optimalizace způsobů zajištění prostupnosti krajiny a konektivity populací	Neplněno	Plněno průběžně
3.1.N.6.6	Podporovat výzkum biodiverzity, ekosystémových služeb a funkcí a možností jejich ochrany, zejména metodologie ekosystémových služeb	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.1.N.7	Podporovat vhodné formy zapojení veřejnosti do ochrany, správy a plánování krajiny a do rozhodování o využívání krajiny ve smyslu Evropské úmluvy o krajině	Plněno částečně	Plněno částečně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 3	Plnění 2015	Plnění 2020
3.1.N.8	Vytvořit podmínky pro zavedení systému hodnocení ekosystémových služeb na národní úrovni ve vazbě na řešení této problematiky v EU	Plněno částečně	Plněno částečně
3.1.1.1	Zlepšit podmínky pro realizaci Územního systému ekologické stability (ÚSES)	Plněno částečně	Plněno částečně
3.1.1.2	Zlepšit funkční stav územního systému ekologické stability, zvýšit podíl funkčních a stabilních skladebných částí a při jejich realizaci přiměřeně využívat sukcesní procesy	Plněno částečně	Plněno částečně
3.1.1.3	Podporovat ochranu významných krajinných prvků zejména s ohledem na zachování a zlepšování jejich stabilizačních funkcí a vyhodnotit její význam ve vztahu k lesům z hlediska zájmů obecné ochrany přírody a krajiny	Plněno průběžně	Plněno částečně
3.1.1.4	Podporovat zachování a rozšíření přírodě blízkých krajinných struktur plnicích interakční a stabilizační ekosystémové funkce v krajině	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.1.N.1	Zajistit pozemkové zdroje pro realizaci opatření k obnově vodního režimu krajiny a k realizaci ÚSES	Plněno částečně	Plněno částečně
3.1.2.1	Realizovat revitalizační a přírodě blízká protipovodňová opatření ve vodních tocích a nivách	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.2.2	Realizovat opatření na obnovu přirozeného vodního režimu rašelinišť a slatin	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.2.3	Realizovat protierozní opatření v krajině	Plněno částečně	Plněno částečně
3.1.2.4	Podporovat samovolnou renaturaci vodních toků a niv	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.1.2.N.1	Prohlubovat veřejnou i správní osvětu komplexních a příznivých účinků opatření k obnově vodního režimu krajiny a aktivně posilovat pozici veřejnosti a podporovat její účast na plánování v oblasti vod	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.1.3.1	Zajistit územní ochranu spojitého systému migračně významných území a dálkových migračních koridorů v rámci územního plánování	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.1.3.2	Zajistit prostupnost krajiny v rámci komplexních pozemkových úprav i v rámci zemědělského hospodaření	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.1.3.3	Přednostně posilovat kapacitu stávajících dopravních koridorů před budováním souběžných komunikací s obdobnou kapacitou dopravy obsluhujících stejná území. Dopravní koridory a stavby plánovat, navrhovat a realizovat s ohledem na požadavek zajištění konektivity populací volně žijících živočichů a zajištění jejich dostatečné migrační prostupnosti	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.3.4	Při výstavbě a rekonstrukcích dopravních staveb využívat technická a jiná řešení zajišťující funkční prostupnost pro živočichy a zajistit zprůchodnění stávajících dopravních staveb v úsecích s významným fragmentačním vlivem	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 3	Plnění 2015	Plnění 2020
3.1.3.5	Realizovat systémová opatření k zajištění migrační prostupnosti vodních toků pro ryby a další na vodu vázané organismy (zejména výstavba rybích přechodů, odstraňování nepotřebných migračních překážek, zajišťování poproudových migrací ryb, obnovovat propojení nivních biotopů s vodními toky apod.	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.3.N.1	Zajistit strukturované finanční zdroje pro zajištění prostupnosti migračních bariér, zejména dopravních staveb, a na zpracování migračních studií	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.4.1	Zlepšit zacílení, flexibilitu a efektivitu agroenvironmentálně-klimatických opatření v rámci Programu rozvoje venkova z hlediska jejich přínosu pro zlepšení ekologické stability krajiny a ochrany biologické rozmanitosti, rozšířit je o programy na orné půdě, zejména pro cílené zajištění podpory ohrožených druhů zemědělské krajiny a zajistit jejich provázanost s dalšími nástroji ochrany přírody	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.1.4.2	Realizovat legislativně administrativní i finanční podporu pro rozvoj a plošné rozšíření trvale udržitelných způsobů zemědělského, rybářského a lesnického hospodaření	Splněno	Plněno průběžně
3.1.4.3	Zvýšit diferenciaci způsobů hospodaření na zemědělském půdním fondu (ZPF) a zlepšit druhovou a prostorovou skladbu lesů	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.1.4.4	Obnovovat mokřadní stanoviště a podporovat jejich toleranci ze strany hospodářských subjektů, omezovat odvodňování dosud neodvodněných hospodářsky využívaných pozemků a optimalizovat způsoby odvodňování s ohledem na zvýšení retence vody v krajině	Plněno částečně	Plněno částečně
3.1.4.N.1	Naplnňovat Národní lesnický program (NLP) i po roce 2013 jako nástroj trvale udržitelného obhospodařování lesů	Neplněno	Plněno průběžně
3.1.4.N.2	Zachovat vrchní státní dozor z hlediska ochrany životního prostředí ve vztahu k lesům v národní legislativě	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.1.4.N.3	Podporovat certifikaci lesů s využitím systémů PEFC a FSC a kaskádovitěho využití dřevní hmoty jako nástrojů k prosazování trvale udržitelného obhospodařování lesů	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.2.1.1	Zajistit odpovídající péči o předměty ochrany všech ZCHÚ v souladu s jejich cíli ochrany a se schválenými plány péče, včetně odpovídajících finančních prostředků	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.2.1.2	Zajistit ochranu evropsky významných lokalit (EVL) a ptačích oblastí (PO) a péči o ně v souladu s přijatými souhrny doporučených opatření, v rámci toho provést revizi navržených stupňů zvláštní územní ochrany pro všechny EVL Natura 2000 v ČR	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.2.1.3	Zajistit reprezentativní podchycení nejcennejších částí přírody a krajiny v rámci soustavy ZCHÚ	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 3	Plnění 2015	Plnění 2020
3.2.1.N.1	Zvýšit efektivitu ekonomických nástrojů za účelem podpory plnění cílů ochrany zvláště chráněných území, lokalit soustavy Natura 2000 a zajištění ochrany zvláště chráněných druhů a podmínit podporu (např. agroenvironmentálně-klimatická opatření) plněním těchto cílů	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.2.1.N.2	Zajistit funkční a efektivní systém soustavného (průběžného) monitoringu stavu předmětů ochrany ZCHÚ, EVL a PO s ohledem na naplňování cílů ochrany jednotlivých území a efektivitu jejich ochrany a prováděné péče o ně, stavu populací vzácných a ohrožených druhů a jejich biotopů s ohledem na efektivitu jejich ochrany a provádění péče o ně.	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.2.2.1	Zajistit ochranu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, udržet stav jejich biotopů a posílit ochranu a udržitelné využívání genetických zdrojů zvířat, rostlin a mikroorganismů	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.2.2.2	Zajistit ochranu a udržitelné využívání genetických zdrojů živočichů, rostlin a mikroorganismů	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.2.2.3	Realizovat záchranné programy pro vybrané zvláště chráněné (nejohroženější) druhy a koncepce (programy péče) pro management populací dalších vybraných druhů; v mezinárodním kontextu optimalizovat ex-situ ochranu vymírajících druhů (zoologické a botanické zahrady)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.2.2.4	Zmírňovat negativní následky lidských aktivit (opatření k eliminaci zraňování a usmrcování živočichů, péče o handicapované živočichy aj.).	Plněno částečně	Plněno částečně
3.2.2.5	Zajistit revizi odpovídající ochrany a péče o přírodní stanoviště z hlediska reprezentativnosti a unikátnosti a zabezpečit řádný management či obnovu vzácných a mizejících typů stanovišť (píščiny, slatiny, narušovaná stanoviště) a v rámci toho provést revizi seznamu zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.2.2.6	Podporovat účinná opatření pro regulaci počtu druhů živočichů s ohledem na vyváženou strukturu společenstev	Plněno částečně	Plněno částečně
3.2.3.1	Navrhnout a realizovat komplexní a systémová opatření k snížení negativního vlivu druhů s nepříznivými dopady na biologickou rozmanitost či hospodářskou produkci (prevence včetně hodnocení nebezpečí, monitoring, včasná reakce, eradikace či dlouhodobá regulace).	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.2.3.2	Usměrňovat míru využívání druhů s nepříznivými dopady na biologickou rozmanitost či hospodářskou produkci a druhů s neproověřenými vlastnostmi na pozemcích v majetku státu a na ostatním území zajistit podporu omezení jejich využití a regulace v rámci zásad správné zemědělské praxe, lesnického hospodaření a vodohospodářských postupů	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.2.3.3	Omezit rizika zavlékání a šíření nepůvodních invazních druhů v rámci obchodu a dopravy	Neplněno	Plněno průběžně
3.2.3.4	Vytvářet a realizovat programy k potlačení (eradikaci, regulaci) vybraných druhů s nepříznivými dopady na biologickou rozmanitost či hospodářskou produkci, případně ve vybraných územích	Plněno částečně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 3	Plnění 2015	Plnění 2020
3.2.3.N.1	Vytvořit jednotný informační systém o nepůvodních druzích (sjednocení informací z oblasti ochrany přírody a fytosanitární a veterinární oblasti) a navázat jej na mezinárodní databáze	Neplněno	Plněno částečně
3.2.3.N.2	Vytvořit a zajistit monitoring nepůvodních druhů s cílem doplnit a propojit existující systémy ve fytosanitární a veterinární oblasti	Plněno částečně	Plněno částečně
3.2.3.N.3	Optimalizovat legislativní nástroje ochrany přírody a krajiny optimalizací právní úpravy související s nepůvodními druhy organismů (v koordinaci s vývojem v rámci EU) s důrazem na odstranění nekonzistence předpisů, propojení postupu v oblasti ochrany přírody s fytosanitárními a veterinárními předpisy a řešení zdrojů a vektorů v oblasti obchodu a dopravu	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.3.N.1	Optimalizovat dotační podmínky programů na podporu a regeneraci bydlení ve vztahu k ochraně zeleně a živočichů v sídlech a k vhodnému nakládání se srážkovými vodami	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.3.1.1	Vytvářet podmínky pro zachování a vymezení nových ploch a prvků zeleně jako součásti funkčního a strukturovaného systému sídelní zeleně v sídlech v rámci územního plánování, aby byla zajištěna základní podmínka pro plnění jeho funkcí	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.3.1.2	Zvýšit biologickou hodnotu sídelní zeleně podporou uplatnění stanovištně vhodných druhů rostlin (využívání domácích druhů dřevin, zavádění druhově pestrých trávníků do veřejných parků), revitalizací stávajících a realizací funkčních propojení stávajících ploch zeleně a opatřeními k zajištění podmínek pro existenci volně žijících živočichů v sídlech (realizace prvků pro podporu hnízdění ptáků, plazů aj.)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.3.1.3	Podporovat přírodě blízké postupy a metody při revitalizaci a zakládání ploch zeleně	Plněno částečně	Plněno částečně
3.3.1.4	Podpořit stavebně-architektonická řešení staveb vhodně snižujících nároky na zastavěnou plochu (např. podzemní garáže, patrová garážová stání apod.).	Plněno průběžně	Plněno částečně
3.3.1.N.1	Optimalizovat metodickou podporu územního plánování a ochrany přírody a krajiny ve vztahu k požadavkům na funkci systému sídelní zeleně.	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.3.2.1	Podporovat revitalizaci (regeneraci) brownfieldů v zastavěném území sídel s ohledem na komplexní potřeby územního rozvoje a požadavky na kvalitu životního prostředí	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.3.2.2	Realizovat funkční plochy či prvky zeleně v rámci každého z podpořených projektů revitalizace (regenerace) brownfieldů v návaznosti na urbanistickou strukturu sídel	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.3.2.3	Podpora výstavby na plochách brownfieldů	Plněno průběžně	Plněno průběžně
3.3.2.N.1	Sledovat a vyhodnocovat účinnost zákona o ochraně ZPF ve vztahu k využívání méně kvalitních půd a brownfieldů pro realizaci investičních záměrů	Plněno částečně	Plněno částečně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 3	Plnění 2015	Plnění 2020
3.3.2.N.2	Sledovat a vyhodnocovat stav brownfieldů zejména z hlediska jejich počtu, typu, velikostní struktury, majetkoprávních vztahů a ekologického stavu	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.3.2.N.3	Aktualizovat Národní strategii regenerace brownfieldů	Plněno průběžně	Splněno
3.3.3.1	Podporovat přeměny stávajících nepropustných ploch na propustné (odstavné plochy nebo parkoviště, příliš široké nebo nepoužívané cesty, zpevněné předzahrádky, dvory)	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.3.3.2	Podporovat v rámci realizace nově budovaných zpevněných ploch vhodné nakládání se srážkovými vodami (zasakování, akumulace nebo odpar dešťové vody - propustná dlažba využívající vegetačních tvárnic, zatravněných spár nebo porézních materiálů, zatravněné střechy atd.)	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.3.3.3	Zvýšit podíl ploch zeleně, jejichž součástí je vhodné retenční opatření (zasakovací průlehy, rýhy nebo šachty, retenční příkopy, zatravněné střechy apod.)	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.3.3.4	Podporovat opatření vedoucí k zachycení a následnému využití srážkové a užitkové vody v místě (retenční nádrže, podzemní jímky)	Plněno částečně	Plněno průběžně
3.3.3.5	Podporovat revitalizaci vodních toků v sídelních útvarech	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 4	Plnění 2015	Plnění 2020
4.1.1.1	Rozšiřovat sledování znečištění půdy a zemědělských plodin zvláště nebezpečnými látkami – PCB, dioxiny, těžkými kovy, polyaromatickými uhlovodíky apod. v oblastech s možnými riziky (staré ekologické zátěže, havarijní znečištění)	Plněno částečně	Plněno průběžně
4.1.1.2	Stanovit pravidla pro bezpečné nakládání s nebezpečnými odpady s cílem v maximální možné míře omezit negativní vliv nebezpečných odpadů na životní prostředí a lidské zdraví	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.1.1.3	Zefektivnit kontrolu pohybu nebezpečných odpadů a plnění povinností původců odpadů spojených s pohybem nebezpečných odpadů (např. efektivní elektronizací vybraných ohlašovacích a evidenčních povinností)	Plněno částečně	Splněno
4.1.1.4	Hodnocení látek v rámci akčního plánu Společenství	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.1.1.5	Omezovat rizika nebezpečných chemických látek povolováním jejich výroby, dovozu a používání	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.1.1.6	Zefektivňovat organizační a technická opatření ke snížení pravděpodobnosti vzniku závažných havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.1.1.7	Realizovat systém umístování nebezpečných objektů a zařízení v odpovídajících vzdálenostech od obytných oblastí	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 4	Plnění 2015	Plnění 2020
4.1.1.8	Zefektivnit rozhodovací proces o nakládání s GMO založený na vědeckém hodnocení rizik, a to na národní i EU úrovni, a současně zabezpečit informování a účast veřejnosti	Plněno částečně	Splněno
4.1.1.9	Omezovat negativní vliv působení hluku na zdraví lidí a ekosystémy	Plněno částečně	Plněno částečně
4.1.1.10	Znovuzískávat a zneškodňovat regulované látky poškozujících ozonovou vrstvu za použití závazných technologií	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.1.1.11	Kontrolovat úniky látek poškozujících ozonovou vrstvu z chladicích zařízení a podpořit výměnu starých technologií s obsahem regulovaných látek za nové technologie s obsahem látek, které mají nulový potenciál poškozování ozonové vrstvy (ODP) a zároveň co nejmenší potenciál globálního oteplování (GWP)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.1.1.12	Zajistit náhradu za halonové hasicí přístroje a systémy požární ochrany, které spadají do kategorie tzv. kritického použití dle nařízení Komise (EU) č. 744/2010, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1005/2009 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, s ohledem na kritická použití halonů	Plněno částečně	Plněno průběžně
4.1.1.13	Mapovat lokality s potenciální možností úniku rizikových anorganických nebo organických látek, toxických kovů do životního prostředí z dolů, odvalů a výsypek (a nebo metanu z hlubinných dolů v obydlené oblasti) a vyhodnotit zdravotní rizika	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.1.1.N.1	Podporovat výzkum a vývoj v oblastech poznání a vyhodnocení antropogenních vlivů na jednotlivé složky životního prostředí se zaměřením na snižování environmentální zátěže zejména při využívání přírodních zdrojů a na eliminaci a prevenci negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí i na lidské zdraví	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.1.1	Zvyšovat bezpečnost životního prostředí proti následkům krizových situací (katastrof) způsobených antropogenními zdroji rizik (únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení, terorismus se závažnými dopady do životního prostředí)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.1.2	V rámci environmentální bezpečnosti snižovat riziko vzniku a negativních dopadů krizových situací (katastrof) antropogenního původu	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.1.N.1	Zachovat míru právní ochrany životního prostředí i při řešení hospodářských škod	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.2.1	Realizovat monitoring vybraných ohrožených oblastí a identifikovat a pravidelně monitorovat zdroje rizika pro životní prostředí	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.2.2	Zpracovat návrh regulace činnosti v ohrožených oblastech	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.2.3	Realizovat Plány pro zvládání povodňových rizik	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.2.4	Zkvalitnit systémy včasného varování	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 4	Plnění 2015	Plnění 2020
4.2.2.5	Zvyšovat bezpečnost životního prostředí proti působení krizových situací způsobených přírodním nebezpečím (povodně, přívalové povodně, vydatné srážky, dlouhodobé sucho, extrémní vítr)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.2.6	Snižovat negativní dopady krizových situací (katastrof) přírodního původu.	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.2.N.1	Podporovat tvorbu nástrojů a technologií k identifikaci, sledování, predikci, prevenci a zmírňování přírodních rizik a monitorování jejich dopadů	Plněno částečně	Plněno průběžně
4.2.3.1	Realizovat opatření vedoucí ke stabilizování vodního režimu v krajině mj. posilováním organické složky v půdě, k posilování a efektivnímu využívání vodních zdrojů a ochraně vodních zdrojů, ke zvládnutí extrémních hydrologických situací – povodní a dlouhodobého sucha	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.3.2	Usilovat o stabilizaci vodního režimu v krajině s cílem předcházet riziku povodní a dlouhotrvajícího sucha prostřednictvím realizace přírodě blízkých protipovodňových opatření	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.3.3	Šetrně využívat území a udržitelně hospodařit s půdou (ochrana proti erozi a degradaci, zvýšení podílu organické složky v půdě, zvýšení retence vody v krajině, zachování půdní úrodnosti), zavádět nové technologie, diverzifikovat zemědělství atd.	Plněno částečně	Plněno průběžně
4.2.3.4	Realizovat adaptační opatření vůči negativním dopadům změny klimatu také v rámci zemědělství, lesního hospodářství, biologické rozmanitosti, energetiky a průmyslu, zdraví obyvatel, urbanizované krajiny, dopravy a cestovního ruchu atd.	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.3.5	Zajistit podporu rekonstrukcí a rozšíření úpraven vody a vodovodních přívaděčů s cílem zabezpečit jakostní pitnou vodu pro všechny občany	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.3.N.1	Posílit finančně výzkum a vývoj v oblasti scénářů změny klimatu a identifikace a monitorování jejich dopadů, vymezení a monitoringu rizikových oblastí	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.3.N.2	V souladu se Strategií přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR zavést pravidelné vyhodnocování již implementovaných adaptačních opatření na změnu klimatu a identifikace nových adaptačních aktivit	Neplněno	Plněno průběžně
4.2.4.1	Realizovat národní inventarizaci kontaminovaných míst v ČR	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.4.2	Stanovovat a dodržovat priority odstraňování kontaminovaných míst	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.4.3	Zajistit průběžnou evidenci ekologické újmy na území ČR a její aktualizaci	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.4.4	Zpracovat analýzy rizik na kontaminovaných místech s prioritou a (aktuální kontaminace) a P (potenciální kontaminace) včetně posouzení zdravotních rizik	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.4.5	Odstraňovat staré ekologické zátěže vzniklé před privatizací a vzniklé činnostmi Sovětské armády v ČR	Neplněno	Plněno částečně

kód	Opatření/nástroj tematické oblasti 4	Plnění 2015	Plnění 2020
4.2.4.6	Sledovat expozice a dopady polutantů ze sanovaných ekologických zátěží na zdraví lidí a monitoring složek životního prostředí vztahující se k sanovanému místu	Plněno průběžně	Plněno průběžně
4.2.4.7	Definovat a aplikovat preventivní opatření vedoucí k předcházení vzniku kontaminovaných míst a případů ekologické újmy	Plněno průběžně	Plněno průběžně

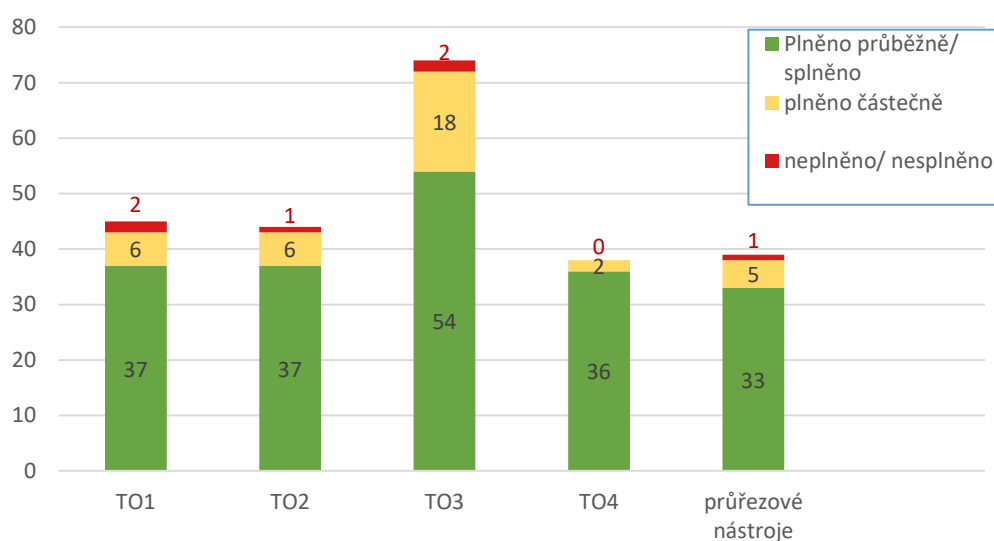
kód	Průřezové nástroje	Plnění 2015	Plnění 2020
N.N.1	Zlepšit právní vymahatelnost složkových právních předpisů	Plněno částečně	Plněno průběžně
N.N.2	Vyhodnocovat a odstraňovat nekonzistenci a nadbytečnost právních předpisů, jejichž aplikace se dotýká oblastí životního prostředí a nakládání se zdroji	Plněno částečně	Plněno průběžně
N.N.3	Zvýšit nároky na aplikovatelnost a využívání metodik certifikovaných orgány státní správy	Plněno částečně	Plněno průběžně
N.N.4	Aktualizovat opatření k posílení konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání v ČR z pohledu právních předpisů na ochranu životního prostředí spolu se zprávou o jejich dosavadním provádění	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.E.1	Optimalizovat nastavení podpor v oblasti životního prostředí (PRV, Operační programy, národní programy aj.) s cílem posílit pozitivní synergické efekty v oblasti životního prostředí a vyloučit negativní dopady	Plněno částečně	Plněno částečně
N.E.2	Zavést hodnocení možných negativních dopadů na životní prostředí do procesu přípravy nových podpor (např. dotačních programů, daňových zvýhodnění) na základě metodiky, kterou zpracuje MŽP, a tím zabránit nežádoucímu zavádění podpor s významnými negativními dopady na ŽP	Neplněno	Plněno částečně
N.E.3	Pravidelně analyzovat efekty poplatků ve složkových zákonech a v případě potřeby navrhnout jejich úpravu s ohledem na dosahování cílů SPŽP	Neplněno	Plněno průběžně
N.I.1	Rozvíjet JISŽP na základě deklarovaných cílů a priorit SPŽP	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.I.2	Koordinovat aktivity směřující k budování a využívání systémů COPERNICUS pro potřeby managementu ŽP	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.M.1	Revidovat a aktualizovat stávající systém získávání relevantních analytických dat pro potřeby vyhodnocování změn v oblasti životního prostředí, zejména přírody a krajiny	Plněno částečně	Plněno částečně
N.M.2	Doplnit systém vhodných indikátorů pro sledování stavu ŽP a vyhodnocování SPŽP a vytvořit kritéria pro vyhodnocování prevence a zmírňování následků krizových situací na životní prostředí	Plněno částečně	Plněno průběžně
N.D.1	Podporovat uzavírání dobrovolných dohod s významnými znečišťovateli a dalšími zájmovými skupinami za účelem snižování dopadů na životní prostředí nad rámec legislativních požadavků	Plněno průběžně	Plněno průběžně

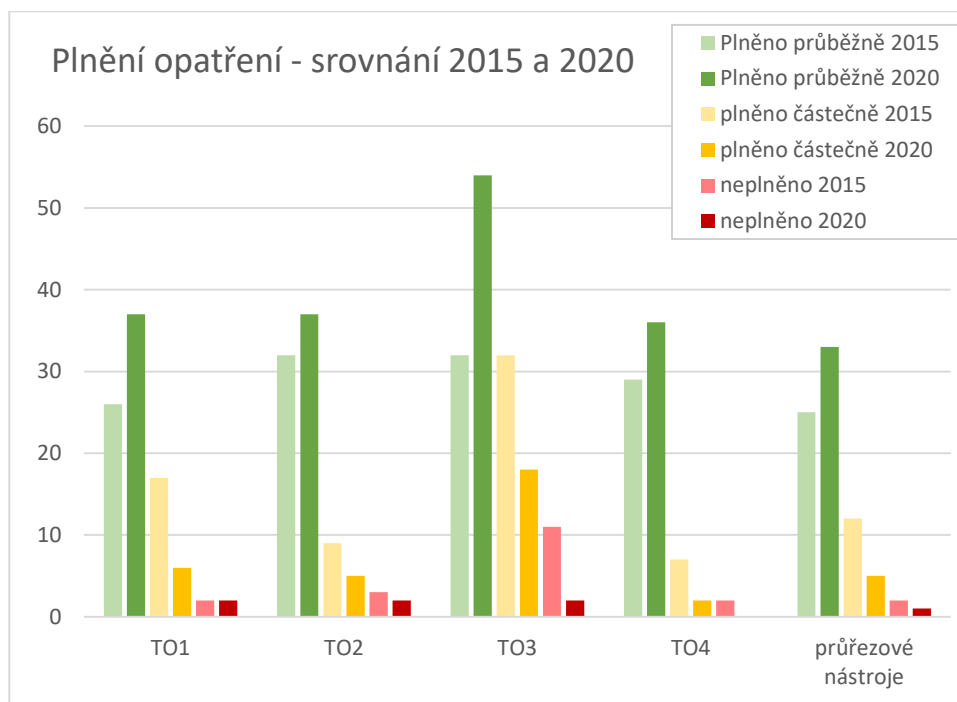
kód	Průřezové nástroje	Plnění 2015	Plnění 2020
N.D.2	Podporovat zapojování veřejnosti do péče o přírodní prostředí a jeho ochranu včetně dobrovolnické práce organizované dle zákona o dobrovolnické službě	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.D.3	Využívat Národního programu čistší produkce k rozšiřování informací o možnostech aplikace eko-efektivních opatření v podnicích a podpoře realizace konkrétních projektů	Plněno částečně	Neplněno
N.D.4	Podporovat uplatňování moderních nástrojů environmentálního řízení v podnicích a dalších organizacích, především realizací Národního programu EMAS	Plněno částečně	Plněno průběžně
N.D.5	Podporovat rozšiřování výrobků s nižšími environmentálními dopady, zejména prostřednictvím Národního programu environmentálního značení a Pravidel uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy	Plněno částečně	Plněno průběžně
N.D.6	Zvyšovat počet obcí, které aplikují Místní agendu 21 a zvyšovat úroveň realizace procesu MA21 v dané municipalitě	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.IN.1	Zajistit potřebnou metodickou podporu a vzdělávání státní správy v oblasti kontroly a vymáhání práva ŽP	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.IN.2	Zlepšit metodickou podporu výkonu státní správy, zkvalitnit činnost autorizovaných osob i státních organizací a veřejné správy ve vztahu k ochraně životního prostředí, resp. ochraně přírody a krajiny, včetně vhodného hospodaření v nivách, ekologické správy vodních toků, vymezování a realizaci ÚSES i vymezování, ochrany a správy systému sídlení zeleně	Plněno částečně	Plněno průběžně
N.V.1	Podporovat výzkum a analýzy zaměřené na nákladovou efektivnost politik, vedoucí k minimalizaci nákladů na dosažení cílů vytyčených v SPŽP	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.EVVO.1	Podporovat vzdělávání a informovanost státních zaměstnanců v problematice životního prostředí	Plněno částečně	Plněno částečně
N.EVVO.2	Podporovat zvyšování environmentální gramotnosti v celé společnosti, u všech hlavních cílových skupin	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.EVVO.3	Zvyšovat environmentální povědomí veřejnosti o životním prostředí podporou systematické informovanosti, osvěty a ekoporadenství	Plněno průběžně	Plněno částečně
N.EVVO.5	Zajistit provádění a plnění úkolů vyplývajících pro Českou republiku z Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (tzv. Aarhuská úmluva)	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Průřezové nástroje	Plnění 2015	Plnění 2020
N.EU.1	Plnit závazky plynoucí ze stávající environmentální legislativy EU, v oblasti řízení vedených proti ČR pro nesplnění povinností vyplývajících z této legislativy (tzv. EU Pilot a infringementových řízení) zajistit efektivní komunikaci mezi dotčenými subjekty a najít vhodné řešení s cílem dosáhnout ukončení řízení a předejít zahájení řízení proti ČR před Soudním dvorem EU	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.EU.2	Aktivně vystupovat při projednávání nových legislativních, nelegislativních a strategických dokumentů EU na všech úrovních projednávání ve strukturách EU s dopadem na životní prostředí s cílem prosazovat zájmy ČR	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.EU.3	Aktivně působit v evropských institucích – např. Evropská agentura pro životní prostředí (EEA), síť inspektorů IMPEL (Implementation and Enforcement of Environmental Legislation)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.MEZ.1	Aktivně se zapojovat do spolupráce a aktivit v rámci mezinárodních mezivládních organizací a programů globálního i regionálního charakteru zabývajících se problematikou ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje (UNEP, HLPF, EHK OSN, ISDR OSN, OECD, GEF, GCF atd.) a uplatňovat v národních podmínkách standardy a plnit závazky přijaté v rámci členství ČR v těchto mezinárodních organizacích	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.MEZ.2	Usilovat o racionalizaci a zefektivnění mezinárodní správy udržitelného rozvoje a životního prostředí v kontextu implementace Agendy 2030 jak ve vztahu k návrhům na vznik nových mezinárodních institucí, tak zejména ve vztahu k vnitřním reformám stávajících mezinárodních organizací	Plněno částečně	Plněno průběžně
N.MEZ.3	S přihlédnutím k prioritám ČR a EU v oblasti racionalizace a zvýšení efektivnosti mezinárodní správy se zapojit do vyjednávání vzniku nových pro ČR relevantních mezinárodních organizací a iniciativ zabývajících se problematikou ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje a pravidelně hodnotit přínosy stávajících členství v MeO	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.MULTI.1	Plnit závazky plynoucí z již ratifikovaných mnohostranných environmentálních smluv a aktivně se zapojit do jejich dalšího vývoje na mezinárodní úrovni	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.MULTI.2	Zapojit se do vyjednávání nových pro ČR relevantních environmentálních smluv a vytvářet podmínky pro jejich podpis a ratifikaci na národní úrovni (např. Minamatská úmluva o rtuti, Pařížská dohoda k Rámcové úmluvě o změně klimatu)	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.MULTI.3	Vyhodnocovat plnění relevantní ustanovení Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci v zemích postižených velkým suchem s ohledem na řešení otázky eroze půd	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.BIL.1	Rozvíjet bilaterální spolupráci se sousedními zeměmi ČR a usilovat o zlepšení životního prostředí v přeshraničních oblastech zejména v oblasti kvality ovzduší, vod a ochrany přírody a plnit závazky plynoucí z již ratifikovaných bilaterálních smluv ve všech oblastech životního prostředí	Plněno průběžně	Plněno průběžně

kód	Průřezové nástroje	Plnění 2015	Plnění 2020
N.BIL.2	Rozvíjet bilaterální spolupráci s vybranými partnerskými zeměmi, zaměřenou na ochranu všech složek životního prostředí s důrazem na šíření moderních environmentálních technologií	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.BIL.3	Podporovat proces rozšiřování EU a poskytovat zkušenosti kandidátským zemím pomocí bilaterální spolupráce i realizací twinningových projektů (fondy EU).	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.BIL.4	V souladu s Konceptí zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010–2017 a s Agendou 2030 pro udržitelný rozvoj prosazovat oblast životního prostředí jako klíčovou v rámci ZRS	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.BIL.5	Spolupracovat na rozšíření přenosu zkušeností ČR do zemí západního Balkánu, do regionu jihovýchodní a východní Evropy, Kavkazu a střední Asie s prioritním důrazem na státy Východního partnerství, v souladu s prioritami české zahraniční politiky	Plněno průběžně	Plněno průběžně
N.BIL.6	Napomáhat zapojení českých firem do mezinárodních programů Světové banky a Evropské banky pro obnovu a rozvoj	Plněno průběžně	Plněno průběžně

Plnění opatření dle tematických oblastí (2020)

Zkratky

AEKO	agroenvironmentálně-klimatická opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
AOX	adsorbovatelné organicky vázané halogeny (Adsorbable Organic Halogens)
AV ČR, v.v.i.	Akademie věd české republiky
B(a)P	benzo(a)pyren
BAT	nejlepší dostupné techniky (Best Available Techniques)
Bio-ETBE	Ethyl terc.butyl ether vyráběný z bioetanolu
BPS	bioplynové stanice
BREF	referenční dokumenty o BAT
BRKO	biologicky rozložitelný komunální odpad
CDV, v.v.i.	Centrum dopravního výzkumu, veřejná výzkumná instituce
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CLLD	komunitně vedený místní rozvoj (Community-led Local Development)
CNG	stlačený zemní plyn (Compressed Natural Gas)
CO ₂ ekv.	CO ₂ ekvivalent
CZV	celkových způsobilých výdajů
CZT	centrální zásobování teplem
ČAPPO	Česká asociace petrolejářského průmyslu a obchodu
ČEZ	České energetické závody
ČGS	Česká geologická služba
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSN	česká technická norma
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
ČVUT	České vysoké učení technické
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DDT	dichlordifenyltrichlorethan
DMC	domácí materiálová spotřeba (Domestic Material Consumption)
DPB	díl půdních bloků
DPZ	dálkový průzkum Země

DZES	dobrý zemědělský a ekologický stav půdy
EAP	Akční program EU pro životní prostředí (Environment Action Programme)
EBRD	evropské banky pro obnovu a rozvoj
EEA	Evropská agentura pro životní prostředí (European Environment Agency)
EEA33	33 spolupracujících zemí EEA
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIA	posuzování vlivů na životní prostředí
EK	Evropská komise
EMAS	Systém ekologického řízení a auditu (Eco-Management and Audit Scheme)
EO	ekvivalentní obyvatel
EP	evropský parlament
ESA	Evropská kosmická agentura
ETC	European Travel Commission
EU	Evropská unie
EUA	evropské emisní povolenky
EUA	emisních povolenky pro provozovatele letadel (letecké povolenky)
EU28	28 členských států EU
EU ETS	Evropský systém emisního obchodování (European Union Emissions Trading System)
EUR	euro
EVL	evropsky významné lokality soustavy Natura 2000
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FAME	metylestery nenasycených mastných kyselin (Fatty Acid Methyl Esters)
FAO	Organizací OSN pro výživu a zemědělství
FNM ČR	Fond národního majetku České republiky
FSC	Forest Stewardship Council
GA ČR	Grantová agentura České republiky
Generel LAPV	Generel území chráněného pro akumulaci povrchových vod
GM	geneticky modifikovaný
GMO	geneticky modifikovaný organismus
GWP	potenciál globálního oteplování
HBCDD	hexabromcyklododekan
HC	hexachlorbenzen
HCH	hexachlorcyklohexan
HDP	hrubý domácí produkt
HLPF	High-level Political Forum on Sustainable Development
HZS	Hasičský záchranný sbor

CHKO	chráněná krajinná oblast
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
CHÚ	chráněné území
IMPEL	European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law
ITI	Integrované územní investice (Integrated Territorial Investments)
ITS	Inteligentní dopravní systémy
ISDR	Rámce ze Sendai pro snižování rizika katastrof
ISOP	Sjednocený informační systém ochrany přírody ČR
IPRÚ	Integrované plány rozvoje území
IUCN	Mezinárodního svaz ochrany přírody (International Union for Conservation of Nature)
IROP	Integrovaný regionální operační program
IZS	integrovaný záchranný systém
JISŽP	jednotný informační systém o životním prostředí
KHS	krajská hygienická stanice
KN	katastr nemovitostí
KÚ	krajský úřad
KVES	Konsolidovaná vrstva ekosystémů
KVET	kombinovaná výroba elektřiny a tepla
LFA	přírodně znevýhodněné oblasti
LNG	zkapalněný zemní plyn (Liquefied Natural Gas)
LPIS	veřejný registr půdy (Land Parcel Information System)
LULUCF	využití půdy, změna využití půdy a lesnictví (land use, land use change and forestry)
MA21	místní Agenda 21
MAS	místní akční skupiny
MEAs	mnohostranné environmentální smlouvy
MEO	mírně erozně ohrožené oblasti
MeO	mezinárodní environmentální organizace
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MV	Ministerstvo vnitra
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MZD	meliorační a zpevňující dřeviny
MZd	Ministerstvo zdravotnictví

NAP	národní akční plán
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NDB	Národní databáze brownfieldů
NEK	normy environmentální kvality
NEZ	nízkoemisní zóny
NFR	Nomenclature for Reporting
NIKM	Národní inventarizace kontaminovaných míst
NIL	Národní inventarizace lesů
NLP	Národní lesnický program
NNO	nestátních neziskových organizací
NP	národní park
NPP	národní přírodní památka
NPR	národní přírodní rezervace
NPSE	Národní program snižování emisí
NPŽP	Národní program Životní prostředí
NRC	Norwegian Refugee Council
NRL	Národní referenční laboratoř
NSGC	Národní sekretariát GEO/Copernicus
NY	New York
NV	nařízení vlády
NZÚ	Nová zelená úsporám
ODP	poškození ozonové vrstvy
OOEZ	odpadní elektrická a elektronická zařízení
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OH	odpadové hospodářství
OKR	Ostravsko-karvinský revír
OP	operační program
OPD	Operační program doprava
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP PPR	Operační program Praha – pól růstu ČR
OP TAK	Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OPŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
OZE	obnovitelné zdroje energie

PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky
PASK	Politika architektury a stavební kultury České republiky
PAU	polycyklické aromatické uhlovodíky
p. b.	procentní bod
PCB	polychlorované bifenylly
PEFC	Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes
PEZ	primární energetické zdroje
PM	pevné částice
PO	ptačí oblasti soustavy Natura 2000
POH	Plánu odpadového hospodářství 2015–2024
POPD	plány otvírky a přípravy dobývání
POPFK	Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
POVIS	povodňový informační systém
PP	přírodní památka
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPK	Program péče o krajinu
PPS	standard kupní síly (Purchasing Power Strength)
PPŽ	Program Prostředí pro život
PR	přírodní rezervace
PRV	Program rozvoje venkova
PřF UK	Přírodovědecká fakulta univerzity Karlovy
PUPFL	pozemek určený k plnění funkce lesa
PÚR ČR	Politika územního rozvoje ČR
PZKO	Programy zlepšování kvality ovzduší
RANAP	Národní akční plán pro regulaci ozáření z radonu
RD	rodinné domy
RIA	Hodnocení dopadů regulace
RSV	rámcová směrnice o vodách
RVUR	Rada vlády pro udržitelný rozvoj
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SEA	Posuzování vlivů na životní prostředí
s. c. r.	stálé ceny roku
SB	Skupiny Světové banky
SDG	Cíle udržitelného rozvoje
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
SEO	silně erozně ohrožené oblasti

SEPNO	Systém evidence přepravy nebezpečných odpadů
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFRB	Státní fond rozvoje bydlení
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SHM	Strategické hlukové mapování
SMN	směsná motorová nafta
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SPŽP	Státní politika životního prostředí
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZT	soustavy zásobování teplem
SZÚ	Státní zdravotní ústav
TTP	trvalý travní porost
TA ČR	Technologická agentura ČR
TZL	tuhé znečišťující látky
UAF	Unfragmented Areas by Traffic
UNCCD	Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci
UNEP	Programem OSN pro životní prostředí
UNDP	Rozvojový program OSN
UN-HABITAT	Programem OSN pro lidská sídla
UniCRE	Unipetrol výzkumně vzdělávací centrum
ÚAP	územně analytické podklady
ÚČOV	Ústřední čistírna odpadních vod
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚN	ústřední nádrž
ÚSES	územní systém ekologické stability
ÚSK	územní studie krajiny
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
UNFCCC	Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu (United Nations Framework Convention on Climate Change)
VD	vodní dílo
VOC	těkavé organické látky (Volatile Organic Compounds)
VKP	významných krajinných prvků
VMB	vrstva mapování biotopů
VPS	Všeobecné pokladní správy
VÚMOP, v.v.i.	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, veřejná výzkumná instituce

VÚV TGM, v.v.i. Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce

VVK	využitelná vodní kapacita
WBG	Světová banka (World Bank Group)
WFP	Světový potravinový program
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
ZCHÚ	zvláště chráněná území
ZOPK	zákon o ochraně přírody a krajiny
ZOO	zoologická zahrada
ZPF	zemědělský půdní fond
ZRS	zahraniční rozvojové spolupráce
ŽP	životní prostředí